

**T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SPOR YÖNETİCİLİ ANABİLİM DALI**

**‘EFES İLE İLK ADIM BASKETBOL OKULLARI’
PROJESİNE KATILAN 9-15 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARIN
REKREASYON AKTİVİTELERİNE KATILIMLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BURKAY CEVAHİRCİOĞLU

**DANIŞMAN
Yrd. Doç Dr. Turgut KAPLAN**

Konya / 2007

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
TABLO LİSTESİ.....	ii
KISALTMALAR.....	iii
1. GİRİŞ.....	1
2. LİTERATÜR BİLGİ.....	3
2.1. Zaman.....	3
2.1.1. Zamanın Kullanımı.....	5
2.1.1.1. Zamanın Kullanım Bölümleri.....	8
2.1.2. Serbest (Boş) Zaman.....	10
2.1.3. Serbest Zamanın Temel Fonksiyonları.....	12
2.1.4. Serbest Zamanı Değerlendirmenin Faydaları.....	13
2.1.5. Okullarda Serbest Zamanı Değerlendirme Eğitimi ve Önemi.....	14
2.1.6. Türkiye’de Serbest Zaman Değerlendirme.....	17
2.1.7. Çeşitli Ülkelerde Serbest Zaman Değerlendirme.....	18
2.2. Rekreasyon.....	22
2.2.1. Rekreasyon Kavramı ve Tanımlar.....	22
2.2.2. Rekreasyonun Özellikleri.....	24
2.2.3. Rekreasyon Çeşitleri.....	25
2.2.4. Rekreasyon Sınıflandırılması.....	26
2.2.4.1. Amaçlarına Göre Rekreasyonun Sınıflandırılması.....	26
2.2.4.2. Çeşitli Kriterlere Göre Rekreasyonun Sınıflandırılması.....	27
2.2.5. Rekreasyonun Etkinlik Alanları.....	28

2.2.6. Rekreasyonun Birey Üzerindeki Etkileri.....	28
2.2.7. Kişisel ve Toplumsal Yönden Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri.....	29
2.2.8. Rekreasyonel Katılımı Destekleyen Sosyal ve Ekonomik Nedenler.....	31
2.3. Beden Eğitimi, Rekreasyon ve Spor İlişkisi.....	31
2.3.1. Seyirci Olarak Pasif Katılım.....	34
2.3.2. Sporcu Olarak Aktif Katılım.....	35
3. MATERYAL ve METOT.....	37
3.1. Materyal.....	37
3.2. Metot.....	37
3.3. İstatistik Analizler.....	37
4. BULGULAR.....	38
5. TARTIŞMA ve SONUÇ.....	56
6. ÖZET.....	74
7. SUMMARY.....	76
8. KAYNAKLAR.....	78
9.ÖZGEÇMİŞ.....	86
10. TEŞEKKÜR.....	87
11. EKLER.....	88
11.1. EK.1 Anket Formu.....	88
11.2. EK.2. Efes İle İlk Adım Basketbol Okulları.....	91

TABLO LİSTESİ

Tablo-1. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile doğum yeri arasındaki dağılımı.....	38
Tablo-2. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile baba eğitim durumu arasındaki dağılımı	38
Tablo-3. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile anne eğitim durumu arasındaki dağılımı	39
Tablo-4. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile baba mesleği arasındaki dağılımı.....	39
Tablo-5. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile anne mesleği arasındaki dağılımı.....	40
Tablo-6. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile aylık ortalama gelir arasındaki dağılımı.....	40
Tablo-7. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile masrafların karşılanması arasındaki dağılımı.....	41
Tablo-8. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile rekreasyon faaliyetlerine katılma amacı arasındaki dağılımı.....	41
Tablo-9. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile en çok ilgilenilen serbest zaman etkinliği arasındaki dağılımı.....	42
Tablo-10. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile okulda en çok istenilen rekreasyon faaliyeti arasındaki dağılımı.....	42
Tablo-11. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile gazete okuma alışkanlığı arasındaki dağılımı.....	43
Tablo-12. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile gazetelerde en çok okunan bölümler arasındaki dağılımı.....	43
Tablo-13. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile kitap okuma alışkanlığı arasındaki dağılımı.....	44
Tablo-14. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile en çok okunan kitap türü arasındaki dağılımı.....	44
Tablo-15. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile televizyon izleme alışkanlığı arasındaki dağılımı.....	45

Tablo-16. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile televizyonda en çok izlenen programlar arasındaki dağılımı.....	45
Tablo-17. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile sinemaya gitme alışkanlığı arasındaki dağılımı.....	46
Tablo-18. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile en çok izlenen film türü arasındaki dağılımı.....	46
Tablo-19. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile müzik dinleme alışkanlığı arasındaki dağılımı.....	47
Tablo-20. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile tiyatroya gitme alışkanlığı arasındaki dağılımı.....	47
Tablo-21. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile en çok izlenen tiyatro oyunu arasındaki dağılımı.....	48
Tablo-22. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile spor aktiviteleri ile ilgili en çok yapılmak istenen serbest zaman etkinliği arasındaki dağılımı.....	48
Tablo-23. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile serbest zamana ayrılan süre arasındaki dağılımı.....	49
Tablo-24. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile serbest zaman değerlendirilen kişiler arasındaki dağılımı.....	49
Tablo-25. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile serbest zaman etkinliklerinin dersler üzerinde etkisi arasındaki dağılımı.....	50
Tablo-26. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile kültür-sanat etkinlikleri içinde yapılmak istenen serbest zaman aktivitesi arasındaki dağılım.....	50
Tablo-27. Araştırmaya katılan deneklerin aylık gelir düzeyi ile sinemaya gitme alışkanlığı arasındaki ilişkiyi gösterir Ki-Kare tablosu.....	51
Tablo-28. Araştırmaya katılan deneklerin aylık gelir düzeyi ile televizyon izleme alışkanlığı arasındaki ilişkiyi gösterir Ki-Kare tablosu.....	51
Tablo-29. Araştırmaya katılan deneklerin aylık gelir düzeyi ile tiyatroya gitme alışkanlığı arasındaki ilişkiyi gösterir Ki-Kare tablosu.....	52
Tablo-30. Araştırmaya katılan deneklerin aylık gelir düzeyi ile kültür sanat etkinliği arasındaki ilişkiyi gösterir Ki-Kare tablosu.....	52

Tablo-31. Araştırmaya katılan deneklerin en çok yapılan serbest zaman etkinliği ile okulda en çok istenilen rekreasyon faaliyeti arasındaki ilişkiyi gösterir Ki-Kare tablosu.....	53
Tablo-32. Araştırmaya katılan deneklerin baba eğitim durumu ile gazete okuma alışkanlığı arasındaki ilişkiyi gösterir Ki-Kare tablosu.....	53
Tablo-33. Araştırmaya katılan deneklerin baba eğitim durumu ile sinemaya gitme alışkanlığı arasındaki ilişkiyi gösterir Ki-Kare tablosu.....	54
Tablo-34. Araştırmaya katılan deneklerin baba eğitim durumu ile serbest zaman faaliyetleri için ayrılan süre arasındaki ilişkiyi gösterir Ki-Kare tablosu.....	54
Tablo-35. Araştırmaya katılan deneklerin rekreasyon faaliyetlerine katılma amacı ile sinemaya gitme alışkanlığı arasındaki ilişkiyi gösterir Ki-Kare tablosu.....	55

KISALTMALAR

G.D.A : Güneydoğu Anadolu Bölgesi

Doğu A. : Doğu Anadolu Bölgesi

% : Yüzde

f : Frekans

X^2 : Ki-kare (Chi-Square)

Top : Toplam

SPSS : Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı

1. GİRİŞ

1800'lü yıllarda zorunlu çalışma süresi 14 saat iken, teknolojik gelişme sonucunda bu süre kısalmıştır. Böylece insanlar kendilerine daha çok zaman ayırabilmektedir. Teknolojik gelişmeye paralel olarak çalışma saatlerinin giderek azalması ilerde insanların bir hayli serbest zamanlarının olacağını göstermektedir. Bu serbest zamanların değerlendirilmesinin önemini açıkça ortaya koymaktadır.

Çalışmaya ayrılan zaman insanı yıpratırken çalışma dışında kalan serbest zamanda insanın kar gayesi taşımadan, tamamen kendi arzusu ile aktivitelere katılması kendini geliştirmesine, yenilenmesine ve mutlu olmasına imkan sağlamıştır. Bu nedenle insanlar çalışmaya verdikleri önem kadar, iş dışında kalan serbest zamanlarını da önem vermişlerdir. Çalışma dışında kalan bu serbest zaman rekreasyon kavramını ortaya koymuş ve insanlar bu kavramı her geçen gün daha da geliştirmişlerdir.

Özellikle gelişim çağındaki çocuklarda rekreasyon aktivitelerinin çok önemli bir yere sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Çocukların serbest zamanlarını rekreatif etkinliklerle değerlendirmeleri onların gelecekte topluma iyi yetişmiş birer birey olarak katılmalarına imkan sağlar. Bunun sonucu olarak erken yaşlarda sporla tanışan çocuk sağlıklı, sosyal ve fiziksel olarak gelişimini en üst düzeyde tamamlamış birey olarak toplumdaki yerini alır.

Günümüzde bilim ve teknolojinin gelişimi ile yaşamların değiştiği ve yeni boyutlar kazandığı görülmektedir. Bu değişimin doğal sonucu olarak da yeni sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu sorunların biri de boş zamanların artması ve boş zamanların nasıl değerlendirileceğidir (Fişek 1998).

Öğrenciler açısından ise; çok yoğun program uygulanan okullarda bile bir hayli serbest zaman kalmaktadır. Bu serbest zaman öğrenciye kişilik gelişimi, kendini keşfetme ve gerçekleştirme olanağı sağlayan etkinliklerle doldurulmalıdır. Özellikle ilk ve orta öğretim öğrencilerinin kendini geliştirmesinde serbest zaman etkinliklerinin önemi yadsınamaz bir gerçektir.

Gençler değişen ve gelişen kişiliği içinde çevrede yeni değerler aramaya, kişiliğinin olgunlaşmasında rol oynayan özdeşleşme, özerklik, sorumluluk

kavramlarına cevap bulamaya çalışır. Bu kavramlar gençlere kişilik kazandırır, toplumla olan ilişkilerini biçimlendirir (Gökmen 1985).

Boş zamanları önemli yapan diğer bir yönü de bireylerde çeşitli doyumlara yol açmasıdır. Bir başka yönüyle boş zaman faaliyetleri bireylerin sosyalleşmesi toplumla bütünleşmesi gibi açılardan da etkilidir (MEGSB 1988).

Bireylerin sosyal, psikolojik ve kültürel yönden gelişmesinde etkili olan boş zaman faaliyetleriyle insan unsurunun, topluma sosyal ve ekonomik yönden daha çok katkıda bulunması mümkündür (Erkal 1992).

Corbin gençlerin problemlerini çözmek ve onların toplum yaşamına uyumlarını sağlamak ve onlara demokratik, ahlaki değerleri kazandırmak üzere Amerika'da eğitimin aracı olarak kullanılmaya başlanılan serbest zamanı değerlendirmeye, 1918'de 'National Education Association – Educational Polucies Commission' tarafından eğitimin en önemli konusu olarak belirlenmiştir (Kılbaş 1994).

Bu araştırmanın amacı Türkiye'deki tüm coğrafi bölgelerden birer il seçilerek, bu illerdeki 'Efes İle İlk Adım Basketbol Okulları' projesine katılan 9-15 yaş grubu toplam 280 erkek öğrencinin serbest zamanlarını nasıl değerlendirdiklerini, ne tür etkinliklere katıldıklarını ve katılmak istediklerini, onlara serbest zamanı doğru değerlendirmenin neler kattığını tespit ederek rekreasyon etkinliklerine katılımlarını değerlendirmektir.

2. LİTERATÜR BİLGİ

2.1. Zaman

Sözlük anlamı olarak zaman, bir iş veya oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre veya vakittir (Hazar 2003).

Günümüz çağdaş insanının çok fazla bağlandığını gördüğümüz zaman kavramı hiçbir yazar yada bilim adamı kesin bir tanımını yapamamıştır. Değişik kavramlarda tanımlanan zaman, hayatı boşa geçirmek anlamındadır (Baltaş 1987). Diğer bir deyişle zaman, insan hayatının uzun yada kısa süreli yinelenmesi imkansız başlangıcı ve sonu belli saat birimi ile ölçülebilen bir bölümdür (Tezcan 1982).

Carrel de, zamanın astronomik ve fizyolojik yönlerinden bahseder. Carrel'e göre astronomik zaman, değişmeyen veya çok az değişen zamandır. Fizyolojik zaman ise değişkendir. Tohumların birleşmesinden, yumurtanın açılmasından başlayıp, ölüme kadar devam eden insandaki değişmeler süreci fizyolojik zamanı oluşturur (Canan 1991).

Tüm varlıkların eşit olarak paylaşmış oldukları bir değer olmasına rağmen varlıkların zaman algılaması ve zamana duydukları ihtiyacın önemi farklılaşabilmektedir. İnsanı diğer varlıklardan üstün kılan en önemli özelliklerden biri de zaman kullanımında yetki sahibi olmasıdır. Zaman kullanımının hakimi insanın kendi iradesidir. Halbuki diğer canlılar için bu değer söz konusu olmamaktadır. O nedenle ki; zaman planlama yönlendirme yetkisine sahip olan insan için diğer canlılara göre farklılık arz eder. Kaldı ki zaman insanlar arasında bile çeşitli faktörlere bağlı olarak farklı algılanabilmektedir. Örneğin; aynı sosyal statüye, aynı zamana sahip, homojen bir grup yöneticisi üzerinde ABD'de yapılan bir araştırmada yöneticilerin sadece yüzde biri yeterli zamanının olduğunu geri kalan yüzde doksan dokuzu ise yeterli zamanın olmadığını daha fazla zamana ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir (Karaküçük 1997).

Bir çoğumuz ancak sınırlı zamanda iyi işler yapabiliriz. Önemli olan çok çalışmaktan ziyade, bu sınırlı zamanı olduğunca verimli kullanmaktır. Bu da iyi bir zaman yönetimi ile gerçekleşir. Yetersiz zaman yönetimi hedefimize giden yolda bize engel olabilir. Hayatımızdan kendimizin konusunda inisiyatifi ele almak iyi bir zaman yönetimi konusunda ilk adım olacaktır. Zamanı iyi kullanabilmek, verimli ve

etkili olmasını sağlamak bir eğitim işi olmakla beraber insanın çalışma hayatına dinlenme ve eğlenmesine, biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasına ayırdığı zaman birimleri arasında dengeyi iyi kurabilmesine bağlıdır. Hayata atılan bir kimsenin başarılı olmasında onun zaman anlayışının büyük önemi vardır. Bu bilgi ve alışkanlıklar hayatın her anını verimli bir şekilde kullanmayı sağlayarak, ferdin başarısında önemli derecede rol oynayacaktır (Canan 1997).

Bu anlamda kişinin hayatını daha anlamlı kılabilmesi zaman kullanımındaki dengeyi iyi kurabilmesine bağlıdır. Özellikle bizim gibi gelişmekte olan ülkelerde zaman anlayışının çok iyi idrak edilmediği ortadadır. İnsanımız sağlığımız açısından olumlu sonuçlar verecek herhangi bir spor organizasyonuna katılma konusunda teşvik edildiği halde buna pek yanaşmamaktadır. Bunun sebepleri araştırıldığında insanlarımızın çoğu zamanlarının yokluğundan, bu tür organizasyonlara katılamadıklarını dile getirmektedirler. Ancak ne kadarının doğru olup olmadığı tartışılır. Düzenlenen etkinliklere zaman yetersizliğinin yanında tesis ve mekan, sosyo-ekonomik yetersizlikler de eklenince kişi tarafından yeterli sayılabilecek bir mazeret ortaya çıkacaktır (Karaküçük 1999).

Sosyal ve sportif etkinliklere zaman yetersizliği mazeret edilerek katılmayan ülkemizde insanımız her zaman kahvelerde, barlarda, diskolarda v.b. yerlerde büyük kalabalık oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu insanların zamanları var ki bu yerlerde bulunmaktadır. Burada karşımıza bir sorun çıkmaktadır. Bu da insanımıza zaman bilincini verdikten sonra zaman planlaması vermektir. Aslında insanımızın zamanı vardır. Ancak bu zamanı planlayarak olumlu bir şekilde değerlendirme eksikliği göze çarpmaktadır. Boş zaman değerlendirme anlayış ve alışkanlığının insanımızda bilinçli bir şekilde gelişme göstermesi ülkemizin her alanda hızla kalkınmasına ve gelişmesine yardımcı olmaktadır (Karaküçük 1999).

Ülkemizde serbest zaman etkinliklerine katılım oldukça sınırlı seviyededir. Toplum olarak zamanı nasıl kullanacağımızı, serbest zamanı nasıl değerlendirmemiz gerektiğini maalesef hala bilmemekteyiz. Özellikle gelişim çağındaki çocuklara zamanını en olumlu şekilde nasıl kullanacağı konusunda gerekli eğitim verilmedi. Gelişmiş ülkelerde toplumun büyük kesimi zamanını planlı ve faydalı şekilde kullanmaktadır. Çalışma dışı (serbest) zamanlarını kültür, sanat veya spora ayırıp

hem kendisi hem de toplum için yararlı aktivitelere katılmaktadırlar. Bunun bir sonucu olarak da yetişmekte olan gençlere zamanın nasıl kullanılması gerektiği hakkında iyi birer örnek oluşturmaktadırlar (Karaküçük 1997).

Zamanın kıymetini anlayan insanlar, ondan en iyi şekilde nasıl yararlanabileceklerini de iyi bilirler. Devrimizin meşhur yazarlarından biri zaman için şunları söylüyor: ‘Yaşamak için zamanı fırsat bilin; çünkü varlığımızın sebebi budur. Zamanı öldürmek en büyük suikasttır. Çalışmak için zaman ayırın başarının sırrı buradadır. Düşünmek için zaman ayırın, çünkü ancak bu sayede kuvvet kazanabilirsiniz’ (Bennet 1992).

Baltaş (1990), ‘Zamanını iyi düzenleyemeyen bir insan kaçınılmaz olarak stres altındadır. Zamansızlıktan şikayet edenler, büyük çoğunlukla zamanlarını nasıl kullanacaklarını bilmeyenlerdir. Ne yazık ki zamanı kontrol edememek hayatı kontrol edememektir.’ der ve ‘Zaman hayattır. Geçen zamanı yerine koymanın ve telafi etmenin imkanı yoktur. Zamanı boşa geçirmek hayatı boşa geçirmektir’ diyerek zamanın önemini vurgular.

2.1.1. Zaman Kullanımı

Zaman kullanımı yıl, ay, hafta, gün, saat, dakika ne yapacağınızı ve bunun nasıl yapılacağı üzerine verilen sayısız değişik kararın ve seçeneklerin bir sonucudur (Karaküçük 1999).

Zamanı etkili ve verimli kullanabilme, öncelikle bir eğitim işidir. Bu ise okullar ve aile üzerinde olan bir sorumluluktur. Zamanın yanlış ve verimsiz kullanımından ortaya çıkan hastalıklar kişiyi ve toplumu etkilemektedir. Bu ise bedeni hastalıklardan bile daha tehlikeli olabilmektedir (Kılbaş 2001).

Zamanı iyi kullanabilmek, insanın kendisine, çalışma hayatına, sosyal hayatına, dinlenme eğlenmesine, biyolojik ve fizyolojik gereksinimlerin karşılanmasına ayırdığı zaman arasında dengeyi iyi kurabilmesine bağlıdır (Erkan 1980).

Değişme ve gelişme çağı olarak adlandırılan günümüzde insanoğlunu ilgilendiren her şeyin hızlı bir şekilde değişmesine ve gelişmesine rağmen bütün canlıların hayat ölçüsü olan ve insan hayatını anlamlı kılan zaman

değiştirilememiştir. Bu nedenle zaman tüm canlılarda olduğu gibi özellikle insanoğlu için önemli bir varlık kaynağıdır. İnsanoğlu için zamanın anlamı doğum ve ölüm arasında sıkışan hayat serüveninin bir tezahürüdür. İnsan hayatı doğum ve ölüm arasındaki zamanı değiştiremeyen elindeki tek güç bu kısıtlı zamanı özgürce kullanma hakkına sahip olmasıdır. Hayatı anlamlı kılmak isteyen insan doyasıya bir hayat yaşayabilmek için elindeki irade gücünü kullanmayı ve zamana hükmedebilmeyi öğrenmelidir. İnsan mutluluğu doğum ve ölüm arasındaki hayat zamanını doyasıya yaşamaksa, bu kısıtlı zamanı en iyi şekilde değerlendirmek insan hayatının en temel ihtiyaçlarından biridir (Kathleen 1996).

Zamanın kullanımı bir alışkanlık meselesidir. Mutlaka bu alışkanlığı kazanmak gerekir. Bir prensip olarak ‘en kötü plan bile plansızlıktan daha iyidir’ diyen görüş sahiplerine katılmamak mümkün değildir (Değirmenci 1993).

Zamanı iyi kullanmak için öncelikle kişinin kendisini iyi tanıması gerekmektedir. Yani ne yapacağını, hedeflerinin, amaçlarının ne olduğunu bu amaçlarının yaşama ve işe yönelik boyutlarının neler olabileceğini iyi kavramalıdır (Baltaş ve Baltaş 1987).

Özetle insan zamanı iyi planlamak kullanmak zorundadır. Çünkü; zaman,

- Tasarruf edilemeyen
- Ödünç alınamayan
- Kiralanamayan
- Satın alınamayan
- Çoğaltılamayan
- Para gibi toplanılamayan
- Hammaddede gibi depolanamayan bir kavramdır (Karaküçük 1999).

Zamanı iyi kullanabilen bir insan;

- Her an ne yapacağını ve zamanını en faydalı bir biçimde nasıl kullanacağını bilir.
- Hatasını, eksiklerini, karakterinin hangi kötü yola sapmaya elverişli olduğunu çok iyi anlamıştır.

- Hayatında yaşadığı her olaydan gereken dersi alarak tecrübelerini zenginleştirir.
- Kişi kendi hayatını ve şahsiyetini yaşar.
- Bir çok şeyi unutmayacak kadar ek hafıza sistemine sahip olduğundan, hafızasındaki bütün anlamsız soruların yerini anlamlı sorular alır.
- Ulaşmak istediği hedeflere göre her gün zamanını, nerelerde kullanması gerektiği hakkında yeterince kendini hazırlar, böylece daha verimli olur ve daha fazla mutlu olmak için boş zaman ilgilerine ve hobilerine zaman ayırabilir.

Zamanı verimli kullanma zorunluluğu ekonomik mecburiyetlerin, ruhi, zihni ve biyolojik ihtiyaçların insanı çok sayıda ve çeşitlilikte sorumluluk altına girmesini gerektirmesi, ilişki kurulan insan ve eşya sayısındaki artışlar ile ulaşım ve haberleşmeyi kolaylaştıran araçların çoğalmaması gibi nedenlerle kendisini hissettirmektedir (Karaküçük 1999).

Zamanın verimsiz kullanılmasında insanların yanlışları şöyle sıralanmaktadır:

- Karmaşık ve değişken hedef ve öncelik seçimi,
- Günlük çalışma planının olmayışı,
- Bir türlü bitmeyen ve her zaman üzerinde çalışılmakta olan işler,
- Daha önceden sınırlı tarihleri belirleyip kendi kendine zorlayıcı vasıfta müeyyideler koymak,
- Kusursuz iş yapmayı istemekte direnmek,
- Düzeni olmayan, dağınık sıkıcı bir ortamda çalışmak,
- Yapılacak olan işte yetki ve sorumluluğun net ve kesin bir şekilde belli olmayışı,
- İş vermeyi bilmemek,
- Detaylar üzerinde gereğinden fazla durmak, ayrıntıda boğulmak,
- Anlaşmazlıkların karşısında boğulmak,
- Yeniliklerin karşısında direnmek, alışagelmiş yolla işleri yapma eğiliminden kurtulamamak,

- Çok sayıda iş yapma eğiliminde olmak, tek bir iş üzerinde yükselme konusunda kararlı olamamak,
- Bazen ‘hayır’ demesini bilmemek, her şeye ‘evet’ demeyi tercih etmek,
- Aşırı bilgi alışverişi ve haberleşmeye maruz kalmak veya bilgi ve haberleşme yetersizliği,
- Çok çabuk ve acele karar vermek veya reddetmek,
- Keyifsiz ve yorgun iken veya aşırı sevinçliken işin üzerine gitmek (Karaküçük 1999).

Zamanın kötü düzenlenmesinin sebep olabileceği şu belirtilerden de bahsedilebilir:

- Hoşa gitmeyen seçenekler arasında devamlı bir bocalama,
- Bir çok boş zamanın yararlı olmayan faaliyetlerle gevşek veya yorgun geçirilmesi,
- Belirli bir zamanda bitirilmesi gereken işlerin zamanında bitirilmemesi,
- Dinlenmek ve kişisel ilişkiler için yetersiz zaman,
- Ayrıntılar ve yapılacak işlerin altında ezilme duygusu ve zamanın büyük bir bölümünde istenilmeyen şeyleri yapmak.

Bu belirtilerden kurtulmak için:

- En önemli amaçlar doğrultusunda öncelikler belirlenir,
- Daha önemsiz işler elenerek zaman yaratılır,
- Temel seçimler yapmak öğrenilir (Karaküçük 1999).

2.1.1.1. Zamanın Kullanım Bölümleri

- Çalışma Zamanı
- Çalışma Dışı Zaman
- **Çalışma Zamanı**
 - İşe bağımlı zaman
 - Çalışma dışında kalan ancak çalışma için hazırlık ve işe gidiş-gelişi içeren zaman

- Uğraşılan işle veya ikinci işle ilgili normal mesai dışı yapılması gereken mesleki uğraşlar

➤ Çalışma Dışı Zaman

1- Varoluş ile ilgili zaman

- Yemek
- Uyku
- Vücut bakımı

2- Boş zaman (leisure)

- Dinlenme
- Rekreasyon (Karaküçük 1999).

Zamanın yemek yemek, uyumak gibi fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasıyla, çalışmakla ilgili oyun, eğlence ve spor gibi etkinliklerin yapıldığı kullanım alanları mevcuttur. Bu zaman türleri kullanma biçimlerine göre farklı da olsa belirli ortak özellikleri vardır. Her tür çeşit durumlara göre azaltılıp çoğaltılabilen esnek yönleri vardır. Ayrıca her uğraş iyi yada kötü olarak tanımlanamaz. Zira kişinin boş zamanlarında yaptığı uğraşlar diğer kişi için istenmeyen uğraşlar olabilir (Meyer 1970).

Zamanın gruplandırılmasında faaliyet çeşitlerinin dikkate alınması yanında süreler de dikkate alınarak gruplandırma yapılabilmektedir. Buna göre 24 saatlik bir günün 8 saati çalışma, 8 saati uyku , 8 saati de dinlenmeye ayırabilmektedir (Sayiner 1973).

Fakat günümüzde bu gruplandırmanın çok klasik kaldığı söylenebilir. Üretim tekniklerinde otomatlaşma iş saatlerinin gittikçe azaldığı bir toplum düzeni oluşturmuştur. İş saatlerinin azalması boş zamanların artması arasında, boş zamanların lehine bir gelişme olmuştur (Karaküçük 1997).

2.1.2. Serbest (Boş) Zaman

Serbest zaman terimi, İngilizce karşılığı olan ‘Lisure’ kelimesi ‘fırsat tanınma’ veya ‘serbest olmak’ manalarına gelen kelimedenden gelmiştir (Hacıoğlu 2003).

Parker’e göre serbest zaman, bireyin hem kendisi ve hem de başkaları için bütün zorluklardan veya bağlantılardan kurtulduğu ve kendi isteği ile seçeceği bir faaliyete uğraştığı zamandır. Bireyin özgürce istediği gibi kullanabildiği zamandır (Bakır 1990).

İnsanların sınırlı yaşam süresinin çalışma (iş), çalışmayla ilgili etkinlikler (işe gidiş- dönüş vb.) ve diğer zorunlu davranışlar dışında kalan bölümüdür (Hazar 2003).

Güler’e göre ise serbest zaman, bireyin kendi adına özgürce kullanmak hakkına sahip olduğu iş ve yaşamla ilgili zorunlu sorumluluk ve görevler yerine getirildikten sonra arta kalan zamandır (Güler 1978).

Abadan (1961) serbest zamanı, uymak, yemek yemek, vücut temizliği yapmak, okula gidip gelmek, ders veya bir işte çalışmak dışında kalan vakit veya kişinin üretime yönelmiş faaliyetleri sırasında veya onu takiben girişmekte olduğu üretim dışında harcayabileceği süre olarak tanımlamıştır.

Zamanın çalışmakla ilgili bölümünün dışında kalan bölümleridir. Kişinin hem kendisi hem de başkaları için bütün zorluklarından veya bağlantılarından kurtulduğu ve kendi isteğiyle seçeceği bir faaliyetle uğraşacağı bir zamandır (Tezcan 1982).

Bir başka tanıma göre ise şehir, kent, ve kırsal bölgelerde yaşayan kişinin toplumun, okulun, gençliğin günlük yaşantıları içinde, uyuma ve temel ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra arta kalan zaman boş zamandır (Menteş 1973).

Serbest zamanın çalışma dışı zaman olması, kişilerin çalışma süreleriyle serbest zamanları arasındaki ilişkiyi belirlemektedir. Yani, kişilerin çalışma süreleri arttıkça serbest zamanları azalmakta, çalışma süreleri azaldıkça serbest zamanları artmaktadır. Yapılan araştırmalar, sanayileşmeyle birlikte insanların yaptığı birçok işin makineler tarafından yapılmaya başlanmasının çalışma sürelerini azalttığını göstermektedir. Yine benzer araştırmalar, sanayileşmiş ülkelerde yaşam şartlarının iyileşmesi ve sağlık alanındaki gelişmeler ile birlikte insan ömrünün de uzadığını

göstermektedir. İnsanlar geçmiş yıllara oranla daha az çalışmakta ve daha uzun süre yaşamaktadır. Bu tür gelişmeler, insanların serbest zamanlarında da bir artışa neden olmakta, dolayısıyla serbest zamanı artan insanlar daha fazla serbest zaman faaliyetlerine katılma fırsatı bulabilmektedir (Demir ve Çevirgen 2006).

Boş zaman faaliyetleri kişinin dinlenme, eğlenme, ihtiyaçlarını karşılamak için bu tür etkinliklere başvurmak, insanın yeniden enerji kazanması bakımından gereklidir. Böylece kişilerin yaşama olan bağlılıkları güçlenmiş, az olsa da stresten uzaklaşmış ve sağlıklı duruma gelmiş olurlar (Tezcan 1993).

Boş zamanlar, yaşamımızın hayat enerjisi olmaktadır. İşimizden ayrı, kendi kendine gerçekleşen ve kendi kendini tanımlama için elverişli durumu sağlar. Boş zamanın büyük çatısı içinde rekreasyon büyük roller üstlenmiştir. Beraber veya ayrı olarak içerde veya dışarıdaki bazı rekreasyon çeşitleri içine katılırız. Boş zaman miktarının artması, aktif veya pasif şekilde olabilir. Deneme yapmak istediğimiz yeni bir eylem biçimi seçer, rekreatif eylemler içinde gerçekleştirmek için uygun zaman periyodu ararız (Curtis 1979).

Ancak boş zamanları uygun faaliyetlerle değerlendirmek, zamanı öldürmemek, elde bulunan zamanı etkin ve verimli bir şekilde değerlendirebilmek, eğitimle mümkün olabilmektedir. Bu davranış topluma ‘boş zaman eğitimi’ ile kazandırılabilir. Boş zaman eğitimi kişinin boş zamanını rekreasyonel bir biçimde değerlendirebilmesi için yapılan eğitimidir. Bu eğitim, kişiye boş zaman faaliyetini seçeceği zamanı göstermesi, kullanacağı bazı estetik ve ahlaksal değerlerin kendisine mal edilmesinin yanı sıra tutum, değerler, ilgi ve beceriler, kazanma ve geliştirmesine yöneliktir (Tezcan 1991).

Boş zaman eğitiminde sorumluluk tek başına bir kurumda değildir. Bu konuda aileden başlamak üzere toplumsal hayatı oluşturan tüm kurum ve kuruluşlara görev düşmektedir. Boş zaman eğitimi, üniversitelerde, orta öğretim kurumlarında ve hatta geniş sağlık kurumlarının bir parçası olarak öğrencilere sunulur. Özellikle üniversite düzeyinde, boş zaman eğitim programı için dört sorumluluk alanı belirlenmiştir. Bu programlarda öğrencilere;

- Boş zamanın hayatlarını nasıl etkilediğini anlamalarına ve kendilerine boş zaman etkinlikleri ile dolu bir toplumda yaşama hazırlanmalarına yardım etmek,

- Üniversitelerde öğrenci oldukları yıllar boyunca yeterli boş zaman etkinliği imkanlarının sağlanmasına yardım etmek,
- Boş zamana karşı olumlu tavırların yada davranışların oluşumuna katkıda bulunmak,
- Mesleki hazırlanmanın sağlanmasına yardım etme alışkanlıkları kazandırmak amaç edilmelidir (Soyer 1997).

Özellikle gelişme çağında olan gençliğin üzerindeki yanlış yönlendirmelerle kötü alışkanlıklara doğru itilmekte ve huzursuz bir olum oluşmasına istenmeyerek de olsa katkıda bulunmuş olunmaktadır. Bu nedenle yeni nesillerin zararlı alışkanlıklardan ve olumsuz davranışlardan korunabilmesi için rekreatif faaliyetlerin zenginleştirilmesi toplumsal bir görev olarak algılanmalıdır (Himmetoğlu 1989).

2.1.3 Serbest Zamanın Temel Fonksiyonları

Dumazadier serbest zamanın üç temel fonksiyonundan bahsetmektedir. (Çubuk 1984). 3 D olarak da adlandırılan bu fonksiyonlar;

- Dinlenme veya kendini bırakma (delessement),
- Eğlenme (divertissement)
- Kendini geliştirme veya gelişim (deveppement)

Dinlenme Fonksiyonu: Serbest zamanı en fazla karakterize eden ve farklı algılamalarla, çalışma hayatı tarihi boyunca değerlendirilen bir temel fonksiyondur.

Dinlenme, yeniden elde etme veya iş sonrası stres ve yorgunluk atma ile bedensel aşınmaları ve sinir gerilimlerini kaldıran bir fonksiyon üstlenmiştir. Çalışma saatinin günde 12-15 saatler olduğu sanayi devriminin ilk dönemlerinde, işçilerin serbest zamanları sadece fiziksel gücü yeniden elde etmek anlamında dinlenme fonksiyonunu yerine getirilerek dolduruluyordu. Çalışan için boş zaman sadece bir sonraki çalışma gününe bedeni, fiziksel olarak hazırlamayı ifade ediyordu.

Günümüz sanayileşmiş toplumlarında çalışma ve çalışma dışı süreleri düzene konulmuş çağdaş insan için ise, dinlenme, bedensel ve ruhsal yönden yenilenmek için aktif veya pasif serbest zaman değerlendirme etkinliklerini (örneğin; az yorgunluktaki ve genellikle yarışma içermeyen turistik ve sağlıklı nedenlere

dayanan spor faaliyetleri, balık avı, trekking, kayak ya da televizyon seyretmek, uyumak gibi) gerçekleştirilmesini iade etmektedir (Çubuk 1984).

Eğlenme Fonksiyonu: Can sıkıntısını yok eden veya sıkıntı sonrası eğlenme ve rahatlamayı ifade eden, yarışmanın oyun zevkine ağır basmadığı, tüm spor uğraşları ile diğer etkinlikleri ister gayretli, ister pasif olsun günlük ihtiyaçların gerektirmediği bazı aktivite tiplerine katılım fırsatı sağlarlar (Brotherton 1991). Eğlenmek, zamanı hoş bir şekilde geçirmek ve bunu bazen can sıkıntısından kurtulmak için değil, ayrıca, tasayı, merakı vb. gidermek için yapmak anlamını da taşımaktadır (Foulquie 1994).

Gelişim Fonksiyonu: İnsan düşüncesini, günlük eylemlerin otomatizminden kurtaran, daha geniş sosyal katılıma zemin hazırlayan ve insanın kişiliğini geliştirmesine ve göstermesine eğilimli olan çıkarıcı olmayan faaliyetlerdir. Gelişim fonksiyonu serbest zamanda;

1. Bilgi almak ya da vermek, bir kültürü geliştirmek ihtiyacının ağır bastığı uğraşlar.
2. Aniden ortaya çıkan ya da örgütlenmiş gönüllü sosyal faaliyetlere katılma ihtiyacının ağır bastığı etkinlikler olarak da kendisini göstermektedir (Karaküçük 1997).

2.1.4. Serbest Zamanı Değerlendirmenin Faydaları

İnsan serbest zamanı değerlendirme (rekreasyon) faaliyetleriyle rutinleşmiş günlük hayatın sıkıcılığının dışına çıkarak, yeni, değişik ve ilginç etkinliklerde bulunur. Bu etkinliklere katılım bireysel tercihlere bağlı olduğundan cinsiyet, yaş grupları, gelir durumu, uğraşı biçimleri, kırsal ve kentsel niteliklere göre farklılaşır.

Yüzyılımız başında serbest zamanı değerlendirme konusunda bilgi ve rehberliğe gerek duyulmamaktaydı. Çünkü iş günü kişinin günlük yaşamının (günümüze kıyasla) büyük bir bölümünü kapsamaktaydı. İş yükü haftada 55-60 saat kadardı ve bu yılda 3000 saate tekabül ediyordu. Durum böyle olunca yeme, uyuma, temizlik ve dinlenme gibi işlerden geriye pek zaman kalmıyordu.

Günümüzde çalışanlar haftanın beş günü ortalama 8'er saat çalışmaktadır, böylece çalışma süresi yaklaşık 2000 saate kadar inmiştir., gelişen teknoloji sayesinde mekanikleşme ve otomatikleşme iş yükünü oldukça hafifletmeye

başlamıştır. Bu nedenle çoğu insan serbest zaman uğraşları veya serbest zaman değerlendirme etkinlikleri arasından birini seçme şansına sahip olmuşlardır.

Öğrenciler açısından ise; ülkemizde gelişen eğitim sistemi, son yıllarda artan eğitime destek kampanyaları, artan tesisleşme, araç ve malzeme kullanımı, okullarda ders saatlerindeki azalma ile serbest zamanın artması çocuk ve gençleri çeşitli etkinliklere katılma fırsatına sahip kılmıştır.

Serbest zaman değerlendirme aktiviteleri eğitim hizmetleri kapsamında sunulmuştur. Özellikle çocukların ve gençlerin eğlenme, zindeleşme gibi ihtiyaçlarını karşılamak için bu tür hizmetler okul ve gençlik kulübü veya benzeri kuruluşlara bağlı olarak sunulmaktadır. Oyun alanları, oyun ve aktivite merkezleri bu tür hizmetler arasındadır (Stensaaeesen 1979).

Serbest zamanın değerlendirilmesi iki farklı şekilde ortaya çıkmaktadır;

- Bunlardan birincisi; radyo dinleme, televizyon izleme, sinema, tiyatro gibi pasif (edilgen, yumuşak) serbest zaman geçirme,
- İkincisi ise; spor yapma, müzik, resim ve tüm sanat dallarıyla uğraşma gibi aktif (etkin), serbest zaman geçirmedir (Güran 1981).

Toplumumuzda gençlerin büyük bir kesimi serbest zamanlarını olumlu ve aktif biçimde değerlendirmemekte bu da gençlerin dengesiz gelişmesine yol açmaktadır. Özellikle boş zamanlarını sporla değerlendiren gençlerin katıldıkları etkinlikler zeka gelişmesini kamçıladığı ve derslerinde daha başarılı olduklarını kanıtlamıştır (Özbaydar 1983).

2.1.5. Okullarda Serbest Zamanı Değerlendirme Eğitimi ve Önemi

Okul, aynı çağda tüm gençleri bir araya getirerek onları kaynaştıran, kendilerine kültürlü insan anlayışı içinde asgari müşterekleri işleyen, giderek dallanan her genci kendi kabiliyet ve yeterliliği içerisinde bir meslek dalına yönelten ve uzun süren tahsil yıllarında da gençlerin karakterlerinde, gelişim ve becerilerinde derin izlenimler yaratan önemli bir yaşam ortamıdır (Tezcan 1982).

Okul, bireyi sadece hayatı kazanması için eğitmez, aynı zamanda onu yaşamaya da hazırlar. Bireye yaşamasını öğretme yollarından biri de serbest zaman

eğitimidir. Okul, serbest zaman kullanmakta duyulan tüm becerileri vermek için ideal olarak en uygun yerdir (Tezcan 1994).

Serbest zaman eğitimi kişinin bireysel tatminini sağlayan ve bireyi zenginleştiren, serbest zaman fırsatları sunan, toplum üzerinde serbest zamanın etkisini anlamayı gerektiren ve serbest zaman davranışlarını göz önünde bulundurmaya amaçlayan eğitim olarak tanımlanmıştır (Graefe ve Parker 1987).

Yirminci yüzyılda birçok etken serbest zaman eğitimi amaç ve işlevsel yönden değişime zorlamıştır. İnsan hakları, bilim ve teknolojik alandaki gelişmeler ve toplumun sosyo-ekonomik statüsündeki değişimler eğitimden beklentilerin artmasına yol açmış ve geleneksel eğitime baskı yaparak serbest zaman eğitimi birey yararına değişmeye zorlamıştır. Serbest zaman eğitimi değişen eğitim anlayışı içinde önemli bir unsuru oluşturmaktadır. Aynı zamanda örgün eğitim dışında da eğitimi doğrudan veya dolaylı olarak desteklemektedir. Eğitim sürecinin işlevliğinde serbest zaman eğitiminin önemli bir yeri vardır (Torkildsen 1992).

Bu eğitim süreci amaçlanan ile yaşanacak deneyimler arasındaki uyumdan doğar. Ancak bunun için de gerekli şartlar oluşturulmalıdır (Mosston ve Ashworth 2000).

Eğitim sürecinin birçok yöntemi vardır. Bunun için bazı uygun koşulların sağlanması gerekir. Öyle ki bireylerdeki farklılıklar tespit edilmeli bunun değerlendirmesi sonucunda süreç oluşturulmalıdır. Bazıları için tanımlama yapılması gerekirken, bazıları tarafından kendiliğinden keşfedilir, bazılarının ise örnekleme yaparak yaşaması gerekir (Kleindienst ve Weston 1978).

Temel amaç, bireyin içinde bulunduğu sosyo-kültürel ortama etkin olarak katılmayı ve o ortamın gerekli kıldığı değerleri, kural ve norm sistemlerini diğerleri ile paylaşmayı, bunları doğru yorumlamayı öğrenmektir. Bireyin mümkün olan seçeneklerin farkına varmasına ve doğru seçimler yapmasına destek verirken birey kendi hayatına hedef belirleme ve yön verme gücünü geliştirir ve bu yoldan demokratik topluma katkıda bulunup topluma uyumlu tercihler yapabilir. Serbest zaman eğitiminin esas amacı çok yönlü, esnek, uyumlu bir insan yetiştirmektir. Aynı zamanda sağduyu ve mantığa yönelik bilişsel yetilerin gelişimi de sağlanır. Bu nedenle serbest zaman eğitimi bireyin uyumunun artmasına, kendisi ve toplum için

gurur verici, yararlı bir yaşam sürmesine yardım eden bir süreçtir. Bireylere ulaştırılacak serbest zaman eğitiminin kapsamını saptamada, eğitimin niteliğini geliştirmede, serbest zaman alanından yetişmiş yeterli personelin yetişmesinde, araç-gereç miktarının belirlenmesinde, yatırım yapılmasında başlangıç noktası toplumsal hareketlerdir (Türkoğlu 1998).

Serbest zaman eğitiminin zayıf olduğu; serbest zamanla ilgili sağlam, yapıcı, yaratıcı kurum ve geleneklerin oluşmadığı; bu kültürün yetkinleşmediği yerlerde serbest zaman denetimleri sıradan ve belirli kalıplar içinde kalmaktadır. Serbest zamanı insanın bir yücelme yolu olarak görmek gerekir. Orada insan kendisini gerçekleştirerek yürür, öğrenilmesi gereken de budur (Erdemli 2002).

Serbest zaman eğitimi, Türkiye’de henüz yeni gelişmekte olan bir alan olmakla birlikte son yıllarda bu alanda yapılan çalışmalarda artış gözlenmektedir. Bu derlemede serbest zaman eğitimi alanındaki literatür ve araştırma bulguları taranarak tasnif edilmiş, giderek gelişen ve akademik bir disiplin olarak kabul gören “serbest zaman eğitimi” kavramı çok yönlü tartışılarak alanla ilgili bilgi birikimine katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Toplumsal ve kişisel refah bakımından serbest zaman saatlerinin kişisel gelişme ve toplumsal düzeni geliştirme olarak kullanılması serbest zaman eğitiminin amacıdır. Serbest zaman daha müreffeh bir yaşama hazırlanma ve kişiliğin geliştirilmesi için kullanılması yönünden iyi bir fırsattır. İnsanlar serbest zamanlarını en değerli ve en yararlı bir biçimde değerlendirecek etkinlikleri seçmelidirler. Kuşkusuz serbest zamanın özel bir etkinlik olarak değerlendirilmesi bireyin ilgi, yaş, cinsiyet, öğrenim, kültürel ve toplumsal durumuna bağlıdır. Bireyin bu özelliklerini dikkate alarak serbest zamanın nasıl değerlendirilmesi gerektiği serbest zaman eğitiminin ana hedefidir (Tezcan 1994).

Beden eğitimi öğretmenleri ve gençlik liderlerine okulda serbest zamanı değerlendirme eğitimi için büyük hizmetler düşmektedir. Bir genç insan her fırsatta boşaltmak istediği fiziki enerji ile doludur. Tabiat insanları hareket etmeye, enerji sarf etmeye zorlar. Zira enerji harcamanın gerektirdiği organik faaliyetler ve mental çaba insan gelişiminin hızlanması ve insanın organizma olarak en mükemmele doğru gelişmesini hedef alır. Okulun ders saatleri dışında beden eğitimi öğretmenleri her

türlü sportif kitlelerini faaliyete sevk edebilir. Çocukların oyun oynama, kendi fiziki güç ve becerilerini geliştirerek deneme imkanı bulması onların hayat boyu severek uygulayabilecekleri, yetişkinlik yıllarında çevrelerindeki gençlere ve kendi çocuklarına severek verebilecekleri faaliyetler de kabiliyetlerinin izin verdiği seviyeye kadar gelişmeleri, canlı, sağlıklı ve oynamasını bilen nesillerin yetişmesinde tek yoldur (Dikici 1994).

Beden eğitimi öğretmeni bu konuda bütün okul mensubunun yardımlarını isteyebilir ve diğer öğretmenlerin arasından liderler seçip onları da rekreasyona katarak yaygın bir kaynaşma ve eğitim organizasyonu gerçekleştirebilir (Erkan 1975).

2.1.6. Türkiye’de Serbest Zaman Değerlendirme

Ülkemizde günün şartları içerisinde rekreatif etkinlikler, Gençlik Spor Genel Müdürlükleri, gençlik kampları, gönüllü kuruluşlar, genellikle büyük şehirlerde açılan gym center, fitness center, oyun kulüpleri v.b. ve en önemlisi de üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları bünyesinde kurulan Öğretmenlik ve Rekreasyon Bölümleri tarafından yürütülmektedir.

Gençlik Spor Genel Müdürlükleri her yıl gerek uluslararası alanda, gerekse de ülke içinde birçok sportif rekreatif etkinlik içeren turnuvalar, şampiyonalar düzenlemektedir. Gençlik Spor Genel Müdürlükleri bünyesinde faaliyet gösteren spor federasyonları da yıl içerisinde birçok rekreatif etkinlik içeren organizasyonlar düzenlemektedir (Zorba 2004).

Ulusal gençlik kampları ülkemizin değişik bölgelerinden gençleri bir araya getirerek, hoşgörü ortamı içerisinde aralarında güçlü dostluk bağları kurmalarını sağlayacaktır. Ülkemizin geleceği olan gençler, aynı zamanda Anadolu’nun zengin tarihsel ve kültürel birikimini daha yakından tanıyacaklar ve yeni yaşam deneyimi kazanacaklardır.

Ülkemizde rekreatif etkinlik hizmeti sunan kulüpler metropol olarak adlandırdığımız büyük ve kalabalık şehirlerde kurulmakta bulunmaktadır. Bu kulüpler insanlara serbest zamanlarını verimli hale dönüştürme fırsatı veren rekreasyon kavramını öğretmekte onları iş, yaşam ve geçim sıkıntısından bir parçada olsa uzaklaştırmaya çalışmaktadır. Kulüpler bu amaçlar doğrultusunda misafirlerine

sportif faaliyetler, eğlendirici oyunlar, eğitici ve bilgiye dayanan çeşitli oyun ve aktivite seçenekleri sunmaktadırlar.

Rekreasyonun diğer boyutu ise gelenek, görenek ve adetler doğrultusunda uyguladığı, rekreasyon olgusu içinde yer alabilecek etkinliklerdir. Bunlar arasında; yakın komşu ziyaretleri, kahvehanede oyun ve sohbetler, piknik gezileri, kabul günleri, kır, park gezileri, hamam sefaları, sinemaya, tiyatroya ve diğer sanatsal faaliyetleri sayabiliriz. Bunlardan bazıları boş zaman etkinliği ile birlikte toplum içi bazı gelenekleri devam ettirmek açısından önemlidir.

Kentlerimizde gecekondy bölgeleri kasaba ve ilçelerle yakın serbest zaman geçirme alışkanlıklarına sahip olmakla beraber, tv seyretme ve ailecek komşu gezmesi ilk sıraları almakta, bunu gazete-kitap okuma, sinema, tiyatroya gibi etkinlikler izlemektedir (Zorba 2004).

2.1.7. Çeşitli Ülkelerde Serbest Zaman Değerlendirme

Gelişmiş ülkelerde serbest zamanları değerlendirme amacıyla mesleki ve kültürel faaliyetlerin yanı sıra, sportif etkinliklere de büyük önem verilir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte emek-yoğun üretim biçimi yerine sermaye-yoğun üretim modeline geçilmesiyle, insanlar kendilerine daha çok zaman ayırabilmekte, çalışma saatleri giderek azalmaktadır. Çalışma saatleri dışında elde edilen tamamlayıcı statüler, kişiyi sosyalleştirdiği gibi, kendisini toplumun anlamlı bir üyesi haline getirir.

• **ABD’de;** serbest zamanların değerlendirilmesini etkileyen toplumsal etmenler, şu şekilde özetlenebilir. Sanayileşme sonucu serbest zamanın hızlı artışı, milli gelir, satın alma gücü ve refahın artışı, eğitim düzeyinin yükselmesi, kentleşme ve banliyö hareketinin gelişmesi, nüfus artışı, nüfusun ülke içinde hareketliliği, modern teknolojik gelişmeler, kültürel etkinliklere artan ilgi, serbest zamanlar alanında mesleki gelişmelerdir. ABD’de serbest zamanları değerlendirme ile ilgili çeşitli kuruluşlar vardır. Bunlar;

Devletler, resmi kuruluşlar, federal hükümet, federe devlet, bölge (County) yönetimi, kent (Towship) yönetimi, belediyeler ve okullardır. Bu kuruluşlar; açık hava serbest zaman değerlendirme kaynaklarının doğrudan doğruya yönetimi, doğal kaynakların korunması ve ıslahı, serbest zaman değerlendirme programlarına

insanları teşvik etmek ve maddi destek sağlamak, serbest zamanların değerlendirilmesine yönelik eğitim vermek ve eğitim verenleri desteklemek, kırsal kesimde ve tüm ülkede turizmi geliştirmek konusunda çalışırlar. Belediyeler bu konuda en alt birimler olup, daha çok bu faaliyetler için mekan hazırlarlar.

Gönüllü kuruluşlar; kar amacı gütmeyen dini ya da yöresel kuruluşlardır. Gönüllü liderler görev alırlar. Özel kuruluşlar, dernekler, kulüpler üyeleri için serbest zaman hizmetleri sağlarlar. Mesleki kuruluşlar, ticari kuruluşlar; daha çok eğlenceye yönelik boş zaman değerlendirmeye ağırlık verirler. Gençlik örgütleri; Erkek-kız izci, genç erkek ve kız Hristiyan örgütler (YMCA), (YWCA) gibi. Yurttaşlık örgütleri; vatansever bir yurttaşlık bilincinin geliştirilmesini amaçlayan kuruluşlardır (Zorba 2004).

• **İngiltere’de;** kamu eğlenceleri ve parklar 18. Yüzyılda çok iyi örgütlenmişlerdir. 1870’li yıllarda kiliseler kriket ve futbol kulüplerini desteklediler. Futbolu insanları günahlardan ve alkolizm vs. gibi kötü alışkanlıklardan kurtaran bir araç olarak gördüler. 1918’de Eğitim Yasası ile yöresel eğitim kuruluşları, kamplar, fiziksel öğretim merkezleri, oyun alanlarının sağlanması kabul edildi. 1925 yılında “Ulusal Oyun Alanları Örgütü” spor ve açık hava serbest zaman etkinliklerini bütün ülkeye yaymak için kuruldu.

1964’de ulusal serbest zaman değerlendirme merkezi olan kristal sarayı Londra’da açıldı. 1965’de hükümet Spor Heyeti’ni kurdu. Bu kuruluş, spor ve antrenörlüğün geliştirilmesi, imkanların planlanması, araştırma ve istatistik, uluslararası sportif konularda çalışmaktadır. Yerel yönetim ve rekreasyon merkezlerinde, spor ve rekreasyon, kapalı ve açık alanda yapılmak üzere sınıflandırılmıştır (Zorba 2004).

Açık havada spor; oyun alanları, golf sahaları ve stadyumlarda yapılmaktadır. Kapalı yerlere ise; yüzme havuzları, spor salonları ve jimnastik salonları girmektedir. Açık havada yapılabilecek rekreasyonel etkinlikler için; kent parkları, limanlar, göller ve nehirler, kamp alanları, piknik yerleri, ulusal parklar, su sporları alanları düzenlenmiştir. Kültür, eğitim, turizm ve eğlenceye yönelik rekreasyonel etkinlikler olarak da; tiyatrolar, müzeler, tarihi bölgelere geziler, özel ilgi alanlarına yönelik kitaplıklar, gezici kütüphaneler, gençlik ve yetişkin eğitim merkezleri, konser

salonları, sanat galerileri, konferans salonları, iletişim merkezleri örgütlenerek, her kesimin kendine uygun bir etkinliğine katılmasına fırsat verilmiştir. Yaşlıların da kolayca yararlanabileceği, onlara uygun olabilecek bu olanakların örgütlenerek hizmete sunulması, toplumların bu konuya verdikleri önemi, dolayısıyla da onların gelişmişliklerini göstermektedir (Zorba 2004).

• **Rusya’da;** serbest zamanlar ve değerlendirmeyi ekonomik planlarına ve toplumsal yönetimlerine alan bir ülkedir. 1920 yılından itibaren her yaş düzeyindekiler için serbest zaman imkanları sağlanmış ve yedi yaşından 25 yaşına kadar olan çocuklar ve gençlerin tüm etkinlikleri devletin kontrolü altına alınmıştır. 1930 yılında sosyal planlamaya parklar, oyun alanları, spor alanları, konut oyun alanları, kamplar ve kapalı merkezler dahil edilmiştir (Zorba 2004).

Devlet eliyle, tiyatro, opera, bale, konser gibi kültürel etkinliklere yer verilir. Asıl ağırlık verilen konu ise spordur. Fiziksel öğretim, bütün öğrenciler için zorunludur ve diğer derslerle aynı seviyede tutulur. Federe devletler arası çok çeşitli branşlarda yıl boyu süren spor olayları, şenlikler ve yarışlar düzenlenir. Son yıllarda batının müzik ,sanat ve kültürel akımının etkisi ile de geçmişten bu güne devam eden alkolizmle başa çıkılamamaktadır (Zorba 2004).

• **Japonya’da;** serbest zamanlar ve değerlendirilmesi, geleneksel olarak ev, din, özel kulüpler ve ulusal şenlikler yoluyla sağlanır. 2. Dünya savaşı sırasında örgütlü serbest zaman değerlendirme hareketine önem verildi. 1932 olimpiik oyunlardan sonra Ulusal Serbest Zaman Değerlendirme Kurumu açılmış ve bu kurum, serbest zaman değerlendirme imkanlarını geliştirmeye, park programını hazırlamaya, lider yetiştirmeye ve yayınlar yapılmasına çalışmıştır. 1961-64 Tokyo Olimpiyatları için özel yasa ve hazırlıklar yapılmış, yüzme, tenis, rugby ve beyzbol çok popüler olmuştur.

Japonlar bahçelerinden zevk alırlar. Ağaçlar, çiçekler, bitkiler onların çok sevdiği uğraşı alanlarıdır. Güzellik sevgisi ve el sanatları, resim, heykel, tiyatro, porselen, oymacılık, metal işleri kültürel ilgiler arasındadır. Ayrıca Japonların Folk sanatı, dans, tiyatro, törenler, Sumo, Kendo ve Judo gibi geleneksel spor ve kültürel etkinlikleri vardır (Zorba 2004).

- **Almanya’da;** özellikle gençler sporun her türünde oldukça etkindirler. Açık hava etkinlik ve sporları Almanların en büyük zevkleridir. Geleneksel olarak ormanların korunması, kamplar, hosteller, küçük oteller çok yaygındır. Bir çok spor ve oyunlar “Takım” olarak yapılır ve tüm kış sporları, futbol, yüzme, eskrim çok yaygın spor türleridir. Almanlar aynı zamanda müzik ve dans seven bir millet olup, festival ve bayramlarda dans ve müzik ön plandadır. Gönüllü spor kulüpleri çok yaygın olup, her farklı spor, federal spor örgütüne bağlıdır.

Bunun dışında sayısız federe devlet, bölgesel spor kuruluşları ve birlikleri vardır. Bunların çalışmaları, Alman Spor Danışma Konseyince (Deutscher Sporbeirat) geliştirilir. Çeşitli gençlik örgütlerinin merkezi bir birliği olan Federal Gençlik Örgütü (Federal Young Ring), bir çok kültürel, toplumsal ve sportif nitelikte olmayan diğer serbest zaman değerlendirme etkinliklerini geliştirmeye çalışır (Zorba 2004).

- **Fransa’da;** gönüllü kuruluşlar devletten daha öne çıkmış durumdadır. Endüstriyel Firmalar ve birlikler, oyun alanları, araçlar, toplantı salonları, serbest zaman değerlendirme odaları, spor takımları ve kulüpleri, sanat, müzik, tiyatro ve sinema gibi alanlarda kültürel programlar düzenlerler.

Kiliseler (Katolik ve Protestan) bir çok gençlik ve spor programları hazırlamakta ve düzenlemektedir. Bunların yanında gençlik ve yetişkinler kulüpleri de bu faaliyetleri organize etmektedirler. 1958’de Eğitim Bakanlığına bağlı Gençlik ve Spor Yüksek Sekreteryası kuruldu. Fiziksel eğitim, çeşitli sporlar, açık hava etkinlikleri ve popüler eğitim bu kuruluş tarafından yönetilmektedir (Zorba 2004).

- **İskandinav Ülkeleri (İsveç, Norveç, Finlandiya);** jimnastik, açık hava sporları ve yüzme çok popüler sportlardır. Finlerde “sauna” ayrı bir kültür ve serbest zaman etkinliğidir. İskandinav ülkelerinde folklor, müzik, edebiyat, sanat ve el sanatları büyük ilgi görür (Zorba 2004).

2.2. Rekreasyon

2.2.1. Rekreasyon Kavramı ve Tanımları

Hem zamanın iyi planlanarak kullanılması, hem de günümüzde çalışan-çalışmayan her kesimin özgürce kullanabileceği, kişinin kendini geliştirme, rahatlama, zevk alma veya topluma katkıda bulunma gibi ihtiyaçlarını karşılayabileceği bir serbest zamanın olduğu veya olması gerektiği gelişmiş toplumlarca kabul edilmekte ve buna göre planlamalar yapmak yöneticilerin görevi sayılmaktadır.

Makineleşmeden dolayı Avrupa ve Amerika'da çalışma saatleri düşmüş ve bunu sonucu olarak serbest zaman artmıştır. Gelişmiş ülkeler çalışma saatini aşağıya çekmekle bir taraftan işsizliğe çare olacağı hesabını yapmakta diğer taraftan ise insanların yeni gelişmelere ayak uyduracak zindelikte, dinlenmiş ve başka faaliyetlere zaman ayırmalarını istemektedir.

Çalışma ve serbest zaman sürelerindeki gelişim ve nedenlerini şu şekilde özetleyebiliriz;

- Sanayileşmenin ilk döneminde çalışma süresi artmış ve sadece ihtiyaçları karşılayıp, dinlenebilecek kadar serbest zaman kalmıştır.
- 20.yüzyıl başlarında bu durum tersine dönmüş ve insanlar daha az çalışmış daha çok serbest zamana sahip olmuşlardır.
- Vardiya sistemi, işe gidiş-geliş zamanı gibi kolaylıklar serbest zamanı artırmıştır.
- Serbest zamanlarda, dinlenme, eğlenme, sosyal ilişkilerde bulunma, spor yapma, tatile çıkma gibi yeni alışkanlıklar serbest zamana sahip olma arzusunu artırmıştır.

Buna ek olarak Uluslararası Çalışma Örgütü de, çalışma sürelerinin azaltılmasının, çalışmaları daha verimli kılacağını tavsiye etmektedir.

Geçmişte sadece soyluların hakkı gibi görülen serbest zaman çağımızda tüm insanların hakkı olarak görülmektedir. Serbest zamanın, dinlenme veya kendini bırakma, eğlenme, kendini geliştirme veya gelişim olmak üzere üç önemli fonksiyonu vardır. Serbest zamanları değerlendirme diye adlandırılan bu önemli fonksiyon nasıl gerçekleştirilir ve nedir? Serbest zaman sırasında geliştirilen zihniyet

ve yetenekler sadece birey için değerli olmayıp aynı zamanda bireyin bir parçası olduğu toplum içinde çok önemlidir. Bu nedenle toplumlar serbest zamanlarda yapılan “rekreasyon” ile yakından ilgilidir (Zorba 2004).

Rekreasyon, yenilenme, yeniden yaratılma anlamına gelen Latince ‘recreation’ kelimesinden gelmektedir. Türkçe karşılığı yaygın bir şekilde boş zamanları değerlendirme olarak kullanılmaktadır. Bu ise bireylerin yada toplumsal kümelerin boş zamanlarında gönüllü olarak yaptıkları dinlendirici ve eğlendirici etkinlikler anlamını taşımaktadır (Ozankaya 1980).

İnsanın yoğun çalışma yükü, rutin hayat tarzı veya olumsuz çevresel etkenlerden tehlikeye giren veya olumsuz etkilenen bedeni ve ruhi sağlığını tekrar elde etmek, korumak veya devam ettirmek aynı zamanda zevk ve haz almak amacıyla, kişisel doyum sağlayacak, tamamen çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan bağımsız ve bağlantısız boş zaman içinde, isteğe bağlı ve gönüllü olarak ferdi veya grup içinde seçerek yaptığı etkinliklere rekreasyon denir (Karaküçük 1997).

Bucher ve Bucher’e göre rekreasyon; insanın özbenliğine uygun ve yapmaktan zevk aldığı toplumsal, kültürel ve sportif etkinliklere katılarak, günlük yaşamın sıkıcılığından kurtulması ve başka insanlarla etkileşerek toplumsal bir kişilik kazanması, özünde ödül niteliği taşıyan, ancak kazanç amacı gütmeyen, doğası gereği antisosyal da olamayacak etkinliklerdir (Bucher ve Arkadaşları 1974).

Diğer bir deyişle rekreasyon, bireyin istediği bir uğraş ile zevk ve doyum sağlamak amacı ile boş zamanını değerlendirmesidir. Yani boş zamanda yapılan herhangi bir etkinlik veya etkinliklerdir (Kraus 1985).

Kavramın daha geniş açıklanabilmesi için şu tanımlayıcı temel ifadeler kullanılmaktadır;

- Rekreasyon boş zamanda yapılır. İş değildir. Kar gayesi taşımaz.
- Rekreasyonda kişi; gönüllü olarak ve tamamen kendi arzusu ile katıldığı etkinlikler de bulunur.
- Rekreasyon faaliyetleri, katılana zevk veren, mutlu eden ve neşelendiren bir tarzda olur.

- Rekreasyon faaliyeti, kişisel ve toplumsal fayda sağlar.
- Toplumsal değerlere aykırı değildir. Yemek yemek, uyumak gibi hayati önem taşımaz (Karaküçük 1997).

Thus Slauson, bir grup üzerinde yaptığı çalışmayı şöyle aktarır: ‘Oyun ve eğlence boş zaman aktivitelerinin zevk yoluyla harekete geçirilmesidir. Günlük yaşamın ciddi işlerinden, yoğun baskıdan vakit geçirmeye ve eğlenceye sevk edilmedir’ (Edginton ve Ford 1985).

Rekreasyonun içeriği genellikle katılanların, gönüllü seçtikleri faaliyet ya da denedikleri tecrübedir. Elde edilen tatminlerden değişik anlamlar çıkartılabilir. Rekreasyon sayesinde kişi, bazı kişilerin farkına varır veya toplumsal değerlerin üstesinden gelebilir (Edginton ve Ford 1985).

2.2.2. Rekreasyonun Özellikleri

İnsanların temel gereksinimleri ve istekleri bilinmeden rekreasyonun özellikleri bilinemez. Bireyler ve gruplar temel gereksinimlerini rekreasyon aracılığı ile sık sık ifade etme şansı bulurlar. Rekreasyonun bütün biçimlerinin tek özelliği bazı temel dürtü ve gereksinimler için yol gösterici olmasıdır.

Rekreasyonun temel elemanlarından bir tanesi katılımcı bireylerin memnun olmasıdır. Memnuniyetlerden hariç, insanların gereksinimlerinin açığa çıkmasına yardımcı olur. Rekreasyon sisteminin temel problemi insanlardan memnuniyet oluşturacak (yaratacak) temel gereksinimlere çevre yaratmaktır. Bu yüzden program planlayıcılar kişisel isteklerin farkında olmak zorundadırlar (Lynn ve Toalson 1981)

Çocuklar ve yetişkinlerde temel motivasyonlar tespit edilip, rekreasyon aktiviteleri bunlara anlatılır. Kültürümüz içinde insanlar yeni düzenlemeler, başarıma isteği, sevgi, güvenlik, toplum onayı, yeni deneyimler, güzellik ve uyum ister. Bu bilinçle kurulacak yaklaşım rekreasyonun temel özelliklerini açığa çıkaracaktır.

Karaküçük (1997) rekreasyonun özelliklerini şöyle sıralamıştır;

- Rekreasyon faaliyetlerinin seçimi gönüllü olmalıdır.
- Faaliyetlere devam ve iştirak etme zorunluluğu bulunmamalıdır.
- Rekreasyon boş zamanda yapılır.

- Her yaştaki ve cinsteki insanların faaliyetlere katılımına imkan verilir.
- Rekreasyon faaliyetlerinde ‘inisiyatif’ kişinin kendisine bırakılmalıdır.
- Rekreasyonel faaliyetler, her türlü açık ve kapalı alan ile her mevsim ve iklim şartlarında uygulanabilir.
- Rekreasyon bir faaliyeti gerektirir.
- Rekreasyon çok çeşitli faaliyetler içerir.
- Rekreasyon haz ve neşe sağlayan bir faaliyettir.
- Rekreasyon evrensel olarak uygulanmalıdır.
- Rekreasyon kişinin kendisini ifade edebilme ve yaratıcı olabilmesine imkan sağlayan faaliyetler içermelidir.
- Rekreasyonun her kişiye göre bir amacı vardır.
- Rekreasyonel faaliyetlerin katılımcıya kişisel ve toplumsal özellikler kazandırması beklenir.
- Rekreasyon, toplumun geleneklerine, törelerine, ahlaki ve manevi değerlerine uygun olmalı ve sosyal değerlere ters düşmemelidir.
- Rekreasyon, bir faaliyet yapılırken ikinci veya daha fazla faaliyetlere de ilgi duyma veya gerçekleştirme imkanı verir.
- Rekreasyon etkinlikleri rekreasyonistler tarafından yaptırılır.
- Rekreasyon eylemi, planlı ve plansız, beceri sahibi kişiler veya beceri sahibi olmayan kişilerle ya da organize olmamış mekanlarda yapılabilmektedir.
- Rekreasyon, rekreatif etkinliklere katılma sonucu ortaya çıkan bir deneyimdir.

2.2.3. Rekreasyon Çeşitleri

Rekreasyon etkinlik alanları serbest zaman şekline, süresine, katılımın tarzına, iklim, ekonomik, coğrafi durumlar ile toplum kültürüne göre farklılıklar ya da çeşitlilikler gösterebilmektedir.

- Müzik faaliyetleri (Enstrümanlı, orkestralı, solo, koro v.b.)
- Spor faaliyetleri (Takım, ferdi, doğa, mücadele ve zihin sporları gibi)

- Oyunlar (Her yaş kesimi için eğitsel oyunlar)
- Dans (Halk oyunları, modern ve ritmik danslar gibi)
- Sanat ve hüner gerektiren faaliyetler (Plastik, deri, grafik, seramik, metal, fotoğraf, resim, ahşap gibi.)
- Mekan dışı faaliyetler (Kamp kurmak, piknik yapmak,  evrecilik yapmak gibi)
- Bilimsel ve kültürel faaliyetler (Edebiyat, tiyatro çalışmaları, tiyatro, bilimsel tartışma toplantıları gibi) (Karaküçük 1999).

Bucher ise rekreatif etkinlik alanlarını şöyle belirtmektedir; müzik u ra ları, dans faaliyetleri, sanat ve küçük el becerileri, spor ve oyun, sahne çalışmaları, açık hava etkinlikleri (zihinsel hobiler vb. gibi) (Bucher 1972).

2.2.4. Rekreasyonun Sınıflandırılması

Rekreasyonun sınıflandırılmasında, esas alınan prensip, genellikle, kişinin rekreasyon faaliyetlerine katılmasına sebep olan amaçlar, istekler ve zevkler olmaktadır. Bunun yanı sıra, çeşitli kriterlere göre de ayrı gruplandırma yapılmaktadır. Rekreasyonun sınıflandırılması, rekreasyonun fonksiyonlarına ve çeşitli kriterlerine göre bağlı olarak şekillenmektedir.

2.2.4.1 Amaçlarına Göre Rekreasyon Sınıflandırılması

- ***Dinlenme*** amacıyla yapılan rekreasyon etkinlikleri serbest zamanın tamamen dinlenmek, yani beden ve ruh sa lı ının devam ettirilmesi veya korunması için yapılan etkinliklerle değerlendirilmesidir.
- ***Kültürel*** amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri serbest zamanın, eski sanat ve tarihi eserlerin, müzelerin gezilmesi ve diğer kültürel faaliyetlerle değerlendirilmesidir.
- ***Toplumsal*** amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri toplumsal ilişkiler kurmak ve geliştirmek amacına yönelik serbest zaman değerlendirme etkinlikleridir.
- ***Sportif amaçlı*** yapılan rekreasyon etkinlikleri, aktif spor yaparak veya pasif şekliyle seyirci, taraftar, yönetici veya başka bir şekilde serbest zaman sportif etkinliklerle değerlendirilmesidir.

- **Turizm** amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri öncelikle tatil dönemlerinde bulunduğu mekandan, başka mekanlara gezmek, görmek amacıyla serbest zaman değerlendirmektir.
- **Sanatsal** amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri, sanatın bir çok dalından biri veya bir kaçı ile uğraşarak serbest zamanların değerlendirilmesidir.
- **Sağlık** amacıyla yapılan rekreasyon etkinlikleri sakatlar, engelliler, hamileler, yaşlılar, şişmanlar vs. gibi toplum içerisinde bulunan kişilerin serbest zamanları değerlendirme etkinlikleridir (Zorba 2004).

2.2.4.2. Çeşitli Kriterlere Göre Rekreasyonun Sınıflandırılması

- **Yaş Faktörüne Göre:** Çeşitli yaş gruplarının kendi özelliklerine göre tercih ettikleri etkinliklerdir.
- **Faaliyete Katılanların Sayısına Göre:** Ferdi, grupta, kitlesel veya aile olarak katılınan rekreatif etkinlikler.
- **Zamana Göre:** Yazın, kışın veya başka bir mevsimde yapılabilen rekreatif etkinlikler. Ayrıca günlük ve hafta sonları ile emeklilik dönemlerini kapsayan uzun ve boş zamanlarda gerçekleştirilen etkinliklerdir.
- **Kullanılan Mekana Göre:** Açık veya kapalı alanlarda yapılan etkinlikleri kapsamaktadır. Genel boyutları ile açık havada yapılan tüm rekreasyonel kullanımları içeren bir rekreasyon tipi olarak tanımlayabileceğimiz açık hava rekreasyonunun başta temel fonksiyonlarını ormanlar, dağlar ve su bölgeleri oluşturmaktadır (Akesen 1984). Bu kişinin modern şehir yaşamında, kapalı yerdeki ruhsal gerginlikten kurtulması, rahatlaması ve özgürlüğünü yaşaması için fizyolojik ve ruhsal bir ihtiyacı karşılamaktadır (Akesen 1984). Kapalı mekan sporları, sinema, tiyatro, toplantı ve diğer benzeri aktiviteler ile radyo dinlemek, tv izlemek, kitap okumak, arkadaş ziyaretleri, dinlenmek gibi ev içi eylemler kapalı alan rereasyonel faaliyetlerini oluşturmaktadır (Karaküçük 1997).
- **Sosyolojik Muhtevaya Göre:** Lüks, geleneksel ya da belirli halk kesimlerinin desteklenmesiyle katılımın sağlandığı etkinliklerdir (Karaküçük 1997).

2.2.5. Rekreasyonun Etkinlik Alanları

Rekreasyonun etkinlik alanları, boş zamanın şekline, süresine, katılımın tarzına, iklim, ekonomik, coğrafi durumlar ile toplumun kültürüne göre farklılıklar ve çeşitlilikler gösterebilmektedir. Bu faktörlere, ülkenin sanayileşmiş yapısı ve politikalarını da eklemek mümkündür. Zira ülkelerin gelişmişlik düzeyleri, boş zamanla ilgili anlayış ve uygulamalarda değişiklik yaratmaktadır. Ülkeler gelişme ve zenginlikleri ile orantılı olarak boş zaman olanaklarına sahip olabilmektedir.

Dumazedier'e göre rekreatif faaliyetler şu şekilde gruplandırılır;

- Sanatsal (edebiyat, sinema, tiyatro, fuar, şarkı, resim, heykel, fotoğraf vb.)
- Entelektüel (Konferanslar, radyo, televizyon, kitap vb.)
- Sosyal (aile, balo, toplantılar vb.)
- Pratik (bahçecilik, el uğraşları vb.)
- Fiziki (spor, av, yürümek vb.) (Karaküçük 1995).

2.2.6. Rekreasyonun Birey Üzerindeki Etkileri

Dünyada uzun ömürlü ve sağlıklı insanların yoğun bulunduğu üç farklı alan vardır. Bu bölgedeki insanların ortak özellikleri; olumsuz stresestten oldukça uzak, doğal besinlerle beslenen ve hareketli bir hayat anlayışı olan toplumlardır. Buna dayanarak, rekreasyonun insan üzerine etkilerini ;

- Fiziksel ve ruhsal sağlığın gelişmesi,,
- İnsanların sosyalleşmesi,
- Kişisel beceri ve yeteneklerin gelişmesi,
- Rekreatif faaliyetlerde yaratıcılık gücünün geliştirilmesi,
- Çalışma başarısı ve iş verimini artırması,
- İnsana mutluluk ve huzur vermesi,
- Toplumsal dayanışma ve bütünleşmeyi Sağlaması,
- Demokratik toplumun yaratılmasında imkan sağlaması, maddeler halinde sıralamak mümkündür (Zorba 2004).

2.2.7. Kişisel ve Toplumsal Yönden Rekreyasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri

Rekreasyona duyulan ihtiyaç, rekreasyon faaliyetlerin kişisel ve toplumsal olarak sağladığı faydalardan ileri gelmektedir. Kişisel yönden; fiziki sağlık gelişiminin yaratılması, ruh sağlığı kazandırılması, insanı sosyalleştirmesi, yaratıcılık, kişisel beceri ve yeteneğini geliştirmesi, çalışma başarısı ve iş verimine etkisi, ekonomik hareketlilik, insanı mutlu etmesidir. Toplumsal yönden ise; toplumsal dayanışma ve bütünleşmeyi sağlaması ve demokratik toplum yaratılması, rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenlerinden bazılarını oluşturmaktadır.

➤ **Fiziki Sağlık Gelişimi Yaratır;** rekreasyon faaliyetleri içinde, birçok insanın rekreatif ihtiyaçlarına cevap verebilecek çeşitlilikte ve özellikte olan beden eğitimi ve spor etkinlikleri önemli bir yer tutmaktadır. Etkinlikler kişinin yavaş hareketlerinden doğan sorunların çözümü ve sağlıklı zinde yaşamasında büyük roller üstlenmiştir (Zorba 2004).

➤ **Ruh Sağlığı Kazandırır;** insan, aile, okul veya iş hayatındaki sorunları onun sinir sistemini bozarak yorulmasına ve dayanma gücünün azalmasına neden olabilir.

➤ **İnsanı Sosyalleştirir;** daha çok grupsal olarak gerçekleştirilen rekreatif faaliyetler, insanın sosyal ilişkiler kurmasında ve geliştirmesinde büyük rol oynar.

➤ **Kişisel Beceri ve Yeteneğin Gelişmesini Sağlar;** insanın çoğu kez hangi düzeyde bir beceri veya yetenek düzeyinde olduğu anlaşılmaz. Bu durum kişinin isteyerek ve severek yaptığı bir işte ancak kendini gösterebilir.

➤ **Rekreatif Faaliyetler, İnsanın Her Yaş Dönemindeki Yaratıcılık Gücünün Geliştirilmesine Hizmet Eder;** yaratıcı olmak, insanın içinde saklı olan ve her insanda var olan bir yetenektir. Genellikle bu yeteneğin, çoğu insan farkında bile değildir. Yaratıcı özellikler ancak denemelerle gelişmektedir. İnsan bir işin kalitesine önem vermeden, başarılı veya başarısız olunacağı düşünülmeden yapmış olduğu rekreatif faaliyetlerde bir çok denemeler gerçekleştirilir .

➤ **Çalışma Başarısı ve İş Verimin Artırır;** rekreasyon, uygun faaliyet seçimi yapmak organize bir programa katılmak şartıyla iyi bir lider önderliğindeki kişinin iş verimini artırmakta ya da başarısını olumlu katkı sağlamaktadır (Zorba 2004).

➤ ***Ekonomik Hareketi Geliştirir;*** kişi boş zamanlarını değerlendirirken, seçeceği etkinlik çeşidiyle ekonomik işlevi olan bir üretim sağlayabilmektedir. Özellikle kırsal kesimde açılan halıcılık kursları, el sanatları öğrenmek, ayrıca ceza evlerinde mahkumlara yaptırılan kunduracılık, tamircilik, marangozluk hizmetleri gibi faaliyetler bu konuya örnek teşkil etmektedir.

➤ ***İnsanı Mutlu Eder;*** rekreasyonun esas gayelerinde birisi insanın mutluluğunu sağlamaktır. Her insan mutlu olmak ister. Mutluluğun gerçekleşmesi için de sürekli mücadele eder. Mutlu iken yaratıcı olma ihtiyacındadır ve enerjisini hem işinde hem de iş dışında kullanmak ister (Zorba 2004).

➤ ***Toplumsal Dayanışma ve Bütünleşmeyi Sağlar;*** aynı konu üzerinde yapılan bir rekreatif faaliyet içinde toplumun her kesitinden insanlar bir arada bulunabilmektedir. Bugünkü toplumlarda değişik birçok faktör insanları birbirinden ayırmaktadır. Irk, milliyet, din-mezhep, sosyal konum, eğitim, kültüre ekonomik farklılıklar bu ayırım gruplarını oluşturmaktadır. Bu gruplar arasındaki çeşitli şiddet derecelerinde olan sürekli bir çatışma, toplumların rahatsızlık kaynaklarından birisidir. Rekreasyon faaliyetleri, gruplar arasındaki bu çatışmanın azaltılmasında önemli rol oynamaktadır. Rekreatif aktivitelerde sosyal, ekonomik veya eğitim farklılıkları ortadan kalkar ya da önemsizleşir. Her kesimden insan ortak zevkleri doğrultusundaki aktivitelerde bir araya gelirler ve ortak uğraşlarda bulunurlar.

➤ ***Demokratik Toplumun Yaratılmasında İmkân Sağlar;*** insanların birbirleriyle olan ilişkilerinin düzenlenmesinde ve toplumsal kurallara uyulmasında rekreatif faaliyetler önemli rol oynar. İyi bir yurttaş olabilmenin öğretilmesinin temelinde insanların sosyal ortamda toplumun kurallarına uymaları, davranışlarını kontrol etmeleri gibi hususlar bulunmaktadır. Bu özellikler bir voleybol veya futbol antrenmanında ya da maçında, sporcuların eksiksiz uymak zorunda oldukları kurallara veya davranışlara benzemektedir. Bu benzerlikten dolayı kişinin rekreatif faaliyetlerle kazanacağı belli kurallar içinde yaşamak, bu kurallara uymakta ve uygulamakta zorluk çekmemek, başkalarının haklarına saygılı olmak, böylece medeni bir toplum oluşturmaya katkıda bulunmaktır (Karaküçük 1997).

2.2.8. Rekreatif Katılımı Destekleyen Sosyal ve Ekonomik Nedenler

Rekreatif katılımı destekleyen sosyal ve ekonomik faktörleri şu başlıklar altında toplamak mümkündür:

- Ekonomik verimlilik ve çalışma koşullarındaki gelişmeler
- Harcanabilir gelirin artması
- Şehirleşme
- Nüfus artışı ve hareketlilik
- Teknoloji
- Kitle iletişim araçlarının etkisi, reklam ve propaganda
- Kültürel etki
- Eğitim düzeyi
- Çevre bilinci
- Değişen yeni sağlık bilinci ve isteklerin değişimi
- Değerlerdeki değişimler
- Doğal zenginliklerin etkisi
- Sosyal hareketliliğin etkisi
- Araç gereç malzemenin teşviki
- Rekreatif merkezler (Karaküçük 1997).

2.3. Beden Eğitimi, Rekreatif ve Spor İlişkisi

Beden eğitimi oldukça geniş bir kavramdır. İnsanların hem ruhen hem fiziksel olarak hem de bedenleri olgunlaştıran, geliştiren en az yoğunluğa karşı en çok fayda sağlayan cimdastik, oyun ve spor faaliyetlerini içine alan bir ilimdir (Uçak ve Ark 1998). Beden eğitimi bir kitle faaliyetidir. Kazanmak zirvede olmak gibi kavramlar amaçlanmaz (Yazıcı 1998).

Fertler beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılarak fiziksel, zihinsel ve toplumsal faktörlerin bütünleşmesiyle sağlıklı bir kişilik kazanırlar. Boş zamanlarını

sporla değerlendiren kişi zararlı faaliyetler yerine, dürüst bir karakter oluşumuna yardımcı olan bir etkinlikle uğraşmış olur.

Spor, rekreasyonun en kapsamlı, çeşitli ve ilgi çeken alanlarından birini oluşturmaktadır. Spor ve rekreasyon karşılıklı olarak birbirini etkilerler. Spor insanların rekreatif gereksinimlerini karşılamada önemli bir hareket alanı sağlarken, rekreasyon da sporun toplumsal yaygınlaşmasını, tanınmasını ve sportif başarılar elde edilmesinde önemli roller üstlenmiştir. Spor bu rolünü genellikle herkes için spor veya sağlık için spor gibi etkinlik rollerini yerine getirerek gerçekleştirmektedir (Erkan 1995).

Spor, insanın rekreatif amaçlarını karşılamada önemli bir hareket alanı sağlarken; rekreasyon da sporun toplumda yaygınlaşmasını, tanınmasını ve sportif başarılar elde edilmesinde önemli roller üstlenmiştir. Rekreasyon ihtiyacının artması sportif hareketliliğin gelişmesine neden olmuştur. Sporun eriştiği büyük toplumsal başarı ve geniş halk kitlelerini etkisi altına alması boş zaman uğraşlarında önemli değişikliklere neden olmaktadır (Karaküçük ve Başaran 1997).

Boş zamanlarda sportif faaliyetlere aktif katılmayı tercih etme oranının yüksek olmasındaki temel nedenler, sporun kişisel ve toplumsal özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca sportif faaliyetlerin katılım kolaylığı, çalışma rahatlığı, her yaşı n her cinsin ve herkesin zevk ve isteklerine yanıt verebilecek tercih olanağı vardır. Sosyalleştirici, toplumsal birliği sağlayıcı, sağlık kazandırıcıdır. Sanatsal ve folklorik değeri vardır. Bütün bunların yanında rekreasyonla daha yakın ilgisi bakımından sporun çeşitlilik, değişkenlik ve hareket özelliklerinden bahsedebiliriz.

Spor, ferdin tabi çevresini beşeri çevre haline getirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar altında amaçlı veya amaçsız ferdi veya toplu boş zaman kapsamı içinde sosyalleştirici, toplumla bütünleştirici, ruh ve fiziki geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel faaliyetler bütünüdür. Bu tanımdan da görüleceği gibi spor bir boş zaman uğraşısı olarak, yani amatörce yapılan şekliyle bir rekreatif faaliyet özelliği taşımaktadır (Karaküçük ve Başaran 1997).

Spor rekreasyonel bir faaliyet araç olarak insanların, endüstrileşme ile beraber açıkça hayat ve iş biçimlerini değiştirmeleri sonucu şehir ve endüstriyel ortamlara taşınmaları, bir taraftan uygarlaşma ve hayat standartlarının yükselmesi,

diğer taraftan da negatif olarak fiziksel ve zihinsel eksikliklerin ortaya çıkardığı olumsuzluklarını gidermek için önemli fonksiyonlar üstlenmiştir (Bucher 1972).

Endüstriyel ortamda çalışan insanın bedensel olarak işin azalması buna bağlı ruhsal sorunların artması onun iş veriminin yükselmesi ve her şeyden önce insan olarak mutlu olabilmesi için farklı etkinliklerle uğraşmasını, dinlenmesini zorunlu kılmaktadır. Sanayi ve şehir ortamında bir işin saatlerce, günlerce, aylarca aynı hareketlerle, duruşlarla ve aynı ortamlarda yapıyor olması bu zorunluluğu daha da artırmaktadır. Buna ayrıca gürültülü, olumsuz kimyasal etkilere maruz bırakılan ortamlarda eklenebilir (Bucher 1972).

Spor bir boş zaman uğraşısı olarak yani amatörce yapılan şekliyle rekreatif faaliyet özelliği taşımaktadır. Sporu meslekleştirerek yani bir iş kavramı içinde yapan profesyonellerin faaliyeti, rekreasyon kavramı dışında kalmaktadır. Dumas'a göre spor, insanın emrinde veya hizmetinde olursa rekreasyon faaliyeti, eğer insan sporun emrine girerse o zaman da spor bir meslek özelliği taşıyarak rekreasyon faaliyet kapsamı dışında kalmaktadır (Öztürk 1998).

Boş zamana paralel olarak artan boş zaman faaliyetlerinden biri olan sportif faaliyetler, ferdin sosyal statüsünü tamamlayıcı bir nitelik taşımaktadır. Nitekim statüsü işçi olan bir kimsenin boş zaman etkinliklerinden spor faaliyetlerine katılması onun spor olayında belirli bir fonksiyon yerine getirmesiyle toplumdaki statüsünü yükseltebilmektedir. Bu bakımdan bir kimsenin bir boş zaman faaliyeti olarak değerlendirdiği spor, kendisine toplum içindeki sosyal tabakalar arasındaki geçişler için yardımcı olmaktadır (Erkal 1992).

Boş zamanları değerlendirmek için beden eğitimi ve spor içerikli rekreasyonel bir etkinliğe katılma, sanatsal etkinliğe göre bir farklılık taşımaktadır. Çünkü, insan organizmasının sağlıklı kalması ve dinamikliğinin ve hareketliliğine bağlı olması bu tür etkinliklere katılan çocuk ve gençlerin bedensel, ruhsal ve sosyal gelişiminde, yaşlıların ise sağlıklı yaşayabilmelerinde önemli bir gerekliliktir.

Boş zamanların değerlendirilmesi etkinlikleri üzerine yapılan araştırmalar, sporu tercih eden insanların diğer etkinlik alanlarından daha fazla olduğunu göstermektedir. Gökmen'in araştırmasında üniversite öğrencilerinin daha çok grupsal aktif katılımın olduğu etkinlikleri tercih ettikleri tespit edilmiştir. Bu da sporun

kişisel ve toplumsal özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Çünkü spor her yaştan ve cinsten insanın istek ve ihtiyaçlarına cevap verebilecek katılım kolaylı olan rekreatif bir etkinlik alanıdır (Orhun ve Sayın 1991).

Sonuç olarak spor, rekreasyon faaliyetleri arasında en fazla rağbet gören bir alan özelliği taşımaktadır. Spor açık veya kapalı alanlarda, araçlı veya araçsız, hafif veya sert, ferdi veya gruplu, zamana karşı veya önemli olmadan, milli veya milletlerarası yapılabilen ve daha bir çok özellikleriyle, çeşitliliği, değişkenliği ve toplumsallığıyla insanlara bir çok alternatifler sunabilmektedir. Spor rekreasyonun en kapsamlı, çeşitli ve ilgi çeken alanlarından birini oluşturmaktadır. Bir rekreasyon faaliyeti olarak spor, genellikle iki türlü etkinlik çeşidi göstermektedir. Bunlardan birincisi, seyirci olarak pasif katılım; ikincisi, sporcu olarak aktif katılımdır.

2.3.1. Seyirci Olarak Pasif Katılım

İnsanların boş zamanlarını değerlendirme ihtiyaçlarının gündeme geldiği ilk günden ilk yıllardan günümüze kadar spor aktivitelerine seyirci olarak katılım çok yoğun bir şekilde devam etmektedir.

Günümüze nazaran rekreasyon faaliyetlerine pasif olarak katılım daha yoğun olduğu 19.yüzyılın başlarında tiyatro, sirkler, sinemalar ve büyük statların tirübünlerinde çeşitli sanatsal ve sportif faaliyetleri seyredenler, evlerinde radyo dinleyenler, büyük yığınları oluşturmaktaydı. Bu yüzden rekreasyonun sadece pasif türleri gelişim göstermekteydi. Bir çok batılı ülke ile beraber Amerika’da bu bir rahatsızlık olarak duyumlanmaktaydı. Gelişmelerin farkına varan Nosh, 1932 yılında ‘insanlar seyirci ve dinleyici olarak vakit geçiriyorlar. Çünkü bu en kolay şey. Araştırmak, aktif olmak yerine oturmaya tercih ediyorlar ve bu boş zamanları onların yüzüne hardal sıvası gibi yapıyor’ diyerek bu gerçeği tespit etmiştir (Şahin 1997).

Sporun pasif yönünün teşvik edilmesi eğitimsizlikle beraber öncelikle rekreasyonun ticari bir değer taşıdığı anlayışından ileri gelmekteydi ki bu yüzden sporu aktif olarak yapanların değil, sporu seyredenlerin sayılarında artışlar meydana geliyordu. Bu safhada toplumsal, ekonomik ve teknolojik gelişmenin de etkisiyle durumun tersine başlanıldığı görülmüştür.

Sporda pasif katılımın görünümü olarak tanımlanan seyirci kavramının arkasında bazı durumlarda aktif sayılabilecek özellikler bulunabilmektedir. Bu

özelliklerin seyirciler arasındaki birleştiricilik, psikolojik boşalım sağlama, birbirini anlayan insanlar arasında olma ve bir şeyleri paylaşma duygusu olarak belirtebiliriz (Özbaydar 1983).

Ayrıca insanların sadece seyirci oldukları bir takım spor dallarının cazibesine kapılarak, zamanla o dallardan bazılarında sporcu olarak yönelmeleri göz önüne alındığında pasif katılımın, aktiviteye geçişi özendirici bir durum olduğu da ortaya çıkmaktadır. Spor seyircisinin bu özellikleri onu bir sinema, tiyatro seyircisinden ayrılmaktadır. Tiyatro ve sinema seyircisinin her birini kendi haline bırakırken, spor seyircisi gürültülü bir şekilde tezahürat yapan ve grup deneyimine karışamayan insanlar da olabilmektedir (Şahin 1997).

Bir spor seyircisi ‘hiç değilse orada gerçek bir şey görüyoruz. Her şey gözümüzün önünde olup bitiyor’ diyerek her şeyin gözünün önünde cereyan etmesinin önemini vurgulamaktadır. Gerçekten sportif bir yarışmanın sonu, kitaplarda ve sinemalarda da olabileceği gibi yazarları, organizatörleri veya herhangi biri tarafından bilinmemektedir. Ayrıca sporcuyla seyirci karşılıklı bir ilişki kurabilmektedir. Spor seyircisi canlı olarak, sporcu üzerinde olumlu veya olumsuz etki yapabilmektedir (Karaküçük 1999).

Seyirciler arasındaki birleştiricilik, psikolojik boşalım sağlama, bir şeyler paylaşma duygusu gibi özellikler seyirci olarak pasif katılım arkasında varolan aktif sayılabilecek özelliklerdir. Bunun yanında seyirci olarak pasif katılım, insanları sporcu olarak aktif katılıma sevk edebilir. Seyircinin sporcular üzerinde olumlu veya olumsuz bir etki bırakması seyircinin canlılığını veya sporcularla ilişki kurabilen aktif bir yanı olduğunu göstermektedir (Özbaydar 1983).

2.3.2. Sporcu Olarak Aktif Katılım

Yapılan araştırmalar, rekreasyon amaçlı sportif faaliyetleri tercih eden insanların sayısının, diğer faaliyetlere katılanların sayısından daha fazla olduğunu gösterir. Örneğin Almanya’da halkın %61’i boş zaman etkinliklerinde sporu tercih etmektedir. Ayrıca 1987 yılında Almanya’da 6-16 yaş arasındaki 190 bin kişi üzerinde yapılan bir araştırma da gençlerin %60’ının boş zamanlarını spor yaparak geçirdikleri görülmüştür (Şipal 1987).

Sportif eylemlerin içinde bulunulan eylem değişken bir yapı içindedir. Özellikle rekreatif amaçlı etkinliklerde kazanma ikinci planda olacağından katılımcı her an pozisyonunu değiştirebilir. Bu değişiklik bazen oyuncu bazen hakem olarak eylemde sürerken, basketbol oynarken oyunu bırakıp futbol veya bir başka branşa yönelmenin kanalları açıktır.

Sporu rekreatif bir faaliyet olarak seçen kimse, hem bir çok psiko-sosyal sorunlardan kurtulabilme hem de eğitim, iş, kişisel ve sosyal hayatında mutlu olabilmektedir. ‘kitle sporu’ ve ‘hayat için spor’ parolaları altında insanı spora aktif olarak çakabilmenin bir yolu da boş zamanlarında spor yapmaya teşvik etmektir. Spor ve boş zamanları değerlendirme ile çocuklar ve gençler aktif katılım için gerekli olan zinde ve formda olabilmek için gerekli ilgiye temel oluşturur (Muratlı ve Bülbul 1992).

3. MATERİYAL ve METOT

3.1. Materyal

Bu araştırmanın evrenini 2006-2007 eğitim-öğretim döneminde Türkiye'nin 30 ilinde devam etmekte olan Efes İle İlk Adım Basketbol Okulları projesine katılan 9-15 yaş grubu öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini, Türkiye'nin tüm coğrafi bölgelerinden birer il seçilerek toplam 7 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Antalya, Trabzon, Gaziantep ve Erzurum) 'Efes İle İlk Adım Basketbol Okulları' projesine katılan, yaşları 9-15 arasında değişen ve her ilden 40'ar öğrencinin katıldığı toplam 280 erkek öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde coğrafi konum, nüfus ve bölgesel farklılıklar göz önünde tutulmuştur.

3.2. Metot

Araştırmada 'Efes İle İlk Adım Basketbol Okulları' projesine katılan öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarını tespit etmeye yönelik bir anket uygulanmıştır. Anket, konusunda uzmanların görüş ve önerileri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır; Birinci bölüm öğrencilerin kişisel özelliklerini, ikinci bölüm ise öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarını tespit etmeye yöneliktir ve toplam 30 sorulardan oluşmaktadır.

Araştırma başlamadan önce verilerin toplanabilmesi için Efes Pilsen Basketbol Kulübü'nden izin alınmıştır. Daha sonra her ilin antrenörü ile ayrı ayrı görüşülmüş ve çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Anketler her ilden 40'ar kişinin katılımıyla toplam 280 erkek deneğe antrenman başlamadan önce spor salonunda uygulanmıştır.

3.3 İstatistik Analizler

Veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve SPSS.13 (Statistical Packages for Social Sciences), Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı kullanılarak analiz edilmiştir. Toplanan veriler frekans (f), yüzde (%) ve ki-kare (X^2) teknikleri kullanılarak incelenmiştir. Ki-kare testi bulgularının yorumlanmasında $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi ölçüt alınmıştır.

4. BULGULAR

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgelere Göre Doğum Yeri Dağılımı

Bölgeler	Köy		İlçe		İl		Büyük Şehir		Top
	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Ege	1	2,5	12	30,0	9	22,5	18	45,0	40
Marmara	4	10,0	15	37,5	13	32,5	8	20,0	40
Akdeniz	-	-	4	10,0	23	57,5	13	32,5	40
İç Anadolu	1	2,5	2	5,0	12	30,0	25	62,5	40
Karadeniz	-	-	4	10,0	31	77,5	5	12,5	40
Doğu A.	-	-	1	2,5	27	67,5	12	30,0	40
G.D.A.	3	7,5	5	12,5	23	57,5	9	22,5	40
TOPLAM	9	3,2	43	15,4	138	49,3	90	32,1	280

Tablo-1’de araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre doğum yerlerinin frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo-1 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin % 77,5’i doğum yeri il olan ve aynı zamanda Karadeniz bölgesinde yaşayan kişiler olarak görülmektedir. Doğum yeri % 62,5 olan büyük şehir doğumluların İç Anadolu Bölgesi’nde yaşayan kişiler, %37,5’i doğum yeri ilçe olanların Marmara Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgelere Göre Baba Eğitim Durumu Dağılımı

Bölgeler	İlköğretim		Lise		Üniversite		Lisansüstü		Top
	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Ege	3	7,5	12	30,0	23	57,5	2	5,0	40
Marmara	19	47,5	14	35,0	6	15,0	1	2,5	40
Akdeniz	3	7,5	13	32,5	22	55,0	2	5,0	40
İç Anadolu	5	12,5	11	27,5	19	47,5	5	12,5	40
Karadeniz	2	5,0	16	40,0	20	50,0	2	5,0	40
Doğu A.	9	22,5	7	17,5	21	52,5	3	7,5	40
G.D.A.	2	5,0	17	42,5	17	42,5	4	10,0	40
TOPLAM	43	15,4	90	32,1	128	45,7	19	6,8	280

Tablo 2’de araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre baba eğitim durumu frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin babalarının %57,5’i üniversite mezunu olan ve aynı zamanda Ege Bölgesi’nde yaşayan kişiler, %42,5’i lise mezunu olan ve Marmara Bölgesi’nde yaşayan kişiler, %47,5’i ilköğretim mezunu olan ve Marmara Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgelere Göre Anne Eğitim Durumu Dağılımı

Bölgeler	İlköğretim		Lise		Üniversite		Lisansüstü		Top
	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Ege	7	17,5	13	32,5	19	47,5	1	2,5	40
Marmara	16	40,0	15	37,5	8	20,0	1	2,5	40
Akdeniz	6	15,0	27	67,5	7	17,5	-	-	40
İç Anadolu	10	25,0	10	25,0	16	40,0	4	10,0	40
Karadeniz	8	20,0	20	50,0	11	27,5	1	2,5	40
Doğu A.	18	45,0	11	27,5	10	22,5	1	2,5	40
G.D.A.	8	20,0	22	55,0	9	22,5	1	2,5	40
TOPLAM	73	26,1	118	42,1	80	28,6	9	3,2	280

Tablo 3'te araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre anne eğitim durumu frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin annelerinin %47,5'i üniversite mezunu olan ve aynı zamanda Ege Bölgesi'nde yaşayan kişiler, %67,5'i lise mezunu olan ve Akdeniz Bölgesi'nde yaşayan kişiler, %40,0'ı ilköğretim mezunu olan ve Marmara Bölgesi'nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgelere Göre Baba Mesleği Dağılımı

Bölgeler	İşçi		Memur		Yönetici		Serbest M.		Diğer		Top
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Ege	8	20,0	19	47,5	5	12,5	5	12,5	3	7,5	40
Marmara	4	10,0	6	15,0	3	7,5	24	60,0	3	7,5	40
Akdeniz	1	2,5	11	27,5	4	10,0	24	60,0	-	-	40
İç Anadolu	1	2,5	20	50,0	4	10,0	15	37,5	-	-	40
Karadeniz	2	5,0	20	50,0	6	15,0	12	30,0	-	-	40
Doğu A.	5	12,5	28	70,0	-	-	7	17,5	-	-	40
G.D.A.	4	10,0	11	27,5	5	12,5	17	42,5	3	7,5	40
TOPLAM	25	9,0	115	41,1	27	9,6	104	37,1	9	3,2	280

Tablo 4'te araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre baba mesleği frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin babalarının %60'ı serbest meslek sahibi ve Marmara ve Akdeniz Bölgesi'nden katılan kişiler, %70'i memur olan ve Doğu Anadolu Bölgesi'nden katılan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgelere Göre Anne Mesleği Dağılımı

Bölgeler	Ev Hanımı		Memur		Yönetici		Serbest M.		Diğer		Top
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Ege	17	42,5	17	42,5	1	2,5	1	2,5	4	10,0	40
Marmara	31	77,5	5	12,5	1	2,5	2	5,0	1	2,5	40
Akdeniz	22	55,0	4	10,0	-	-	14	35,0	-	-	40
İç Anadolu	15	37,5	18	45,0	2	5,0	5	12,5	-	-	40
Karadeniz	22	55,0	15	37,5	1	2,5	2	5,0	-	-	40
Doğu A.	26	65,0	13	32,5	-	-	1	2,5	-	-	40
G.D.A.	28	70,0	7	17,5	1	2,5	4	10,0	-	-	40
TOPLAM	161	57,5	79	28,2	6	2,1	2	10,4	5	1,8	280

Tablo 5’te araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre anne mesleği frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin annelerinin %77’si ev hanımı olduğu ve Marmara Bölgesi’nde yaşayan kişiler, %45,0’i memur olan ve İç Anadolu Bölgesi’nde yaşayan kişiler, %35,0’i serbest meslek sahibi ve Akdeniz Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre aylık ortalama gelir dağılımı

Bölgeler	250-500 ytl		501-750 ytl		751-1000 ytl		1001-1500 ytl		1501 ytl ve üzeri		Top
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Ege	-	-	2	5,0	7	17,5	10	25,0	21	52,5	40
Marmara	6	15,0	6	15,0	6	15,0	9	22,5	13	32,5	40
Akdeniz	-	-	7	17,5	2	5,0	11	27,5	20	50,0	40
İç Anadolu	1	2,5	2	5,0	4	10,0	5	12,5	28	70,0	40
Karadeniz	-	-	2	5,0	7	17,5	13	32,5	18	45,0	40
Doğu A.	4	10,0	3	7,5	13	32,5	6	15,0	14	35,0	40
G.D.A.	1	2,5	6	15,0	6	15,0	13	32,5	14	35,0	40
TOPLAM	12	4,3	28	10,0	45	16,1	67	23,9	128	45,7	280

Tablo 6’da araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre aylık ortalama gelir frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %70’i aylık geliri 1500ytl ve üzeri olan ve İç Anadolu Bölgesi’nde yaşayan kişiler, %32,5’i 1001-1500ytl aylık geliri olan ve Güneydoğu Anadolu ve Karadeniz Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgelere Göre Masrafların Karşılanması Dağılımı

Bölgeler	Ailemden		Özel Burs		Top
	f	%	f	%	f
Ege	40	100	-	-	40
Marmara	39	97,5	1	2,5	40
Akdeniz	40	100	-	-	40
İç Anadolu	40	100	-	-	40
Karadeniz	40	100	-	-	40
Doğu A.	39	97,5	1	2,5	40
G.D.A.	37	92,5	3	7,5	40
TOPLAM	275	98,2	5	1,8	280

Tablo 7’de araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre masrafların karşılanması frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %98,2’sinin masraflarını ailelerinden karşıladıkları görülmektedir.

Tablo 8. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgelere Göre Rekreasyon Faaliyetlerine Katılma Amacı Dağılımı

Bölgeler	Sosyal Çevre Edinmek		Eğlendirici Olması		Eğitici Olması		Top
	f	%	f	%	f	%	f
Ege	14	35,0	14	35,0	12	30,0	40
Marmara	6	15,0	10	25,0	24	60,0	40
Akdeniz	8	20,0	15	37,5	17	42,5	40
İç Anadolu	7	17,5	6	15,0	27	67,5	40
Karadeniz	11	27,5	18	45,0	11	27,5	40
Doğu A.	5	12,5	10	22,5	25	62,5	40
G.D.A.	2	5,0	14	35,0	24	60,0	40
TOPLAM	53	18,9	87	31,1	140	50,0	280

Tablo 8’de araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre rekreasyon faaliyetlerine katılma amacı frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %67,5’i rekreasyon faaliyetlerine eğitici olması nedeniyle katılan ve İç Anadolu Bölgesinde yaşayan kişiler, %45,0’ı eğlenmek amacı ile katılan ve Karadeniz Bölgesi’nde yaşayan kişiler, %35,0’i sosyal çevre edinme amacı ile katılan ve Ege Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 9. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgelere Göre En Çok İlgilenilen Serbest Zaman Etkinliği Dağılımı

Bölgeler	Spor		Müzik		Eğlence		Sanat		Top
	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Ege	33	82,5	-	-	5	12,5	2	5,0	40
Marmara	36	90,0	2	5,0	2	5,0	-	-	40
Akdeniz	36	90,0	1	2,5	3	7,5	-	-	40
İç Anadolu	32	80,0	2	5,0	6	15,0	-	-	40
Karadeniz	32	80,0	3	7,5	1	2,5	4	10,0	40
Doğu A.	35	87,5	1	2,5	4	10,0	-	-	40
G.D.A.	26	65,0	4	10,0	7	17,5	3	7,5	40
TOPLAM	230	82,2	13	4,6	28	10,0	9	3,2	280

Tablo 9’da araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre en çok ilgilenilen serbest zaman etkinliği frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %90’ı sporla ilgilenen ve aynı zamanda Marmara ve Akdeniz Bölgesi’nde yaşayan kişiler, % 65,0’ı sporla ilgilenen ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 10. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgeler İle Okulda En Çok İstenilen Rekreyasyon Faaliyeti Arasındaki Dağılımı

Bölgeler	Spor Etkinlikleri		Kültürel Etkinlikler		Sanatsal Etkinlikler		Top
	f	%	f	%	f	%	f
Ege	37	92,5	-	-	3	7,5	40
Marmara	32	80,0	6	15,0	2	5,0	40
Akdeniz	38	95,0	2	5,0	-	-	40
İç Anadolu	40	100	-	-	-	-	40
Karadeniz	38	80,0	-	-	2	5,0	40
Doğu A.	39	97,5	-	-	1	2,5	40
G.D.A.	23	57,5	10	25,0	7	17,5	40
TOPLAM	247	88,2	18	6,4	15	5,4	280

Tablo 10’da araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre okulda en çok istenilen rekreyasyon faaliyeti frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 10 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %100’ü okulda spor etkinlikleri olmasını isteyen ve aynı zamanda İç Anadolu Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgelere Göre Gazete Okuma Alışkanlığı Dağılımı

Bölgeler	Her Gün		Haftada Birkaç Kez		Ayda Birden Çok		Yılda Birkaç Kez		Top
	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Ege	15	37,5	16	40,0	5	12,5	4	10,0	40
Marmara	24	60,0	12	30,0	2	5,0	2	5,0	40
Akdeniz	14	35,0	20	50,0	2	5,0	4	10,0	40
İç Anadolu	22	55,0	8	20,0	5	12,5	5	12,5	40
Karadeniz	10	25,0	17	42,5	13	32,5	-	-	40
Doğu A.	13	32,5	16	40,0	2	5,0	9	22,5	40
G.D.A.	12	30,0	15	37,5	8	20,0	5	12,5	40
TOPLAM	110	39,3	104	37,1	37	13,2	29	10,4	280

Tablo 11’de araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre gazete okuma alışkanlığı frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 11 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %60,0’ı her gün gazete okuyan ve Marmara Bölgesi’nden yaşayan kişiler, %50,0’si haftada birkaç gazete okuyan ve Akdeniz Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 12. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgeler İle Gazetelerde En Çok Okunan Bölümler Arasındaki Dağılımı

Bölgeler	Haber		Magazin		Ekonomi		Köşe Y.		Spor		Top
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Ege	10	25,0	1	2,5	-	-	-	-	29	72,5	40
Marmara	7	17,5	-	-	-	-	1	2,5	32	80,0	40
Akdeniz	7	17,5	1	2,5	-	-	-	-	32	80,0	40
İç Anadolu	8	20,0	-	-	-	-	2	5,0	30	75,0	40
Karadeniz	11	27,5	-	-	-	-	9	22,5	20	50,0	40
Doğu A.	5	12,5	-	-	2	5,0	3	7,5	30	75,0	40
G.D.A.	6	15,0	6	15,0	3	7,5	3	7,5	22	55,0	40
TOPLAM	54	19,3	8	2,9	5	1,8	18	6,4	195	69,6	280

Tablo 12’de araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre gazetelerde en çok okunan bölümler frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 12 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %80’i spor sayfalarını okuyan ve Marmara ve Akdeniz Bölgesi’nde yaşayan kişiler, diğer bölgelerde yaşayan kişilerin de bu sonuca çok yakın okuma alışkanlıkları olan kişiler olduğu görülmüştür.

Tablo 13. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgelere Göre Kitap Okuma Alışkanlığı Dağılımı

Bölgeler	Her Gün		Haftada Birkaç kez		Ayda Birden Fazla		Yılda Birkaç Kez		Top
	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Ege	16	40,0	15	37,5	5	12,5	4	10,0	40
Marmara	17	42,5	14	35,0	8	20,0	1	2,5	40
Akdeniz	18	45,0	13	32,5	4	10,0	5	12,5	40
İç Anadolu	17	42,5	13	32,5	5	12,5	5	12,5	40
Karadeniz	24	60,0	8	20,0	6	15,0	2	5,0	40
Doğu A.	22	55,0	13	32,5	3	7,5	2	5,0	40
G.D.A.	15	37,5	14	35,0	7	17,5	4	10,0	40
TOPLAM	129	46,1	90	32,1	38	13,6	23	8,2	280

Tablo 13'te araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre kitap okuma alışkanlığı frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 13 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %60,0'ı her gün kitap okuyan ve Karadeniz Bölgesinde yaşayan, %37'si haftada birkaç kez kitap okuyan ve Ege Bölgesi'nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 14. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgeler İle En Çok Okunan Kitap Türü Arasındaki Dağılımı

Bölgeler	Macera		Şiir		Toplumsal		Kültürel		Top
	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Ege	24	60,0	1	2,5	13	22,5	2	5,0	40
Marmara	33	82,5	2	5,0	2	5,0	3	7,5	40
Akdeniz	35	87,5	1	2,5	1	2,5	3	7,5	40
İç Anadolu	22	55,0	2	5,0	5	12,5	11	27,5	40
Karadeniz	28	70,0	2	5,0	5	12,5	5	12,5	40
Doğu A.	25	62,5	2	5,0	3	7,5	8	20,0	40
G.D.A.	18	45,0	9	22,5	8	20,0	5	12,5	40
TOPLAM	185	66,1	19	6,8	11	3,9	37	13,2	280

Tablo-14'te araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre en çok okunan kitap türü frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo-14 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %87,5'i macera türü kitap okuyan ve Akdeniz bölgesi'nde yaşayan, %27,5'i kültürel kitaplar okuyan ve İç Anadolu Bölgesi'nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 15. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgeler İle Televizyon İzleme Alışkanlığı Arasındaki Dağılımı

Bölgeler	Her Gün		Haftada Birkaç Kez		Ayda Birden Çok		Top
	f	%	f	%	f	%	f
Ege	31	77,5	6	15,0	3	7,5	40
Marmara	32	80,0	8	20,0	-	-	40
Akdeniz	28	70,0	12	30,0	-	-	40
İç Anadolu	28	70,0	12	30,0	-	-	40
Karadeniz	35	87,5	5	12,5	-	-	40
Doğu A.	28	70,0	11	27,5	1	2,5	40
G.D.A.	25	62,5	8	20,0	7	17,5	40
TOPLAM	207	73,9	62	22,1	11	3,2	280

Tablo 15’te araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre televizyon izleme alışkanlığı frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 15 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %87,5’i her gün televizyon izleyen ve Karadeniz Bölgesi’nden yaşayan, %30,0’u haftada birkaç kez televizyon izleyip Akdeniz ve İç Anadolu Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 16. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgeler İle Televizyonda En Çok İzlenen Programlar Arasındaki Dağılımı

Bölgeler	Spor		Eğlence		Müzik		Haber		Top
	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Ege	22	55,0	11	27,5	2	5,0	5	12,5	40
Marmara	27	67,5	10	25,0	-	-	3	7,5	40
Akdeniz	23	57,5	12	30,0	2	5,0	3	7,5	40
İç Anadolu	22	55,0	17	42,5	-	-	1	2,5	40
Karadeniz	12	30,0	19	47,5	5	12,5	4	10,0	40
Doğu A.	26	65,0	10	25,0	-	-	4	10,0	40
G.D.A.	24	60,0	7	17,5	5	12,5	4	10,0	40
TOPLAM	156	55,7	86	30,7	14	5,0	24	8,6	280

Tablo 16’da araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre televizyonda en çok izlenen programlar frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 16 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %80’i televizyonda en çok spor programlarını izleyen ve Marmara Bölgesi’nde yaşayan kişiler, %47’si eğlence programlarını izleyen ve Karadeniz Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 17. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgeler İle Sinemaya Gitme Alışkanlığı Arasındaki Dağılımı

Bölgeler	Haftada Bir		Haftada Birden Çok		Ayda Birden Çok		Yılda Birkaç kez		Gitmem		Top
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Ege	2	5,0	2	5,0	22	55,0	11	27,5	3	7,5	40
Marmara	10	25,0	2	5,0	12	30,0	8	20,0	8	20,0	40
Akdeniz	12	30,0	6	15,0	10	25,0	12	30,0	-	-	40
İç Anadolu	4	10,0	1	2,5	17	42,5	18	45,0	-	-	40
Karadeniz	8	20,0	2	5,0	23	57,5	7	17,5	-	-	40
Doğu A.	6	15,0	1	2,5	14	35,0	19	47,5	-	-	40
G.D.A.	11	27,5	3	7,5	16	40,0	10	25,0	-	-	40
TOPLAM	53	18,9	17	6,1	114	40,7	85	30,4	11	3,9	280

Tablo 17’de araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre sinemaya gitme alışkanlığı frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 17 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %30,0’u haftada bir kez sinemaya giden ve Akdeniz Bölgesinde yaşayan, %57,5’i ayda birden çok sinemaya giden ve Karadeniz Bölgesi’nde yaşayan, %47,5’i yılda birkaç kez sinemaya giden ve Doğu Anadolu Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 18. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgeler İle En Çok İzlenen Film Türü Arasındaki Dağılımı

Bölgeler	Komedi		Macera		Animasyon		Bilimkurgu		Korku		Top
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Ege	17	42,5	14	35,0	1	2,5	2	5,0	6	15,0	40
Marmara	17	42,5	14	35,0	2	5,0	2	5,0	4	10,0	40
Akdeniz	18	45,0	8	20,0	-	-	5	12,5	9	22,5	40
İç Anadolu	11	27,5	16	40,0	5	12,5	1	2,5	7	17,5	40
Karadeniz	16	40,0	14	35,0	2	5,0	5	12,5	3	7,5	40
Doğu A.	14	35,0	12	30,0	3	7,5	4	10,0	7	17,5	40
G.D.A.	8	20,0	11	27,5	8	20,0	4	10,0	9	22,5	40
TOPLAM	101	36,1	89	31,8	21	7,5	23	8,2	45	16,1	280

Tablo 18’de araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre en çok izlenen film türü frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 18 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %45,0’i komedi filmi izleyen ve Akdeniz Bölgesinde yaşayan, %40,0’ı macera filmi izleyen ve İç Anadolu Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 19. Araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile müzik dinleme alışkanlığı arasındaki dağılımı

Bölgeler	Sanat Müziği		Halk Müziği		Pop Müzik		Yabancı Müzik		Diğer		Top
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Ege	-	-	-	-	14	35,0	25	62,5	1	2,5	40
Marmara	-	-	1	2,5	18	45,0	20	50,0	1	2,5	40
Akdeniz	1	2,5	-	-	9	22,5	29	72,5	1	2,5	40
İç Anadolu	-	-	2	5,0	14	35,0	24	60,0	-	-	40
Karadeniz	-	-	-	-	26	65,0	14	35,0	-	-	40
Doğu A.	3	7,5	3	7,5	17	42,5	15	37,5	2	5,0	40
G.D.A.	3	7,5	2	5,0	15	37,5	13	32,5	7	17,5	40
TOPLAM	7	2,5	8	2,8	113	40,4	140	50,0	12	4,3	280

Tablo 19’da araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre müzik dinleme alışkanlığı frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 19 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %72,5’i yabancı müzik dinleyen ve Akdeniz Bölgesinde yaşayan, %65,0’i pop müzik dinleyen ve Karadeniz Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 20. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgeler İle Tiyatroya Gitme Alışkanlığı Arasındaki Dağılımı

Bölgeler	Ayda Birden Çok		Ayda Bir		3 Ayda Bir		Yılda Birkaç kez		Gitmem		Top
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Ege	-	-	6	15,0	2	5,0	16	40,0	16	40,0	40
Marmara	3	7,5	13	32,5	5	12,5	11	27,5	8	20,0	40
Akdeniz	4	10,0	11	27,5	2	5,0	13	32,5	10	25,0	40
İç Anadolu	4	10,0	5	12,5	11	27,5	14	35,0	6	15,0	40
Karadeniz	-	-	2	5,0	8	20,0	30	70,0	-	-	40
Doğu A.	6	15,0	13	32,5	4	10,0	10	22,5	7	17,5	40
G.D.A.	6	15,0	12	30,0	2	5,0	14	35,0	6	15,0	40
TOPLAM	23	8,2	62	22,2	34	12,1	108	38,6	53	18,9	280

Tablo 20’de araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre tiyatroya gitme alışkanlığı frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 20 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %32,5’i ayda bir tiyatroya giden ve Marmara ve Doğu Anadolu Bölgesi’nde yaşayan kişiler, %70,0’i yılda birkaç kez tiyatroya giden ve Karadeniz Bölgesi’nde yaşayan kişiler, %40,0’ı tiyatroya hiç gitmeyen ve Ege Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 21. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgeler İle En Çok İzlenen Tiyatro Oyunu Arasındaki Dağılımı

Bölgeler	Komedi		Dram		Trajedi		Politik		Traji komik		Top
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Ege	32	80,0	3	7,5	5	12,5	-	-	-	-	40
Marmara	33	82,5	-	-	-	-	1	2,5	6	15,0	40
Akdeniz	38	95,0	2	5,0	-	-	-	-	-	-	40
İç Anadolu	38	95,0	2	5,0	-	-	-	-	-	-	40
Karadeniz	33	82,5	3	7,5	-	-	1	2,5	3	7,5	40
Doğu A.	32	80,0	3	7,5	1	2,5	-	-	4	10,0	40
G.D.A.	21	52,5	6	15,0	5	12,5	3	7,5	5	12,5	40
TOPLAM	227	81,1	19	6,8	11	3,9	5	1,8	18	6,4	280

Tablo 21’de araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre en çok izlenen tiyatro oyunu frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 21 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %95,0’i komedi türü oyunları izleyen ve Akdeniz ve İç Anadolu Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 22. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgeler İle Spor Aktiviteleri İle İlgili En Çok Yapılmak İstenen Serbest Zaman Etkinliği Arasındaki Dağılımı

Bölgeler	Kara Sporları		Hava Sporları		Su Sporları		Top
	f	%	f	%	f	%	f
Ege	34	85,0	-	-	6	15,0	40
Marmara	23	57,5	4	10,0	13	32,5	40
Akdeniz	31	77,5	4	10,0	5	12,5	40
İç Anadolu	30	75,0	2	5,0	8	20,0	40
Karadeniz	30	75,0	3	7,5	7	17,5	40
Doğu A.	36	90,0	2	5,0	2	5,0	40
G.D.A.	27	67,5	5	12,5	8	20,0	40
TOPLAM	211	75,4	20	7,1	49	17,5	280

Tablo 22’de araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre spor aktiviteleri ile ilgili en çok yapılmak istenen serbest zaman etkinliği frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 22 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %90,0’i kara sporlarını seçen ve Doğu Anadolu Bölgesi’nde yaşayan kişiler, %32,5’i su sporlarını seçen ve Marmara Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 23. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgeler İle Serbest Zamana Ayrılan Süre Arasındaki Dağılımı

Bölgeler	Hiç		1-2		3-4		4 ve üstü		Top
	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Ege	1	2,5	19	47,5	17	42,5	3	7,5	40
Marmara	-	-	28	70,0	11	27,5	1	2,5	40
Akdeniz	-	-	21	52,5	10	25,0	9	22,5	40
İç Anadolu	-	-	20	50,0	14	35,0	6	15,0	40
Karadeniz	1	2,5	25	62,5	12	30,0	2	5,0	40
Doğu A.	1	2,5	19	47,5	15	37,5	5	12,5	40
G.D.A.	-	-	20	50,0	13	32,5	7	17,5	40
TOPLAM	3	1,1	152	54,3	92	32,9	33	11,8	280

Tablo 23'te araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre serbest zamana ayrılan süre frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 23 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %70,0'i serbest zamana 1-2 saat ayırabilen ve Marmara Bölgesi'nde yaşayan kişiler, %42,5'i serbest zamana 3-4 saat ayırabilen ve Ege Bölgesi'nde yaşayan kişiler, olduğu görülmektedir.

Tablo 24. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgeler İle Serbest Zaman Değerlendirilen Kişiler Arasındaki Dağılımı

Bölgeler	Yalnız		Aile		Arkadaşlar		Akraba		Diğer		Top
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Ege	3	7,5	10	25,0	26	65,0	1	2,5	-	-	40
Marmara	3	7,5	14	35,0	23	57,5	-	-	-	-	40
Akdeniz	3	7,5	7	17,5	30	75,0	-	-	-	-	40
İç Anadolu	3	7,5	15	37,5	22	55,0	-	-	-	-	40
Karadeniz	3	7,5	11	27,5	26	65,0	-	-	-	-	40
Doğu A.	1	2,5	16	40,0	22	55,0	1	2,5	-	-	40
G.D.A.	3	7,5	14	35,0	16	40,0	7	17,5	-	-	40
TOPLAM	19	6,8	87	31,1	165	58,9	9	3,2	-	-	280

Tablo 24'te araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre serbest zaman değerlendirilen kişiler frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 24 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %75,0'i serbest zamanlarını arkadaşları ile değerlendiren ve Akdeniz Bölgesi'nde yaşayan kişiler, %40,0'ı serbest zamanlarını ailesi ile değerlendiren ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 25. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgeler İle Serbest Zaman Etkinliklerinin Dersler Üzerinde Etkisi Arasındaki Dağılımı

Bölgeler	Düzenim Bozuluyor		Hiç Bir Şey Değişmiyor		Eskisinden Daha İyi Çalışıyorum		Top
	f	%	f	%	f	%	f
Ege	2	5,0	18	45,0	20	50,0	40
Marmara	3	7,5	21	52,5	16	40,0	40
Akdeniz	4	10,0	21	52,5	15	37,5	40
İç Anadolu	-	-	21	52,5	19	47,5	40
Karadeniz	2	5,0	27	67,5	11	27,5	40
Doğu A.	3	7,5	15	37,5	22	55,0	40
G.D.A.	5	12,5	19	47,5	16	40,0	40
TOPLAM	19	6,8	142	50,7	119	42,5	280

Tablo 25’te araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre serbest zaman etkinliklerinin dersler üzerinde etkisi frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo 25 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %67,5’i serbest zaman etkinliklerinin dersler üzerindeki performansını değiştirmediğini söyleyen ve Karadeniz Bölgesi’nde yaşayan kişiler, %55,0’i serbest zaman etkinliklerinin derslerini olumlu etkilediğini söyleyen ve Doğu Anadolu Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 26. Araştırmaya Katılan Deneklerin Bölgeler İle Kültür-Sanat Etkinlikleri İçinde Yapılmak İstenen Serbest Zaman Aktivitesi Arasındaki Dağılım

Bölgeler	Resim Çalışmaları		Müzik Etkinlikleri		Kül.-Sanat Gezileri		Tiyatro Çalışmaları		Top
	f	%	f	%	f	%	f	%	f
Ege	7	17,5	11	27,5	19	47,5	3	7,5	40
Marmara	12	30,0	8	20,0	13	32,5	7	17,5	40
Akdeniz	3	7,5	13	32,5	9	22,5	15	37,5	40
İç Anadolu	5	12,5	9	22,5	16	40,0	10	25,0	40
Karadeniz	8	20,0	8	20,0	15	37,5	9	22,5	40
Doğu A.	6	15,0	7	17,5	17	42,5	10	25,0	40
G.D.A.	6	15,0	12	30,0	14	35,0	8	20,0	40
TOPLAM	47	16,8	68	24,3	103	36,8	62	22,2	280

Tablo 26’da araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre kültür-sanat etkinlikleri içinde yapılmak istenen serbest zaman aktivitesi frekans ve % değerleri

dağılımı görülmektedir. Tablo 26 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %47,5'i kültür-sanat etkinlikleri içinde en çok kültür-sanat gezileri yapmak isteyen ve Ege Bölgesi'nde yaşayan kişiler, %37,5'i tiyatro çalışmalarına katılmak isteyen ve Akdeniz Bölgesi'nde yaşayan kişiler, %30'u resim çalışması yapmak isteyen ve Marmara Bölgesi'nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir.

Tablo 27. Araştırmaya Katılan Deneklerin Aylık Gelir Düzeyi İle Sinemaya Gitme Alışkanlığı Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu.

Aylık gelir x Sinemaya gitme alışkanlığı	Hafta bir	Haftada birden fazla	Ayda birden fazla	Daha seyrek	Hiç gitmem	X ²	P
250-500	1	-	3	5	3	30,492	0,016
501-750	5	-	10	11	2		
751-1000	6	4	17	15	3		
1001-1500	17	3	28	16	3		
1501 ve üzeri	24	10	56	38	-		

Tablo 27 incelendiğinde hesaplanan ki-kare değerinin 30,492 olduğu ve buna ilişkin P değerinin 0,016 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu sonuca göre aylık gelir ile sinemaya gitme alışkanlığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

Tablo 28. Araştırmaya Katılan Deneklerin Aylık Gelir Düzeyi İle Televizyon İzleme Alışkanlığı Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu.

Aylık gelir (ytl) x Televizyon izleme alışkanlığı	Hemen hemen her gün	Haftada bir kaç kez	Ayda birden fazla	(X ²)	P
250-500	11	1	-	17,826	0,023
501-750	14	13	1		
751-1000	30	11	4		
1001-1500	51	12	4		
1501 ve üzeri	101	25	2		

Tablo 28 incelendiğinde hesaplanan ki-kare değerinin 17,826 olduğu ve buna ilişkin P değerinin 0,023 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu sonuca göre aylık gelir ile televizyon izleme alışkanlığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

Tablo 29. Araştırmaya Katılan Deneklerin Aylık Gelir Düzeyi İle Tiyatroya Gitme Alışkanlığı Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu.

Aylık gelir x Tiyatroya gitme alışkanlığı	15 günde bir veya daha fazla	Ayda bir	Üç ayda bir	Yılda bir kaç kez	Hiç gitmem	X ²	P
250-500	3	5	-	2	2	29,617	0,020
501-750	1	9	4	6	8		
751-1000	7	7	8	13	10		
1001-1500	3	13	5	37	9		
1501 ve üzeri	9	28	17	50	24		

Tablo 29 incelendiğinde hesaplanan ki-kare değerinin 29,617 olduğu ve buna ilişkin P değerinin 0,020 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu sonuca göre aylık gelir ile tiyatroya gitme alışkanlığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

Tablo 30. Araştırmaya Katılan Deneklerin Aylık Gelir Düzeyi İle Kültür Sanat Etkinliği Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu.

Aylık gelir(ytl) x Kültür-sanat etkinliği	Resim çalışmaları	Müzik Etkinlikleri	Kültürel ve sanatsal geziler	Tiyatro çalışmaları	X ²	P
250-500	3	2	5	2	135,062	0,011
501-750	4	8	8	8		
751-1000	4	8	26	7		
1001-1500	13	24	22	8		
1501 ve üzeri	23	26	42	37		

Tablo 30 incelendiğinde hesaplanan ki-kare değerinin 135,062 olduğu ve buna ilişkin P değerinin 0,011 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu sonuca göre aylık gelir ile kültür sanat etkinliği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

Tablo 31. Araştırmaya Katılan Deneklerin En Çok Yapılan Serbest Zaman Etkinliği İle Okulda En Çok İstenilen Rekreasyon Faaliyeti Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu.

En çok yapılan serbest zaman etkinliği x Okulda en çok istenilen rekreasyon faaliyeti	Spor etkinlikleri	Kültürel etkinlikler	Sanatsal etkinlikler	X ²	P
Spor	211	14	5	24,582	0,000
Müzik	9	1	3		
Eğlence	23	2	3		
Güzel sanatlar	4	1	4		

Tablo 31 incelendiğinde hesaplanan ki-kare değerinin 24,582 olduğu ve buna ilişkin P değerinin 0,000 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu sonuca göre en çok yapılan serbest zaman etkinliği ile okulda en çok istenilen rekreasyon faaliyeti arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 32. Araştırmaya Katılan Deneklerin Baba Eğitim Durumu İle Gazete Okuma Alışkanlığı Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu.

Babanın eğitim durumu x Gazete okuma alışkanlığı	Hemen hemen her gün	Haftada bir kez	Ayda birden fazla	Yılda birkaç kez	X ²	P
İlköğretim	21	15	4	3	18,149	0,033
Lise	40	33	15	2		
Üniversite	43	50	16	19		
Lisansüstü	6	6	2	5		

Tablo 32 incelendiğinde hesaplanan ki-kare değerinin 18,149 olduğu ve buna ilişkin P değerinin 0,033 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu sonuca göre baba eğitim durumu ile gazete okuma alışkanlığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 33. Araştırmaya Katılan Deneklerin Baba Eğitim Durumu İle Sinemaya Gitme Alışkanlığı Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu.

Babanın eğitim durumu x Sinemaya gitme alışkanlığı	Hafta bir	Haftada birden fazla	Ayda birden fazla	Daha seyrek	Hiç gitmem	X ²	P
İlköğretim	4	3	11	17	8	49,657	0,000
Lise	22	7	35	25	1		
Üniversite	24	3	63	36	2		
Lisansüstü	3	4	5	7	-		

Tablo 33 incelendiğinde hesaplanan ki-kare değerinin 49,657 olduğu ve buna ilişkin P değerinin 0,000 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu sonuca göre baba eğitim durumu ile sinemaya gitme alışkanlığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 34. Araştırmaya Katılan Deneklerin Baba Eğitim Durumu İle Serbest Zaman Faaliyetleri İçin Ayrılan Süre Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu.

Babanın eğitim durumu x Serbest zaman faaliyetleri için ayrılan süre	Hiç	1-2 saat	3-4 saat	4 saat ve üstü	X ²	P
İlköğretim	2	23	16	2	17,030	0,048
Lise	-	55	26	9		
Üniversite	-	67	41	20		
Lisansüstü	1	7	9	2		

Tablo 34 incelendiğinde hesaplanan ki-kare değerinin 17,030 olduğu ve buna ilişkin P değerinin 0,048 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu sonuca göre baba eğitim durumu ile serbest zaman faaliyetleri için ayrılan süre arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 35. Araştırmaya Katılan Deneklerin Rekreasyon Faaliyetlerine Katılma Amacı İle Sinemaya Gitme Alışkanlığı Arasındaki İlişkiyi Gösterir Ki-Kare Tablosu.

Rekreasyon faaliyetlerine katılma amacı x Sinemaya gitme alışkanlığı	Haftada bir	Haftada birden fazla	Ayda birden fazla	Daha seyrek	Hiç gitmem	X ²	P
Sosyal çevre edinmek	6	2	23	14	7	24,971	0,002
Eğlendirici ve heyecan verici olması	19	10	31	28	-		
Eğitici olması	28	5	60	43	4		

Tablo 35 incelendiğinde hesaplanan ki-kare değerinin 24,971 olduğu ve buna ilişkin P değerinin 0,002 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu sonuca göre rekreasyon faaliyetlerine katılma amacı ile sinemaya gitme alışkanlığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada, ülkemizin tüm coğrafi bölgelerinde Efes İle İlk Adım Basketbol Okulları projesine katılan 9-15 yaş grubu 280 erkek öğrencilerin kişisel özellikleri ile rekreasyon (serbest zamanı değerlendirme) etkinliklerine katılım düzeyleri incelenmiştir.

Tablo 1’de araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre doğum yerlerinin frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin % 77,5’i doğum yeri il olan ve aynı zamanda Karadeniz bölgesinde yaşayan kişiler olarak görülmektedir. Doğum yeri %62,5 olan büyükşehir doğumluların İç Anadolu Bölgesi’nde yaşayan kişiler, %37,5’i doğum yeri ilçe olanların Marmara Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir. Taşrada yaşayıp büyük şehirlere göç etmeyi planlayan ailelerin ilk hedefindeki yerin sanayi, ticaret ve iş olanaklarından dolayı Marmara Bölgesi olması, bu sonuca ulaşmada en önemli etken olarak düşünülmektedir.

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre baba eğitim durumunun, %57,5’i üniversite mezunu olan ve aynı zamanda Ege Bölgesi’nde yaşayan kişiler, %42,5’i lise mezunu olan ve Marmara Bölgesi’nde yaşayan kişiler, %47,5’i ilköğretim mezunu olan ve Marmara Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir. Serbest meslekle uğraşan ve çoğu eğitim düzeyi düşük olan kişi veya ailelerin en çok Marmara Bölgesi’ne göç etmeleri, bu bölgede yaşayan deneklerin baba eğitim düzeyinin diğer bölgelere göre daha düşük olmasında en önemli etken olarak düşünülmektedir. Tabloyu genel olarak incelediğimizde ankete katılan deneklerin babalarının %45,7’si üniversite, %32,1 lise mezunudur. Kılbaş (1989), Ankara’daki Gençlik Merkezleri’nde yapmış olduğu araştırmada buradaki etkinliklere katılan gençlerin çoğunluğunun yüksek gelir düzeyine mensup ve kent kökenli olduğu, gençlerin üçte birinin babasının yüksek öğrenim mezunu olduğunu gözlemlemiştir. Üçdoğruk ve arkadaşları (2005) 14-20 yaş gençler üzerinde yaptıkları araştırmada, ankete katılan gençlerin anne-baba eğitim düzeylerini karşılaştırdığında baba eğitim düzeyinin anneye göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin bölgeler ile anne eğitim durumunun, %47,5'i üniversite mezunu olan ve aynı zamanda Ege Bölgesi'nde yaşayan kişiler, %67,5'i lise mezunu olan ve Akdeniz Bölgesi'nde yaşayan kişiler, %40,0'ı ilköğretim mezunu olan ve Marmara Bölgesi'nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir. Geçmişte eğitim düzeyi düşük olan ailelerin kız çocuklarını okula göndermemesi veya belli bir seviyeye kadar okutması ve ayrıca Marmara Bölgesi'nin iş olanaklarından dolayı bu gibi ailelerin en çok bu bölgeye göç etmeleri, Marmara Bölgesi anne eğitim seviyesinin diğer bölgelere göre düşük olmasında en önemli faktörü olarak düşünülmektedir. Tablo 3'e genel olarak baktığımızda denek annelerinin %42,1'i lise, %28,6'sı üniversite, %26,1'i ilköğretim mezunu olduğu görülmektedir. Filiz (2004) çalışmasında ankete katılan öğrencilerin anne eğitimini incelediğinde, öğrenci annelerinin %31,8'inin lise mezunu olduğunu, bunu %23,6 ile ilköğretim mezunlarının takip ettiğini tespit etmiştir. Dereli ve Koçak (1997), 4-6 yaş çocuklar üzerinde yaptıkları araştırmada, çocukların anne eğitim düzeylerinde ilköğretim, lise ve üniversite mezunları arasında bilimsel olarak farklılık olduğunu gözlemlemişlerdir.

Tablo 4'te araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre baba mesleği frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin babalarının %60'ı serbest meslek sahibi ve Marmara ve Akdeniz Bölgesi'nden katılan kişiler, %70'i memur olan ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir. Tabloda Doğu Anadolu, İç Anadolu, Karadeniz ve Ege Bölgesi'nde yaşayan denek babalarının çoğunluğu memur iken Güneydoğu Anadolu, Akdeniz ve Marmara Bölgeleri'nde yaşayan denek babalarının daha çok serbest meslek sahibi oldukları görülmektedir. Turizm, tarım ve sanayinin diğer bölgelere göre bu bölgelerde daha ön planda olması bu bölgelerde yaşayan denek babalarının serbest meslek ile ilgilenmelerinde en önemli etkenler olarak düşünülmektedir. Taş (2003), 12-14 yaş öğrencilerde anne-baba tutumlarının okul başarısına etkisi üzerine yapmış olduğu araştırmada deneklerin baba mesleklerinin en çok serbest meslek ve memur olduğunu gözlemlemiştir.

Tablo 5'te araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre anne mesleği frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin annelerinin %77'si ev hanımı olduğu ve Marmara Bölgesi'nde yaşayan

kişiler, %45,0'i memur olan ve İç Anadolu Bölgesi'nde yaşayan kişiler, %35'i serbest meslek sahibi ve Akdeniz Bölgesi'nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir. Ev hanımı denek annelerinin en çok Marmara Bölgesi'nde bulunmasında bu bölgede yaşayan denek annelerinin %40 ilköğretim mezunu olmaları ve Marmara Bölgesi'nin iş olanaklarından dolayı eğitim düzeyi düşük, kız çocuklarını belli bir seviyeye kadar okutan ailelerin en çok bu bölgeye göç etmeleri, memur denek annelerinin en çok İç Anadolu Bölgesi'nde olmasında bu bölgede yaşayan denek annelerinin %40 üniversite mezunu olmaları ve İç Anadolu Bölgesi'nin kamu kurum ve kuruluş merkezi olması, serbest meslek sahibi denek annelerinin en çok Akdeniz Bölgesi'nde bulunmasında bu bölgede yaşayan denek annelerinin %67,5 lise mezunu olmaları ve bu bölgenin turizm yöresi olması en önemli etkenler olarak düşünülmektedir. Tablo-5'e genel olarak baktığımızda ise ankete katılan deneklerin annelerinin %57,5'inin ev hanımı olduğu, %28,2'sinin memur olduğu görülmektedir. Taş (2003)'ın yapmış olduğu çalışmada öğrenci annelerinin büyük çoğunluğunun ev hanımı (%88) olduğu tespit edilmiştir. Genç (1995) öğrenci ailelerinin eğitim açısından dağılımını incelediğinde ankete katılanların %78,2'si annesi ev hanımı olan, %21,79'u annesi çalışan kişiler olduğunu gözlemlemiştir. Kılıçgil (1998)'in, sporcular üzerinde yaptığı araştırmada, ankete katılan sporcuların annelerinin büyük çoğunluğunun ev hanımı (%61) olduğu görülmüştür. Bu iki araştırma tespit ettiğimiz bulgularla büyük oranda paralellik göstermektedir.

Tablo 6'da araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre aylık ortalama gelir frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %70'i aylık geliri 1500ytl ve üzeri olan ve İç Anadolu Bölgesi'nde yaşayan kişiler, %32,5'i 1001-1500ytl aylık geliri olan ve Güneydoğu Anadolu ve Karadeniz Bölgesi'nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir. İç Anadolu Bölgesi'nde yaşayan deneklerin aylık gelir düzeyi en fazla olmasını denek annelerinin memur olması ile açıklayabiliriz. Tablo-5'te anneleri çalışan deneklerin tablo-6'da aile aylık geliri en fazla olan bölgeler olarak yansıdığı görülmektedir. Taş (2003), 12-14 yaş öğrenciler üzerine yapmış olduğu araştırmada ailelerin büyük çoğunluğunda gelir seviyesinin yüksek olduğunu gözlemlemiştir. Kılbaş (1994) gençlik merkezinde serbest zamanlarını değerlendiren öğrenciler üzerinde yapmış olduğu araştırmada, ankete katılan bireylerin orta, iyi ve çok iyi gelir durumlarına

sahip oldukları ve çoğunluğun iyi gelir durumuna sahip olduğunu tespit etmiştir. Searle ve Jackson (1995) bireylerin gelir düzeyleri ile boş zaman faaliyetlerini tercih etmeleri arasında bir ilişkinin olduğunu belirlemiştir. Ayrıca yüksek gelire sahip bireylerin yeni olarak nitelendirilen boş zaman faaliyetlerine daha fazla katılma eğiliminde olduklarını tespit etmiştir.

Tablo 7’de araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre masrafların karşılanması frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %98,2’sinin masraflarını ailelerinden karşıladıkları görülmektedir. Deneklerin ilköğretim çağında öğrenci olmaları, çalışmak ve kendi masraflarını karşılamak için gerekli yaş, eğitim ve tecrübeye sahip olmamaları ve ortalama aile gelir düzeylerinin iyi seviyede olması deneklerin masraflarını ailelerinden karşılamasında en önemli etkenler olarak düşünülmektedir.

Tablo 8’de araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre rekreasyon faaliyetlerine katılma amacı frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %67,5’i rekreasyon faaliyetlerine eğitici olması nedeniyle katılan ve İç Anadolu Bölgesinde yaşayan kişiler, %45,0’ı eğlenmek amacı ile katılan ve Karadeniz Bölgesi’nde yaşayan kişiler, %35,0’i sosyal çevre edinme amacı ile katılan ve Ege Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir. Tablo genel olarak incelendiğinde deneklerin rekreasyon etkinliklerine %50,0’si eğitici olması nedeni ile katılan kişiler, %31,1’i eğlendirici olması nedeni ile katılan kişiler olarak görülmektedir. Deneklerin gelişim çağındaki çocuklar olması, yeni şeyler öğrenme ve kendilerini geliştirme istekleri rekreasyon faaliyetlerine eğitici olması nedeni ile katılmalarının öncelikli etkeni olarak düşünülmektedir. Noe (1970), serbest zaman kavramı üzerine çeşitli kültürlerle mensup bireyler üzerinde yapmış olduğu araştırma sonucunda, benzer kültürlerde yaşayan, ancak farklı sosyo-demografik özellikleri olan bireylerin serbest zaman değerlendirme etkinliklerine farklı anlamlar yükledikleri bulunmuştur. Kılbaş (1994)’ın, yapmış olduğu araştırmada ise 12-17 yaş gençlerin, gençlik merkezlerinde serbest zamanı değerlendirirken en çok arkadaşlarıyla birlikte olmayı ve serbest zamanı iyi değerlendirmeyi amaç edindiğini gözlemlemiştir. Süzer (1997), üniversite öğrencileri üzerinde yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin serbest zaman faaliyetlerine eğitici ve yararlı bilgi edinme amacıyla katıldıklarını tespit etmiştir.

Tablo 9’da araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre en çok ilgilenilen serbest zaman etkinliği frekans ve % değerleri dağılımı görölmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %90’ı sporla ilgilenen ve aynı zamanda Marmara ve Akdeniz Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görölmektedir. Tablo-9’u genel olarak incelediğimizde tüm bölgelerde yaşayan deneklerin %82,2’si serbest zaman etkinliği olarak sporu tercih ettiği gözlenmiştir. Deneklerin düzenli olarak basketbol antrenmanına katılmaları ve bundan dolayı sporla devamlı iç içe olmaları, ayrıca çocukluk döneminde olmalarından dolayı enerjilerini en iyi sporla kontrol altında tutmaları onların serbest zamanlarında sporu tercih etmelerinde en önemli nedenler olarak düşünölmektedir. Demiray (1987), öğrencilerin serbest zamanı değerlendirme alışkanlıkları üzerine yaptığı çalışmasında ankete katılan örneklemlerin büyük bir çoğunluğunun (%85) serbest zamanlarında bir ölçüde sporla ilgilendiğini tespit etmiştir. Karataş (2004) Yatılı İlköğretim Bölge Okulları’nda eğitim gören öğrencilerin serbest zaman alışkanlıklarının değerlendirilmesi üzerine yaptığı çalışmada, öğrencilerin serbest zamanlarında en çok sportif etkinliklere yer verdiklerini gözlemlemiştir.

Tablo 10’da araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre okulda en çok istenilen rekreasyon faaliyeti frekans ve % değerleri dağılımı görölmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %100’ü okulda spor etkinlikleri olmasını isteyen ve aynı zamanda İç Anadolu Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görölmektedir. Tüm bölgelerde yaşayan deneklerin %82,2’si okullarında en çok sportif amaçlı rekreasyon etkinlikleri istedikleri gözlenmiştir. Ankete katılan deneklerin çocuk yaşta olmaları ve bu nedenle devamlı hareket etme istekleri ayrıca basketbol okullarında gönüllü olarak düzenli basketbol antrenmanlarına katılmaları onların sportif etkinlikleri tercih etmelerinde en önemli etkenler olarak düşünölmektedir. Sankır (2001)’ın üniversite öğrencileri üzerinde yapmış olduğu araştırmada, öğrenci ailelerinin büyük bir kısmının serbest zaman etkinliklerine katılımı engelleyici tutumlar içinde olmadıkları ve öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun sanatsal faaliyetlere yeterince katılmadıklarını ifade ettikleri görölmüştür. Kunz ve Graham (1996) genç yaş grubunda bulunan bireylerin yaşlılara nazaran daha fazla fiziksel aktivite ve spor faaliyetlerine katılma eğiliminde olduklarını gözlemlemişlerdir. Smith (1991)’in, ABD’deki gençlik eğlence

programlarına genel bir bakış adlı araştırmasında, büyüme çağında edinilen serbest zamanları değerlendirme alışkanlıklarının gencin kendine yetme ve kendini kanıtlama gibi konularda yeterli kazanmasını sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca 1987 yılında Almanya’da 6-16 yaş arasındaki 190 bin kişi üzerinde yapılan bir araştırmada gençlerin %60’ının serbest zamanlarını spor yaparak geçirdikleri görülmüştür (Şipal 1987). Bu araştırma sonuçlarının bulgularımızla paralellik gösterdiğini söyleyebiliriz.

Tablo 11’de araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre gazete okuma alışkanlığı frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %60,0’ı her gün gazete okuyan ve Marmara Bölgesi’nden yaşayan kişiler, %50,0’si haftada birkaç gazete okuyan ve Akdeniz Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir. Gazete okuma alışkanlıklarını bölgelere göre değerlendirdiğimizde öğrencilerin birbirlerine çok yakın okuma alışkanlıklarına sahip oldukları anlaşılmaktadır. İçeriğinde haber, ekonomi, magazin ve spor sayfaları bulunması her yaştan bireyin gazete okuma alışkanlığı edinmesinde en önemli etken olarak düşünülmektedir.

Tablo 12’de araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre gazetelerde en çok okunan bölümler frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %80’i spor sayfalarını okuyan ve Marmara ve Akdeniz Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu, diğer bölgelerde yaşayan kişilerin de bu sonuca çok yakın okuma alışkanlıkları olan kişiler olduğunu görülmüştür. Araştırmaya katılan deneklerin spor ile iç içe olmaları, düzenli olarak basketbol antrenmanlarına katılmaları ve sporu yakından takip etmeleri gazetelerde en çok spor sayfalarını okumalarında en önemli etken olarak düşünülmektedir. Seven (2003), amatör sporcular üzerinde yapmış olduğu araştırmada ankete katılanların gazete ve dergilerde en çok spor bölümlerini okumayı tercih ettiklerini tespit etmiştir. Mamak’ın (2000) yapmış olduğu çalışmada da spor yapanların öncelikli olarak spor sayfalarını okumayı tercih ettiklerini gözlemlemiştir. Araştırma bulguları, Seven ve Mamak’ın ulaştığı sonuçlar ile paralellik göstermektedir.

Tablo 13’te araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre kitap okuma alışkanlığı frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde

araştırmaya katılan deneklerin %60,0'ı her gün kitap okuyan ve Karadeniz Bölgesinde yaşayan, %37'si haftada birkaç kez kitap okuyan ve Ege Bölgesi'nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir. Kitap okuma alışkanlıklarını bölgelere göre değerlendirdiğimizde deneklerin %46,1'inin her gün kitap okudukları anlaşılmaktadır. Deneklerin evde geçirdikleri zaman süreci içinde pasif etkinliklere yönelmeleri, öğrenme meraklarını okuyarak gidermek istemeleri, aile ve öğretmenlerin tutumu kitap okuma alışkanlığının yüksek düzeyde olmasında en önemli etkenler olarak düşünülmektedir. Süzer (1997) yaptığı araştırma sonucunda, üniversite öğrencilerinin serbest zamanlarını değerlendirmek için daha çok pasif etkinlikleri tercih ettikleri görülmüştür. Öğrencilerin en yüksek oranda tercih ettikleri faaliyet türünün kitap okumak, bunun ardından ise müzik dinlemek olduğu bulunmuştur. Filiz (2004) öğrencilerin okuma ve araştırma alışkanlıklarını üzerine yaptığı çalışmasında, ankete katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun kitap okuma alışkanlığı olduğunu gözlemlemiştir. Şensöz (1989) yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin kültür, sanat ve spor faaliyetleri dışında serbest zamanlarını değerlendirmede en fazla tercih ettikleri etkinliğin kitap okuma olduğunu tespit etmiştir. Aksaçlıoğlu ve Yılmaz (2005) ilköğretim okullarında yaptıkları araştırmada, öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarının olumlu bir görüntü ortaya koyduğunu, öğrencilerin “etkin okuyucu” ya da “orta düzey okuyucu” olduğunu, okuma alışkanlığına sahip olmayan öğrencinin yok denecek kadar az olduğunu gözlemlemiştir.

Tablo 14'te araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre en çok okunan kitap türü frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %87,5'i macera türü kitap okuyan ve Akdeniz bölgesi'nde yaşayan, %27,5'i kültürel kitaplar okuyan ve İç Anadolu Bölgesi'nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir. Tabloyu genel olarak değerlendirildiğinde deneklerin %66,1'inin en çok macera türü kitapları tercih ettikleri, diğer kitap türlerine ilgi düzeyinin oldukça düşük olduğu anlaşılmaktadır. Semerci (2002) 14 ayrı üniversitenin öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada, öğrencilerin %41,2'sinin ilk sırada, roman, şiir, öykü kitapları, ikinci sırada %22,4'le toplumsal sorunları içeren kitaplarını okuduklarını bulmuştur. Demiray (1987)'ın serbest zamanı değerlendirme üzerine yapmış olduğu araştırmada, öğrencilerin en çok macera türü

daha sonra roman ve hikaye türü kitapları okumayı tercih ettikleri görülmüştür. Kavaklı (2005), Ege ve Dokuz Eylül Üniversitesi'nde okuyan gençler üzerinde yaptığı araştırmada, öğrencilerin büyük bir kısmının macera türü kitaplar okuduğunu, daha sonra ise polisiye, aşk, siyasi ve diğer kitap türlerinin sıralandığını gözlemlemiştir.

Tablo 15'te araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre televizyon izleme alışkanlığı frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %87,5'i her gün televizyon izleyen ve Karadeniz Bölgesi'nden yaşayan, diğer bölgelerin de bu orana yakın değerlerde her gün televizyon izleyen kişiler olduğu görülmektedir. Deneklerin televizyona her gün zaman ayırabilmesinde, televizyonun her evde bulunması, kolay ulaşılabilir bir araç olması, göze ve kulağa hitap etmesi en önemli etkenler olarak düşünülmektedir. Şensöz (2003), yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin büyük çoğunluğunun her gün tv izlediğini ve bunu haftada en az birkaç gün tv izleyenlerin takip ettiğini gözlemlemiştir. Aral ve Aktaş (1997) ilköğretimde okuyan çocukların televizyon izleme sürelerini araştırdıklarında, öğrencilerin hemen hemen her gün televizyon izlediklerini sonucuna ulaşmışlardır.

Tablo 16'da araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre televizyonda en çok izlenen programlar frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %80'i televizyonda en çok spor programlarını izleyen ve Marmara Bölgesi'nde yaşayan kişiler, %47'si eğlence programlarını izleyen ve Karadeniz Bölgesi'nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir. Tablo genel olarak değerlendirildiğinde ankete katılan deneklerin %55,7'si serbest zamanlarında televizyonda spor programlarını izleyen kişiler olduğu söylenebilir. Seven (2003), amatör sporcular üzerinde yapmış olduğu araştırmada ankete katılanların televizyon ve radyoda en çok spor programı izlemeyi ve dinlemeyi tercih ettiklerini gözlemlemiştir.

Tablo 17'de araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre sinemaya gitme alışkanlığı frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %30,0'u haftada bir kez sinemaya giden ve Akdeniz Bölgesinde yaşayan, %57,5'i ayda birden çok sinemaya giden ve Karadeniz

Bölgesi'nde yaşayan, %47,5'i yılda birkaç kez sinemaya giden ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir. Tabloyu genel olarak incelediğimizde araştırmaya katılan deneklerin %40,7'si ayda birden çok, %30,4'ü yılda birkaç kez sinemaya giden kişiler olduğu görülmektedir. Deneklerin sinema gibi belli bir ücret gerektiren kültür-sanat aktivitelerine katılımlarında zaman kadar maddi güce ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Deneklerin harcamalarını ailelerinden karşılamaları ve bunu ihtiyaçlarına göre harcamaları, sinemanın diğer aktivitelerin gerisinde kalmasında en önemli etken olarak düşünülmektedir. Süzer (1997), araştırmasında üniversite öğrencilerinin serbest zaman değerlendirirken sinema, tiyatro ve konserlere diğer etkinliklere göre daha az önem verdiklerini gözlemlemiştir.

Tablo 18'de araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre en çok izlenen film türü frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %45,0'i komedi filmi izleyen ve Akdeniz Bölgesinde yaşayan, %40,0'ı macera filmi izleyen ve İç Anadolu Bölgesi'nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir. Bölgelere göre değerlendirdiğimizde diğer film türlerine ilgi düzeyi oldukça düşüktür. Tabloyu genel olarak incelediğimizde ankete katılan deneklerin %36,1'i komedi, %31,8'i macera türü film izlemeyi seven kişiler olduğu görülmektedir. Deneklerin gelişim çağındaki çocuklar olması ve bundan dolayı eğlence ve macera meraklarının üst düzeyde bulunması bu sonuca ulaşmada en önemli etkenler olarak düşünülmektedir.

Tablo 19'da araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre müzik dinleme alışkanlığı frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %72,5'i yabancı müzik dinleyen ve Akdeniz Bölgesinde yaşayan, %65,0'i pop müzik dinleyen ve Karadeniz Bölgesi'nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir. Akdeniz, Ege ve Marmara Bölgeleri'nde araştırmaya katılan deneklerin coğrafi konumu nedeniyle batı kültüründen en çok etkilenmeleri, yeniliklere açık ve turizm ile iç içe olmaları yabancı müzik dinleme alışkanlığının bu bölgelerde yaşayan deneklerde daha fazla olmasına neden olmuş olabilir. Tablo-19'a bütün olarak baktığımızda deneklerin genelde serbest zamanlarında birbirlerine çok yakın müzik dinleme alışkanlıklarına sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bu sonuçta bakarak araştırmaya katılan deneklerin Türk sanat ve Türk halk müziğini pek

dinlemedikleri ve %40,4'ünün pop müzik ve %50,0'sinin yabancı müzik dinlemeyi tercih ettiği görülmektedir. Şensöz (2003) üniversite öğrencileri üzerinde yapmış olduğu araştırmada ise öğrencilerin dinlemekten en çok hoşlandıkları müzik türünün Türk sanat müziği olduğunu ve bunu Türk halk ve Türk hafif müziğinin izlediğini; yabancı müziklerin ise en az dinlenen müzik türü olduğunu gözlemlemiştir. Bu sonuç bulgularımızla paralellik göstermemektedir.

Tablo 20'de araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre tiyatroya gitme alışkanlığı frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %32,5'i ayda bir tiyatroya giden ve Marmara ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan kişiler, %70,0'i yılda birkaç kez tiyatroya giden ve Karadeniz Bölgesi'nde yaşayan kişiler, %40,0'ı tiyatroya hiç gitmeyen ve Ege Bölgesi'nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir. Tablo genel olarak incelendiğinde deneklerin %38,6'sının yılda birkaç kez tiyatroya gittiği anlaşılmaktadır. Deneklerin tiyatro gibi kültür-sanat aktivitelerine katılımlarının belli harcama gerektirmesi ve tiyatro oyunlarının belli aralıklarla sahnelenmesi onların tiyatroya çok az sıklıkla gitmelerinde en önemli etken olarak düşünülmektedir. Ege ve Akdeniz Bölgeleri'nin serbest zaman etkinlikleri bakımından oldukça zengin olması, bu bölgelerde yaşayan deneklerin tiyatro izleme alışkanlıklarını düşüren en önemli etkenlerden biri olabilir. Demiray (1987)'ın çalışmasında ise öğrencilerin sahne sanatlarını izleme eğilimini incelediğinde, Marmara ve Ege Bölgeleri'nin ilk sırayı aldığını bu eğilimin İç Anadolu, Akdeniz, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'ya gidildikçe azaldığını gözlemlemiştir. Bu sonuç bulgularımızla paralellik göstermemektedir. Bu sonucu zamanın imkansızlıklarına bağlamak mümkündür, çünkü günümüzde bir çok kültür ve sanat etkinliğine katılmak veya bu etkinlikleri seyretmek ülkemizin hemen hemen her bölgesinde mümkündür.

Tablo 21'de araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre en çok izlenen tiyatro oyunu frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %95,0'i komedi türü oyunları izleyen ve Akdeniz ve İç Anadolu Bölgesi'nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir. Tiyatroda en çok izlenen oyun türünü bölgelere göre değerlendirdiğimizde deneklerin %81'inin komedi türü oyunları izlemeyi sevdikleri anlaşılmaktadır. Ankete katılanların gelişim

çağındaki çocuklardan oluşması en çok izlenen oyun türünün komedi seçilmesinde etkili olabilir.

Tablo 22’de araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre spor aktiviteleri ile ilgili en çok yapılmak istenen serbest zaman etkinliği frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %90,0’ı kara sporlarını seçen ve Doğu Anadolu Bölgesi’nde yaşayan kişiler, %32,5’i su sporlarını seçen ve Marmara Bölgesi’nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir. Tablo 22 incelendiğinde deneklerin %75,4’ü kara sporlarını tercih ettiği gözlenmiştir. Her bölgede kolaylıkla yapılabilmesi, araç ve malzeme temin etme kolaylığı gibi nedenlerden dolayı kara sporlarının en çok tercih edilen spor branşı olduğunu söyleyebiliriz. Bölgeler açısından baktığımızda kara sporlarını en az tercih eden Marmara Bölgesi’nde yaşayan deneklerdir. Su sporları yapmaya elverişli yer ve araç-gereçleri bulunan su sporları kulüplerinin Marmara Bölgesi’nde çok sayıda bulunması bu bölgede yaşayan deneklerin su sporlarına ilgisinin en önemli etkenlerinden biri olarak düşünülmektedir.

Tablo 23’te araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre serbest zamana ayrılan süre frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %70,0’i serbest zamana 1-2 saat ayıran ve Marmara Bölgesi’nde yaşayan kişiler, %42,5’i serbest zamana 3-4 saat ayıran ve Ege Bölgesi’nde yaşayan kişiler, olduğu görülmektedir. Ege Bölgesi’nde serbest zaman etkinlik sayısı ve çeşidinin diğer bölgelere göre daha çok bulunması deneklerin serbest zamana en fazla süre ayırabilen kişiler olmasında en önemli etken olarak düşünülmektedir. Bölgeler açısından incelendiğinde deneklerin birbirleri ile benzer serbest zaman sürelerine sahip olduğu gözlenmiştir. Summers, bazı sosyo-demografik değişkenlerle serbest zaman değerlendirme arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Sonuçta, yaş ve medeni durum gibi değişkenlere göre serbest zaman değerlendirmeye ilişkin tutumların farklılaştığı bulunmuş ve yaşı daha büyük olan bireylerin etkinliklere katılımlarında azalma olduğu görülmüştür (Çıplak 2004). Taş (2003) 12-14 yaş öğrenciler üzerinde yapmış olduğu araştırmada, ankete katılan öğrencilerin çoğunun serbest zamanlarına günde en az 2-3 saat ayırabildiklerini tespit etmiştir. Mansuroğlu (2002), üniversite öğrencileri üzerinde yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin günde en az 2-5 saat serbest zamana sahip olduklarını

gözlemlemiştir. Bu araştırma sonuçları tespit ettiğimiz bulgularla paralellik göstermektedir.

Tablo 24'te araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre serbest zaman değerlendirilen kişiler frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %75,0'i serbest zamanlarını arkadaşları ile değerlendiren ve Akdeniz Bölgesi'nde yaşayan kişiler, %40,0'ı serbest zamanlarını ailesi ile değerlendiren ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir. Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve İç Anadolu Bölgeleri'nin yaz ayları dışında sert ve soğuk bir iklime sahip olması bu bölgelerde yaşayan deneklerin serbest zamanlarını daha çok aileleri ile değerlendirmesinde en önemli etken olarak düşünülmektedir. Diğer bölgelerde yaşayan deneklerin ise serbest zamanlarını değerlendirecekleri kişileri seçerken birbirleri ile benzer özelliklere sahip olduğu ve serbest zamanlarını arkadaşları ile değerlendirdikleri görülmektedir. Tabloya genel olarak baktığımızda serbest zamanı deneklerin 58,9'u arkadaşları ile, %31,1'i ailesiyle değerlendirmeyi tercih ettiği gözlenmiştir. Seçgin (1996), yaptığı araştırmada ailelerin genellikle öğrencilere serbest zaman değerlendirme konusunda destek oldukları tespit edilmiştir. Ailelerin öğrencilerin aktif etkinliklerde bulunmalarını daha çok destekledikleri görülmüştür. Süzer (1997) üniversite öğrencilerinin %60,1'inin serbest zamanlarını anlaştıkları bir arkadaş grubuyla geçirmeyi tercih ettiklerini, dağılım içinde en düşük oranın serbest zamanlarını yalnız geçirmeyi tercih eden öğrencilere ait olduğunu gözlemlemiştir. Karataş (2004), Yatılı İlköğretim Bölge Okulları'ndaki öğrenciler üzerinde yaptığı araştırmada, öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirme etkinliklerine en çok arkadaş grubuyla (% 51.5) katılmayı tercih ettiklerini tespit etmiştir.

Tablo 25'te araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre serbest zaman etkinliklerinin dersler üzerinde etkisi frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %67,5'i serbest zaman etkinliklerinin dersler üzerindeki performansını değiştirmediklerini söyleyen ve Karadeniz Bölgesi'nde yaşayan kişiler, %55,0'i serbest zaman etkinliklerinin derslerini olumlu etkilediğini söyleyen ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir. Deneklerin %50,7'sinin, serbest zaman aktivitelerine yeterince zaman ayırmaması, derslerine yeterince çalışmaması, kişisel veya ailevi

sorunlar gibi nedenler onların dersleri üzerindeki performansının değişiminde en önemli etkenler olarak düşünülmektedir. Diğer taraftan serbest zaman aktivitelerinin deneklerin %42,5'inin derslerini olumlu etkilediği görülmektedir. Bayturan ve Büküşçüoğlu (1995), 15-24 yaş gençler üzerinde yapmış oldukları araştırmada, serbest zaman etkinliklerinin ankete katılan öğrencilerin yarısının (%52) okul başarısını etkilemediğini, diğer çoğunluğun (%37) ise derslerini olumlu etkilediğini tespit etmiştir. Araştırma sonucunda serbest zaman etkinliklerinin gençlerin psiko-sosyal gelişimine katkı sağladığı ve sosyalleşmelerine yardımcı olduğu bulunmuştur. Kılbaş (1994) 12-17 yaş gençlerin serbest zamanı değerlendirmesi üzerine yaptığı çalışmada etkinliklere katılmanın gençlerde bazı olumlu değişikliklere yol açtığını, özellikle insan ilişkilerinin iyileştiğini, görev ve sorumluluk anlayışının geliştiğini gözlemlemiştir. Arslan (1996) ise, Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı kız yurtlarında kalan öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirme sorunlarını tespit etmek amacıyla yaptığı araştırmada katılımcıların büyük bir kısmının serbest zaman değerlendirme etkinliklerinin akademik başarıyı artırdığı görüşünde oldukları tespit edilmiştir. Karataş (2004), Yatılı İlköğretim Bölge Okulları'nda yaptığı çalışmada, serbest zaman etkinliklerinin ankete katılan öğrencilerin derslerini olumlu etkilediğini (% 71.8) gözlemlemiştir. Walker (1995), özellikle Afrika kökenli Amerikalı öğrencilerin katıldığı okul sonrası güzel sanatlar programının, öğrencilerinin akademik başarılarının yanı sıra okula devamlarını da artırdığını gözlemlemiştir.

Tablo 26'da araştırmaya katılan deneklerin bölgelere göre kültür-sanat etkinlikleri içinde yapılmak istenen serbest zaman aktivitesi frekans ve % değerleri dağılımı görülmektedir. Tablo incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %47,5'i kültür-sanat etkinlikleri içinde en çok kültür-sanat gezileri yapmak isteyen ve Ege Bölgesi'nde yaşayan kişiler, %37,5'i tiyatro çalışmalarına katılmak isteyen ve Akdeniz Bölgesi'nde yaşayan kişiler, %30'u resim çalışması yapmak isteyen ve Marmara Bölgesi'nde yaşayan kişiler olduğu görülmektedir. Bölgeler açısından baktığımızda öğrencilerin çeşitli kültür ve sanat etkinliklerini seçtikleri, tek bir branşta yoğunlaşmadıkları gözlenmiştir. Şensöz (2003) yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin okulda katılmak istedikleri halde en fazla eksikliğini duydukları faaliyetin geziler olduğunu ve bunu tiyatronun izlediğini tespit etmiştir.

Yapılan bu araştırmada deneklerin aylık gelir düzeyi ile sinemaya gitme alışkanlığı arasında $P<0,05$ düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Tablo 27). Deneklerin gelir düzeyi arttıkça sinemaya gitme sıklığının da arttığı görülmektedir. Bireylerin sinemaya gitme gibi serbest zaman faaliyetlerine katılmalarını etkileyen en önemli etkenlerin başında gelir düzeyi gelmektedir. Sinema, tiyatro, konser gibi kültür-sanat etkinliklerine katılma ve serbest zamanı bu aktiviteler ile değerlendirme sıklığının maddi güç ile doğru orantılı olduğu düşünülmektedir. Müderrisoğlu (2002) yapmış olduğu bir araştırmada rekreasyon alanlarında katılımcıların gelir durumlarının, tercih edecekleri rekreasyonel faaliyetleri doğrudan etkilediğini ve gelir düzeyinin artışının para gerektiren faaliyetlere katılımda etken olduğunu gözlemlemiştir.

Araştırmaya katılan deneklerin aylık gelir düzeyi ile televizyon izleme alışkanlığı arasında $P<0,05$ düzeyinde ilişki olduğu tespit edilmiştir (Tablo 28). Tabloya göre gelir düzeyi arttıkça televizyon izleme alışkanlığı artış göstermektedir. Deneklerin televizyon izleme alışkanlıklarının yüksek olmasında, televizyonun her evde bulunması, her yaşa hitap eden programlar içermesi, kolay ulaşılabilir olması en önemli etkenler olarak düşünülmektedir.

Tablo 29 incelendiğinde aylık gelir düzeyi ile tiyatroya gitme alışkanlığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu $P<0,05$, gelir düzeyi arttıkça tiyatroya gitme alışkanlığının artış gösterdiği görülmektedir. Tiyatro gibi belli bir harcama gerektiren serbest zaman faaliyetlerine katılmanın ön koşulu az olmayan gelire sahip olmaktır. Çünkü tiyatro, sinema gibi belli ücret gerektiren serbest zaman faaliyetlerine katılırken harcamayabilir düzeyde maddi imkana sahip olmak gerekmektedir. Searle ve Jackson (1995) yapmış oldukları çalışmada, bireylerin gelir düzeyleri ile serbest zaman faaliyetlerini tercih etmeleri arasında bir ilişkinin olduğunu belirlemiştir.

Aylık gelir düzeyi ile kültür sanat etkinliği arasındaki ilişki incelendiğinde aylık gelir düzeyi arttıkça kültür-sanat gezileri, tiyatro, müzik ve resim çalışmaları artış göstermektedir (Tablo 30). Gelir düzeyi yüksek olan bireylerin daha fazla ve daha değişik etkinlikler içinde olmak istedikleri gözlenmiştir. Bu etkinliklere katılmanın ön koşullarından birisi de maddi imkanların yeterli olmasıdır. Searle ve

Jackson (1995), yüksek gelire sahip bireylerin yeni olarak nitelendirilen serbest zaman faaliyetlerine daha fazla katılma eğiliminde olduklarını tespit etmişlerdir. Bu sonuçlar yapılan bu çalışmadaki sonuçlarla paralellik göstermektedir.

Araştırmaya katılan deneklerin en çok yapılan serbest zaman etkinliği ile okulda en çok istenilen rekreasyon faaliyeti arasında anlamlı bir ilişki olduğu ($P<0,05$), serbest zamanlarında sporla ilgilenen deneklerin okullarında rekreasyon etkinliği olarak en çok sporu tercih ettikleri görülmektedir (Tablo 31). Deneklerin okulda, sporu diğer etkinliklere oranla en çok istemelerinin sebebi, sporla devamlı iç içe olmaları, yaşlarından dolayı çok hareketli olmaları ve enerjilerini en iyi sporla dağıtmaları olarak düşünülmektedir. Yapılan bir araştırmada genç yaş grubunda bulunan bireylerin yaşlılara nazaran daha fazla fiziksel aktivite ve spor faaliyetlerine katılma eğiliminde oldukları bildirilmiştir (Kunz ve Graham 1996).

Bu araştırmaya katılan deneklerin baba eğitim düzeyi arttıkça gazete okuma alışkanlıklarının arttığı görülmekte olup, baba eğitim durumu ile gazete okuma alışkanlığı arasında istatistiksel olarak 0.05 düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Tablo 32). Özellikle çocukluk döneminden başlayarak babanın bireyi serbest zamanları değerlendirmeye yönlendirmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Genç (1995) yapmış olduğu çalışmasında okuma alışkanlığının, ailelerin sosyo-kültürel durumlarına bağlı olduğu, eğitim düzeyi yüksek, okuma alışkanlığı olan ailelerin çocuklarının ilgi, hedef, kültür düzeyleri ve okuma alışkanlıklarının yükselmekte olduğu sonucuna ulaşmıştır. Süzer (1997) araştırmasında üniversite öğrencilerinin anne ve babalarının öğrenim durumları ile ailelerin öğrencileri boş zamanlarını değerlendirmeye yönlendirmeleri arasındaki ilişki incelenmiş ve anlamlı bulunmuştur. Aynı çalışmada öğrencilerin anne ve babalarının öğrenim durumları yükseldikçe, gençleri boş zamanlarını değerlendirmeye yönlendirmelerinin arttığı saptanmıştır.

Baba eğitim durumu ile sinemaya gitme alışkanlığı arasındaki ilişkinin incelendiği tablo 33'te sinemaya en çok giden deneklerin, babaları üniversite mezunu olan kişiler olduğu görülmektedir. Eğitim düzeyi yüksek olan babaların sosyal, kültürel ve ekonomik olarak gelişmiş bireyler olması ve çocuklarının sinema izleme gibi kültür-sanat alışkanlıkları edinmesini istemeleri ve onlara maddi-manevi destek

olmaları bu sonuca ulaşılmasında en etkili faktör olarak düşünülmektedir. I. Gençlik Şurası (1989)'nda gençlerin, boş zaman faaliyetlerine katılmalarında ve bu konudaki tercihlerinde ailelerinin etkisinin çok fazla olduğu, ailenin, gencin yetişmesinde boş zaman faaliyetlerini geliştirebilecek ve destekleyebilecek bir kurum olduğu ve ailenin nitelikleri, anne-babanın öğrenim durumu ve çocuklarına karşı tutumu, gencin boş zaman faaliyetlerini aile kurumu aracılığıyla öğrenmesini ve bu faaliyetlere katılmasını etkilediği ifade edilmiştir.

Yapılan bu araştırmada deneklerin baba eğitim durumu ile serbest zaman faaliyetleri için ayrılan süre arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($P<0,05$). Tablo 34 incelendiğinde, baba eğitim düzeyi üniversite olan denekler serbest zaman etkinliklerine en çok süre ayıran kişiler olarak görülmektedir. Deneklerin gelişim çağına olmaları ve henüz kendi kendilerine hareket edecek yaşta olmamaları onların serbest zaman etkinliklerine çok fazla zaman ayıramamasının öncelikli etkeni olarak düşünülmektedir. Bununla birlikte çocukluk döneminden başlayarak babanın bireyin serbest zamanları değerlendirmeye yönlendirmesinin öneminin büyük olduğu söylenebilir.

Tablo 35 incelendiğinde olduğundan deneklerin rekreasyon faaliyetlerine katılma amacı ile sinemaya gitme alışkanlığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($P<0,05$). Tabloda ankete katılan deneklerin rekreasyon etkinliklerine en çok eğitici olması nedeni ile katılan ve ayda bir defadan çok sinemaya giden kişiler olarak görülmektedir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde elde edilen sonuçlar ile bu çalışmadaki sonuçların paralellik gösterdiği söylenebilir.

Bu bulgular göz önüne alındığında ülkemizin tüm coğrafi bölgelerindeki yedi büyük ilde, Efes İle İlk Adım Basketbol Okulları projesine katılan 9-15 yaş grubu toplam 280 erkek öğrencinin sosyo-ekonomik düzeylerinde, anne-baba eğitim ve meslek durumlarında farklılık olmasına rağmen öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirirken bir çok benzer özelliklere sahip olduğu gözlenmiştir. Araştırma sonucunda deneklerin yüksek oranda televizyon seyretme, gazete ve kitap okuma alışkanlıklarına sahip oldukları görülmüştür. Tüm bölgelerde, seyredilen televizyon programları ve okunan gazetenin içeriği spor ağırlıklıdır. Öğrencilerin çok sık kitap

okudukları ve büyük çoğunlukla da macera türü kitapları okumayı tercih ettikleri gözlenmiştir. Yine tüm bölgelerde öğrencilerin büyük çoğunluğunun en az yılda birkaç kez tiyatroya gittikleri ve en çok komedi türü oyunları izlemekten hoşlandıkları görülmektedir. En fazla dinlenen müzik türünde ise yabancı müzik ve pop müzik çok yüksek orandadır. Deneklerin Türk halk müziğini ve Türk sanat müziğini nerdeyse hiç dinlemedikleri görülmüştür.

Deneklerin serbest zaman etkinlikleri içinde en çok sportif faaliyetleri tercih ettikleri ve etkinliklere eğitici ve eğlendirici olması nedeni ile katıldıkları anlaşılmaktadır. Aynı zamanda deneklerin büyük bir çoğunluğu okullarında rekreasyon aktivitesi olarak yine sportif faaliyetlere ağırlık verilmesini istemektedirler. Sportif rekreasyon etkinlikleri içinde ise kara sporlarını tercih ettikleri görülmüştür.

Bireylerin serbest zaman faaliyetlerine katılmalarını etkileyen en önemli faktörlerden birinin gelir düzeyi olduğu görülmüştür. Özellikle belli bir harcama gerektiren serbest zaman faaliyetlerine katılmanın ön koşulu harcanabilir gelire sahip olmaktır. Bireyler temel ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra gelirlerinden bir kısmını artırılabiliyorlarsa, gelirlerinin artıran kalan kısmı ile serbest zaman faaliyetlerine katılmaları söz konusu olabilmektedir. Dolayısıyla, bireylerin elde etmiş oldukları gelir sadece katılabilecekleri boş zaman faaliyetinin türünü değil aynı zamanda katılım sıklığını da etkileyebilmektedir.

Deneklerin gün içinde en çok 1-4 saat arasında serbest zamana sahip oldukları ve bu zamanı en çok arkadaşları ve ailesiyle değerlendirmeyi tercih ettikleri gözlenmiştir. Deneklerin yarısının serbest zaman etkinliklerine katılımlarının ders performansını etkilemediği, diğer yarısının ise derslerinde eskisinden daha iyi performansa yol açtığı gözlenmiştir. Bu sonuca bakarak rekreasyon aktivitelerinin öğrencilerin dersleri üzerinde olumsuz etki etmediğini, bilakis olumlu etkiye sahip olduğunu söyleyebiliriz. Rekreasyon amaçlı kültür ve sanat etkinlikleri içinde ise öğrencilerin sırayla kültür-sanat gezileri, müzik, tiyatro ve resim çalışmalarını tercih ettikleri, tek bir branşta yoğunlaşmadıkları gözlenmiştir.

Sonuç olarak; ‘Efes İle İlk Adım Basketbol Okulları’ projesine katılan 9-15 yaş grubu erkek öğrencilerin coğrafi konum, nüfus ve bölgesel farklılıklar olmasına rağmen, serbest zamanlarını olumlu etkinliklerle değerlendirdikleri, rekreasyon aktivitelerine katılmayı sevdikleri, sportif amaçlı rekreasyon etkinliklerini tercih ettikleri tespit edilmiştir. Bununla birlikte bireylerin serbest zamanlarında sinema ve tiyatro gibi kültür ve sanat etkinliklerine katılmalarını etkileyen en önemli faktörlerden birinin gelir düzeyi olduğu, özellikle belli bir harcama gerektiren serbest zaman etkinliklerine katılmanın ön koşulunun harcanabilir gelire sahip olmak olduğu görülmüştür. Bu nedenle öğrencilere kültür ve sanat etkinlikleri konusunda daha çok maddi ve manevi destek sağlanmalı, bilgilendirilmeli ve bu faaliyetlere daha çok katılımları sağlanarak çok yönlü yetiştirmelerine katkıda bulunmanın gerekli olduğu düşünülmektedir.

6. ÖZET

T.C.

Selçuk Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı

YÜKSEK LİSANS TEZİ / KONYA 2007

Burkay CEVAHİRCİOĞLU

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Turgut KAPLAN

‘Efes İle İlk Adım Basketbol Okulları’ Projesine Katılan 9-15 Yaş Grubu Çocukların Rekreasyon Aktivitelerine Katılımlarının Değerlendirilmesi

Bu araştırmanın amacı ‘Efes İle İlk Adım Basketbol Okulları’ projesine katılan 9-15 yaş grubu erkek öğrencilerin rekreasyon etkinliklerine katılımlarını değerlendirmektir.

Araştırmanın evrenini 2006-2007 eğitim-öğretim yılında 30 ilde devam etmekte olan ‘Efes İle İlk Adım Basketbol Okulları’ projesine katılan 9-15 yaş grubu öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleme ise Türkiye’nin 7 coğrafi bölgesinden birer il olmak üzere toplam 7 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Antalya, Trabzon, Gaziantep ve Erzurum) ‘Efes İle İlk Adım Basketbol Okulları’ projesine katılan, yaşları 9-15 arasında değişen ve her ilden 40’ar öğrencinin katıldığı toplam 280 erkek öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde coğrafi konum, nüfus ve bölgesel farklılıklar göz önünde tutulmuştur.

Çalışmada ‘Efes İle İlk Adım Basketbol Okulları’ projesine katılan öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarını tespit etmeye yönelik bir anket uygulanmıştır. Anket, konusunda uzmanların görüş ve önerileri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm öğrencilerin

kişisel özelliklerini, ikinci bölüm öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarını tespit etmeye yönelik sorulardan oluşmaktadır.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve SPSS.13 (Statistical Packages for Social Sciences), Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı kullanılarak analiz edilmiştir. Toplanan veriler frekans (f), yüzde (%) ve ki-kare (X^2) teknikleri kullanılarak incelenmiştir. Ki-kare testi bulgularının yorumlanmasında $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi ölçüt alınmıştır.

Araştırmada gelir düzeyi ile tiyatroya gitme alışkanlığı, televizyon izleme alışkanlığı ve sinemaya gitme alışkanlığı arasında istatistiksel olarak 0.05 düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Gelir düzeyi arttıkça tiyatroya gitme alışkanlığı, televizyon izleme alışkanlığı ve sinemaya gitme alışkanlığında artış olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak; ‘Efes İle İlk Adım Basketbol Okulları’ projesine katılan 9-15 yaş grubu erkek öğrencilerin coğrafi konum, nüfus ve bölgesel farklılıklar olmasına rağmen, serbest zamanlarını olumlu etkinliklerle değerlendirdikleri, rekreasyon aktivitelerine katılmayı sevdikleri, sportif amaçlı rekreasyon etkinliklerini tercih ettikleri tespit edilmiştir. Bununla birlikte bireylerin serbest zamanlarında sinema ve tiyatro gibi kültür ve sanat etkinliklerine katılmalarını etkileyen en önemli faktörlerden birinin gelir düzeyi olduğu, özellikle belli bir harcama gerektiren serbest zaman etkinliklerine katılmanın ön koşulunun harcanabilir gelire sahip olmak olduğu görülmüştür. Bu nedenle öğrencilere kültür ve sanat etkinlikleri konusunda daha çok maddi ve manevi destek sağlamak, onları bilgilendirmek ve bu faaliyetlere daha çok katılmaları sağlanarak öğrencilerin çok yönlü yetişmelerine katkıda bulunmanın gerekli olduğu düşünülmektedir.

7. SUMMARY

University of Selçuk
Healty Science Institute
Sport Management Science

MASTER THESIS / KONYA 2007

Burkay CEVAHİRCİOĞLU

Advisor
Asist Prof. Turgut KAPLAN

Evaluation Of The Recreational Activities Of 9-15 Peer Group Children That Participate in the Project “First Step Basketball with Efes Schools”

This project aims to evaluate the participation of 9-15 peer group children in the recreational activities ‘First Step Basketball with Efes Schools’.

This research aims to evaluate the recreational activities of 9-15 peer group children who participate in the project ‘First Step Basketball with Efes Schools’.

This research consist of 9-15 peer group children participating in the project ‘First Step Basketball with Efes School’ from thirty different cities in education years of 2006-2007.

Sampling group of this search includes totally 280 children, between 9-15 years old, participating in the project ‘First Step Basketball with Efes Schools’. These children are choosen from seven different towns (Ankara, İstanbul, İzmir, Antalya, Trabzon, Gaziantep and Erzurum) of seven different in this region. Fourty children participate in this cshools from each town, when the children are choosen, the importance of geographic position, population and culture are taken into consideration.

A questionnaire is formed by two parts. The first part includes questions about children’s characteristic features with the second one is formed by the questions determining their evauation of their leasure time.

The information acquired at the end of the research is transferred to computer environment and analysed by SPSS.13 (Statistical Packages for Social Sciences). These acquired information is examined with techniques of frequency (f), percentage (%) and chi-square (X^2) test.

It is applied that statically there is a meaningful correlation between life standart and some habits such as going to the theatre and cinema and watching tv. It is shown that the higher life standart you have the more you go to theatre and cinema and watch tv.

Finally, in spite of the geographic position, population and culture differences, it is applied that 9-15 peer group children who participate in the project 'First Step Basketball with Efes Schools' loves joining to recreational activities, evaluate their leisure time positively and prefer sportive recreational activities. Besides, it is understood that life standart is one of the most significant factors for individuals to attend cultural and art activities like going to cinema and theatre. If we especially want to participate an activity which needs expenditure we should have a high life standart. Because of this it is thought that the students should be informed and supported economically and morally about cultural and art activities. So we will contribute to their governing in a versatile way.

8. KAYNAKLAR

Abadan M (1961) *Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri*, Ankara Üniversitesi Yayını, Ankara.

Açak M, Ilgın A, Erhan S (1998) *Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı*, Morpa Kültür Yayınları; Spor Dünyası Dizisi, İstanbul.

Akesen A (1983) *Fethiye Yöresinde Rekreasyon Amacı İle Kullanılan Bazı Orman Alanlarında Rekreasyonel Talep Değerinin Belirlenmesi Üzerine Araştırma*, İstanbul Üniversitesi Yayını, İstanbul.

Akesen A (1984) *Türkiye’de Ulusal Parkların Açık hava Rekreasyonu Yönünden Nitelikleri ve Sorunları*, İstanbul Üniversitesi Yayını, İstanbul.

Aksaçoğlu AG, Yılmaz B (2005) *Öğrencilerin Televizyon İzlemeleri ve Bilgisayar Kullanmalarının Okuma Alışkanlıkları Üzerine Etkisi*, Hacettepe Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara

Aral N, Aktaş Y (1997) *Çocukların Televizyon ve Diğer Etkinliklere Harcadıkları Sürenin İncelenmesi*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 13, 99-105

Arslan S (1996) *Yükseköğrenim Kredi Ve Yurtlar Kurumu’na Bağlı Yurtlarda Kalan Bayan Öğrencilerin Rekreasyon (Boş Zaman Değerlendirme) Sorunları Üzerine Bir Araştırma (Ankara İl Örneği)*, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Aslan LN (1994) *Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Değerlendirme Eğilimi: Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Karşılaştırmalı Bir Araştırma*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.

Bakır M (1990) *Rekreasyon ve Turizm İlişkisinin Turizm Politikalarının Oluşturulmasındaki Önemi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.

Baltaş A, Baltaş Z (1987) *Başarılı ve Sağlıklı Olabilmek İçin Sağlıkla Başa Çıkma Yolları*, 5. Baskı, Remzi Kitapevi, İstanbul.

Baltaş A (1990) *Stres*, Remzi Kitapevi, İstanbul.

Bayturan AF (1995) *Gencin Psiko-Sosyal Gelişimi Üzerindeki Farklı Serbest Zaman Kuruluşlarının Etkileri Ve Gençlik Liderinin Niteliği*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Bayturan AF, Büküşoğlu N (2005) *Serbest Zaman Etkinliklerinin Gençlerin Psiko-Sosyal Durumlarına İlişkin Algısı Üzerindeki Rolü*, Ege Tıp Dergisi 44 (3), 173-177.

Bennet A (1992) Çeviri: Tahran Yamaç, *Günün Yirmi Dört Saatini Yaşamak*, Cevat Sen Yayınları, Ankara.

Brotherton B (1991) *Konaklama, Turizm ve Eğlence Tanımları: Görüş Açıları, Problemler ve Çıkan Sonuçlar*, TUGEY Yayını, İstanbul.

Bucher AC (1972) *Foundations Of Physical Education, The Mosby Company, Saint Louis.*

Bucher A, Richard C, Bucher D (1974) *Recreation for Today-s Society*, New Jersey, Prentice-Hall, Inc, U.S.A.

Canan İ (1991) *İslam'da Zaman Tanzimi*, Cihan Yayınları, İstanbul.

Canan İ (1997) *Vakti En İyi Değerlendirme İslam'da Zaman Tanzimi*, Cihan Yayınları, İstanbul.

Curtis J (1979) *Recreation Teory And Practise*, Direktor Of Parks And Recreation New Rochella, Newyork, USA.

Çıplak E (2004) *İlköğretim 2.Kademe Öğrencilerinin Saldırgan Davranış Gösterme Düzeylerine Göre Boş Zaman Değerlendirme Etkinliklerinin İncelenmesi*, Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Adana.

Çubuk M (1984) *Turizmin Dinleme, Eğlenme ve BZD ile Bütünleşmesi, Yeniden Tanım Denemesi ve Turizmin Planlanmasında Sistemli Bir Yaklaşım*, MSÜ Yayınları, İstanbul.

Değirmenci Y (1993) *Zaman ve Değerlendirilmesi*, Kuşak Ofset Yayıncılık, İstanbul.

Demir C, Cevirgen A (2006) *Turizm ve Çevre Yönetimi: Sürdürülebilir Gelişme Yaklaşımı*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Demiray U (1987) *Açıköğretim Fakültesi Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Eğilimleri*, Anadolu Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.

Dereli E, Koçak N (1997) *Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 4-6 Yaş Arasındaki Çocukların İfade Edici Dil Düzeylerinin Bakım Tarzı ve Anne-Baba Eğitim Düzeyi Açısından İncelenmesi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (14), 245-253.

Dikici K (1994) *Lise Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Aktiviteleri*, Ç.Ü. Yüksek Lisans Tezi, Adana

Edginton CR, Ford P (1985) *Leadership in Recreation And Leisure Service Organizations*, Wiley Sons, Newyork, USA.

Erdemli A (2002) *Temel Sorunlarıyla Spor Felsefesi*, E.Yayınları, İstanbul, s.50

Erkal M (1992) *Sosyolojik Açıdan Spor*, Filiz Kitapevi, İstanbul.

Erkan N (1995) *Boş Zamanı Değerlendirme*, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Akademisi Ders Notları, Ankara.

Erkan N (1980) *Sağlıklı Yaşam İçin Spor*, Güven Yayınları, Ankara.

Filiz K (2004) *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda Okuyan Öğrencilerin Meslekle İlgili Okuma ve Araştırma alışkanlıkları*, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24 (2), 231-242

Fişek K (1998) *Spor Yönetimi*, Bağırhan Yayımevi, Ankara

Foulquie P (1994) *Boş Zaman*, Çevirmen: C. Karakaya, Pedagoji Sözlüğü, Sosyal Yayınlar, İstanbul.

Genç A (1995) *Yabancı Dilde Okuma Alışkanlığı*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11, 71-74

Gençlik Şurası I (1989) *Gençliğin Serbest Zaman Faaliyetleri Ön Çalışma Raporu*, T.C. Milli Eğitim Gençlik Ve Spor Bakanlığı, Ankara

Graefe A, Parker S (1987) *Recreation And Leisure, An Introductory Handbook*, Venture Publishing Inc., 1640, Oxford Circle State College, PA 16803.

- Gökmen H, Açıklan A (1985)** *Yükseköğretim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri ve Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri*, MEB Basımevi, Ankara.
- Güler S (1978)** *Turizm Sosyolojisi*, Turizm Tanıtma Bakanlığı Yayını, Ankara.
- Güran N (1981)** *Gençlik Sorunlarını Çözümünde Grup Çalışmasının Önemi*, 19 Mayıs G.S.A. Mezuniyet Tezi, Ankara
- Hacıoğlu N (2003)** *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Hazar A (2003)** *Rekreasyon ve Animasyon*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Himmetoğlu B (1989)** *Rekreasyon nedir?*, Turizm Yıllığı, T.K.B. Yayını, Ankara.
- Karaküçük S (1995)** *Rekreasyon*, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara.
- Karaküçük S, Başaran Z (1997)** *Stresle Başa Çıkmada Rekreasyon Faktörü*, Milli Eğitim Dergisi, No. 134, Nisan - Mayıs – Haziran, 63 - 68.
- Karaküçük S (1997)** *Rekreasyon (Boş Zamanları Değerlendirme. Kavram Kapsam ve Bir Araştırma)*, Seren Ofset, Ankara.
- Karaküçük S (1999)** *Rekreasyon (Boş Zamanları Değerlendirme. Kavram Kapsam ve Bir Araştırma)*, Bağırhan Yayımevi, Ankara.
- Karataş NY (2004)** *Yatılı İlköğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıkları (Bingöl İl Örneği)*, Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- Kathleen AC (1996)** *Application in Recreation and Lesiure: ForToday and the Future*, William C Brown Pub, California, USA.
- Kavaklı O (2005)** *Üniversiteli Öğrencilerin Gazete ve Kitap Okuma Alışkanlıkları*, Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Basın - Yayın Tekniği Anabilim Dalı, İzmir.
- Kılbaş Ş (1994)** *Gençlik ve Boş Zamanı Değerlendirme*, Çukurova Üniversitesi Basımevi, Adana.
- Kılbaş Ş (2001)** *Rekreasyon (Boş Zamanı Değerlendirme)*, Anaca Yayınları, Adana.
- Kılıçgil E (1998)** *Sosyal Çevre-Spor İlişkileri (Teori ve Elit Sporculara İlişkin Bir Uygulama)*, Bağırhan Yayımevi, Ankara.

Kleindienst VK, Weston A (1978) *The Recreational Sports Program: School... Colleges... Communities.*, Prentice- Hall, Inc., Englewood Cliffs, N.J.07632, USA.

Kraus RG (1985) *Recreation Program Planning Today*, Scoyy, Foresman and Company, London.

Kunz JL, Graham K (1996) *Life Course Changes in Alcohol Consumption in Leisure Activities Of Men And Women*, Journal Of Drug Issues, 26, 805-827.

Lynn SR, Toalson R (1981) *Administration of Recreation, Parks And Leisure Services*, Second Editon, The Ronald Press Company, USA

Mansuroğlu S (2002) *Akdeniz Üniversitesi Öğrencilerinin Serbest Zaman Özellikleri ve Dış Mekan Rekreatyon Eğilimlerinin Belirlenmesi*, Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 15(2), 53-62

Mamak H (2000) *Zonguldak'ta Spora Katılımın Sosyo-Ekonomik Boyutu*, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

M.E.G.S.B. (1988) *Beş Yıllık Kalkınma Planları Yıllık Programlarında 1968-1988*, Gençlik M.E.G.S.B. Yayını, Ankara.

Menteş İ (1973) *Toplumun ve Gençliğin Boş Zamanlarının Değerlendirilmesi*, Gençlik Lideri El Kitabı, G.S.B. Yayını, Ankara.

Meyer HD, Brigtbill CK, Sessoms HD (1970) *Community Recreation A Guide To Its Organization*, Vircinia, USA.

Mosston M, Ashworth S (2000) Çeviri: Eda Tüzemen. Düzenleme; Gıyasettin Demirhan, *Beden Eğitimi Öğretimi*, Bağırhan Yayınevi, Sporsal Kuram Dizisi, Ankara.

Muratlı S, Bülbül H (1992) *Temel Eğitimde Spor Organizasyonu Üzerine Yeni Model Araştırması*, Spor Bilimleri 2. Ulusal Kongresi, Hacettepe Üniversitesi (özet) Kongre Kitabı, Ankara.

Müderrişoğlu H (2002) *Açık Hava Rekreatyonunda Taşıma Kapasiteleri-Rekreatyonel Kullanım İlişkilerinin İncelenmesi*, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi, Doktora Tezi, İstanbul.

- Noe FP (1970)** *A Comparative Typology Of Leisure in Nonindustrialized Society*, Journal Of Leisure Research, 2 (1), 30-42.
- Orhun A, Sayın M (1991)** *Beden-Spor-Hareket*, 1.Eğitim ve Spor Sempozyumu, M.E.B. Yayınları, İzmir.
- Ozankaya Ö (1980)** *Toplum Bilimleri Sözlüğü*, 2.Baskı TDK Yayını, Ankara.
- Özbaydar S (1983)** *Spor Psikolojisi*, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.
- Özbaydar S (1983)** *İnsan Davranışlarının Sınırı ve Spor Psikolojisi*, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.
- Öztürk F (1998)** *Toplumsal Boyutlarda Spor*, Bağırhan Yayınevi, Ankara.
- Sankır H (2001)** *Üniversite Öğrencilerinin Sosyo-Ekonomik Özelliklerine Göre Serbest Zaman Faaliyeti Olarak Sanat Tüketimleri (Hacettepe Üniversitesi Örneği)*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Saygın Ö (1999)** *Halk Eğitim Merkezleri'nde Boş Zaman Değerlendirme*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Sayiner Ü (1973)** *Boş Zaman ve Boş Zaman Eğitimi - Gençlik Lideri El Kitabı*, G.S.B. Yayını, Ankara.
- Searle MS, Jackson EL (1995)** *Socioeconomic Variation in Perceived Barriers To Recreation Participation Among Would Be Participants*, Leisure Sciences, 7, 227-249
- Seçgin H (1996)** *Ortaöğretim Kurumlarında Eğitsel Kol Çalışmalarının Boş Zaman Değerlendirmesine Katkıları (İzmir İl Örneği)*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.
- Semerci Ç (2002)** *Türk Üniversitelerinde Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları*, Eğitim ve Bilim, 27 (125), 36-43.
- Seven N (2003)** *Amatör Sporcularda Sosyo-Ekonomik Düzeyin Belirlenmesi (Samsun İl Örneği)*, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Smith C (1991) *Overview Of Your Recreation Programs in The United States*, Washington, D.C.: Carnegie Council on Adolescent Development, USA.

Soyer F (1997) *Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Alışkanlıkları ve Sportif Eğilimlerinin Mesleki Yönelişlerine Göre Karşılaştırılması*, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri.

Stensaæesen S (1979) *Recreation Education Through Physical Activity, Physical Education And Evaluation*, Oslo, Norway

Süzer M (1997) *Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ve Ekonomik Özelliklerine Göre Boş Zaman Faaliyetlerini Değerlendirme Biçimleri (Pamukkale Üniversitesi Örneği)*, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli.

Şahin HÜ (1997) *Sporcuların Performans Sporunu Bıraktıktan Sonraki Yaşamlarında Boş Zaman Değerlendirme İlgilerinin Araştırılması*, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.

Şensöz S (1989) *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Nasıl Değerlendirdikleri Üzerine Bir Araştırma*, Selçuk Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Şipal C (1987) *Spor Haberleri Bülteni*, G.S.G.M. Yayını, Ankara.

Taş F (2003) *Çocukların Gelişimsel Sağlık Süreçlerinin ve Ana-Baba Tutumlarının Okul Başarısına Etkisinin İncelenmesi*, Selçuk Üniversitesi Hemşirelik Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya

Tezcan M (1982) *Sosyolojik Açıdan Boş Zamanların Değerlendirilmesi*, A.Ü. Yayını, Ankara.

Tezcan M (1991) *Eğitim Sosyolojisi*, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara.

Tezcan M (1993) *Boş Zamanlar Sosyolojisi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No:74, 86.

Tezcan M (1994) *Boş Zamanların Değerlendirilmesi Sosyolojisi*, Atilla Kitabevi, Ankara.

Torkildsen G (1992) *Leisure And Recreation Management, Third Edition*, E & FN Spon. An Imprint of Chapman & Hall, London.

Üçdoğruk Ş, Emeç H, Pazarlıoğlu MV, Kiren Ö (2005) *Türkiye’de Eğitim Çağındaki Kız Ve Erkek Öğrencilerin Eğitimlerinin Sürdürülmesi*, VII. Ulusal Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu (İstanbul Üniversitesi), İstanbul.

Walker DM (1995) *Connecting Right And Left Brain: Increasing Academic Performance Of African Students*. Through The Arts, Paper Presented at the Annual Meeting of the National Alliance of Black School Educators 25th, Dallas, USA.

Yazıcı M (1998) *Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Anlayış ve Alışkanlıkları Üzerine Karşılıklı Bir Araştırma*, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Zorba E (2004) *Muğla Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Rekreasyon Bölümü ‘II. Çalışma Grubu Toplantısı Raporu’*, Muğla

9. ÖZGEÇMİŞ

27.05.1980 yılında Tokat/Niksar'da doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Niksar'da tamamladı. 2000 yılında Muğla Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Rekreasyon Bölümü'nü kazandı. İlk yılında Yabancı Diller Hazırlık Okulu'nu (ingilizce) bitirdikten sonra 2001 yılında Rekreasyon Bölümü'ne başlayarak 2005 yılında lisans eğitimini tamamladı. Şubat 2006 yılında Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı'nda yüksek lisansa başladı.

10. TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde her zaman desteklerini hissettiğim anne ve babama, bilgi ve birikimleriyle her zaman bana yardımcı olan, yol gösteren değerli hocalarım Yrd. Doç. Dr. Ahmet SANİOĞLU'na, Yrd. Doç. Dr. Halil TAŞKIN'a, Dr. Nurtekin ERKMEN'e, Efes Pilsen Basketbol Kulübü'ne ve araştırmaya katılan antrenör ve öğrencilerine teşekkür ederim.

11. EKLER

11.1 Anket Formu

Değerli Arkadaşlar;

“Efes İle İlk Adım Basketbol Okulları” çalışmalarına katılan öğrencilerin rekreasyon faaliyetlerine katılımlarını tespit etmek için bu çalışmayı yapmaktayım.

Aşağıdaki anket sorularını dikkatli bir şekilde okuduktan sonra size en yakın olan cevabı “(x)” şeklinde işaretleyiniz. Araştırmaya gösterdiğiniz ilgi ve alakadan dolayı teşekkür ederim.

Burkay CEVAHİRCİOĞLU
S.Ü. Yüksek Lisans

A- KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Yaşınız ?
2. Hangi ilde yaşıyorsunuz ?
3. Kaçınıcı sınıfta okuyorsunuz?
4. Doğum yeriniz?
a) Köy b) Kasaba c) İlçe d) İl e) Büyükşehir
5. Babanızın eğitim durumu ?
a) İlköğretim b) Lise c) Üniversite d) Lisansüstü Eğitim
6. Annenizin eğitim durumu ?
a) İlköğretim b) Lise c) Üniversite d) Lisansüstü Eğitim
7. Babanızın mesleği?
a) İşçi b) Memur c) Yönetici
d) Serbest Meslek e) Diğer (lütfen belirtiniz).....
8. Annenizin mesleği?
a) Ev Hanımı b) Memur c) Yönetici
d) Serbest Meslek e) Diğer (lütfen belirtiniz).....
9. Aylık ortalama geliriniz ? (YTL)
a) 250-500 b) 501-750 c) 751-1000
d) 1001-1500 e) 1501 ve üzeri
10. Masraflarınızı nasıl karşılıyorsunuz?
a) Ailemden b) Özel Burs c) Devlet Bursu
d) Çalışıyorum e) Diğer (lütfen belirtiniz).....

B- KONU BİLGİLERİ

1. İlgilendiğiniz serbest zaman etkinliği en çok hangi alandadır ?

- a) Spor b) Müzik c) Eğlence
d) Güzel Sanatlar e) Diğer (lütfen belirtiniz)

2. Rekreasyon faaliyetlerine katılmaktaki amacınız nedir?

- a) Sosyal çevre edinmek
b) Eğlendirici ve heyecan verici olması
c) Eğitici olması
d) Diğer (lütfen belirtiniz)

3. Okulunuzda en çok hangi rekreasyon faaliyetinin olmasını istersiniz?

- a) Spor Etkinlikleri
b) Kültürel Etkinlikler
c) Sanatsal Etkinlikler
d) Diğer (lütfen belirtiniz)

4. Gazeteyi hangi sıklıkla okuyorsunuz ?

- a) Hemen hemen hergün b) Haftada bir kez
c) Ayda birden fazla d) Yılda bir kaç kez e) Okumam

5. Gazetenin en çok hangi bölümünü okursunuz ?

- a) Haber b) Magazin c) Ekonomi d) Köşe Yazıları
e) Spor f) Diğer (lütfen belirtiniz).....

6. Ortalama ne sıklıkla kitap okursunuz?

- a) Hemen hemen hergün b) Haftada bir kez
b) Ayda birden fazla d) Yılda bir kaç kez e) Okumam

7. Ne tür kitapları okumayı tercih edersiniz ?

- a) Macera b) Şiir c) Toplumsal d) Genel Kültür
e) Polisiye f) Diğer (lütfen belirtiniz).....

8. Ortalama ne sıklıkla televizyon seyredersiniz ?

- a) Hemen hemen hergün b) Haftada birkaç kez
c) Ayda birden fazla d) Yılda bir kaç kez e) Seyretmem

9. Televizyonda en çok hangi programları seyredersiniz ?

- a) Spor b) Eğlence c) Müzik d) Magazin
e) Haber f) Diğer (lütfen belirtiniz).....

10. Hangi sıklıkla sinemaya gidersiniz ?

- a) Haftada bir
b) Haftada birden fazla
c) Ayda birden fazla
d) Daha seyrek
e) Hiç gitmem

11. Ne tür filmlerden hoşlanırsınız?

- a) Komedi b) Macera c) Animasyon d) Bilim Kurgu
e) Korku f) Diğer (lütfen belirtiniz).....

12. Ne tür müzikten hoşlanırsınız?

- a) Sanat Müziği b) Halk Müziği d) Pop Müzik e) Arabesk
e) Yabancı Müzik f) Diğer (lütfen belirtiniz).....

13. Ortalama ne sıklıkla tiyatroya gidersiniz?

- a) 15 günde bir veya daha fazla b) Ayda bir c) 3 ayda bir
d) Yılda birkaç kez e) Hiç Gitmem

14. Ne tür tiyatro oyunlarını izlersiniz?

- a) Komedi b) Dram c) Trajedi d) Politik
e) Traji Komik f) Diğer (lütfen belirtiniz).....

15. Serbest zaman faaliyetleri için günde kaç saat ayırıyorsunuz?

- a) Hiç b) 1-2 c) 3-4 d) 4 ve üstü

16. Serbest zamanlarınızı kimlerle değerlendirmeyi tercih ediyorsunuz?

- a) Yalnız b) Ailem c) Arkadaşlarım
d) Akrabalarım e) Diğer (lütfen belirtiniz).....

17. Sporla ilgili ne tür bir serbest zaman etkinliğine katılmak isterdiniz?

- a) Kara Sporları b) Hava Sporları c) Su Sporları

18. Herhangi bir sosyal aktiviteye katıldığınızda dersleriniz üzerindeki motivasyonunuz nasıl değişiyor?

- a) Düzenim bozuluyor
b) Hiç bir şey değişmiyor
c) Eskisinden daha verimli çalışıyorum

19. Kültür ve sanatla ilgili ne tür bir serbest zaman etkinliğine katılmak isterdiniz?

- a) Resim Çalışmaları
b) Müzik Etkinlikleri
c) Kültürel ve Sanatsal Geziler
d) Tiyatro Çalışmaları
e) Diğer (lütfen belirtiniz).....

20. Serbest zamanlarınızda uğraştığınız bir hobiniz var mı? (cevabınız evet ise lütfen belirtiniz)

.....
....

Teşekkürler...

11.2. Efes İle İlk Adım Basketbol Okulları

1976 yılından bu yana basketbol yıldızları yetiştirmiş ve Türkiye’ye Koraç Kupası Şampiyonluğu, Avrupa Kulüpler Kupası Finali, Final Four gibi önemli başarıları yaşatan Efes Pilsen Spor Kulübü, “Efes İle İlk Adım Basketbol Okulları” projesi ile hem basketbolu öğretmeyi hem de çocuklara parlak bir geleceğin kapısını açmayı hedeflemektedir.

Efes Pilsen Spor Kulübü’nün Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile birlikte düzenlediği “Efes İle İlk Adım” ücretsiz basketbol okullarının 2004 yılında start verdiği “Efes İle İlk Adım Basketbol Okulları” projesi ile Türk basketbolunun gelişiminde yepyeni bir adım olarak geleceğin yıldızlarını potalara kazandırmak, yatırım ve çalışmalarına tüm hızıyla devam ederek Türk basketbolunu daha üst seviyelere çıkararak Avrupa ve Dünya’da Türkiye’nin ismini zirveye altın harflerle yazdırmayı amaçlamıştır.

Adana, Adapazarı, Antalya, Gaziantep, İstanbul-Bayrampaşa, İstanbul-Yakacık, İstanbul-Silivri, İzmir, Malatya, Muğla, Trabzon, Aydın, Erzurum, Kastamonu, Kayseri, Kırklareli, Konya, Kütahya, Mersin, Samsun, Eskişehir, Ankara, Hatay, Diyarbakır...Türkiye genelinde 30 merkezde devam eden “Efes İle İlk Adım Basketbol Okulları” projesi 9-15 yaş grubunda basketbola ilgisi ve yeteneği olan tüm erkek çocuklara açıktır. “Efes İle İlk Adım Basketbol Okulları” Efes Pilsen Spor Kulübü’nün 80 kişilik uzman eğitim kadrosu ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün altyapı desteği ile yarının yıldızlarını yetiştirmeyi hedeflemektedir.